

Warszawa, 17 czerwca 2025 r.

DKA.kj.092.21.2024

Pan
dr hab. Marek Łukasz Roszko, prof. IBPRS-PIB
Dyrektor
Instytutu Biotechnologii Przemysłu Rolno-
Spożywczego im. prof. Wacława Dąbrowskiego
– Państwowy Instytut Badawczy w Warszawie
ul. Rakowiecka 36
02-532 Warszawa

WYSTĄPIENIE POKONTROLNE

Na podstawie art. 6 ust. 3 pkt 1 ustawy z dnia 15 lipca 2011 r. *o kontroli w administracji rządowej*¹ oraz art. 35 i 36 ustawy z dnia 30 kwietnia 2010 r. *o instytutach badawczych*², Ministerstwo Rolnictwa i Rozwoju Wsi (dalej: MRiRW) przeprowadziło w Instytucie Biotechnologii Przemysłu Rolno-Spożywczego im. Wacława Dąbrowskiego – Państwowym Instytucie Badawczym, ul. Rakowiecka 36, 02-532 Warszawa (dalej: IBPRS-PIB lub Instytut), kontrolę planową w zakresie wybranych zagadnień funkcjonowania Instytutu z uwzględnieniem działalności finansowej, organizacji i jakości pracy oraz jakości zarządzania Instytutem w okresie od 1.01.2023 r. do 28.02.2025 r., z możliwością pozyskania informacji z okresów wcześniejszych do celów porównawczych.

Zgodnie z art. 47 w związku z art. 46 ust. 1–3 ustawy z dnia 15 lipca 2011 r. *o kontroli w administracji rządowej*, po rozpatrzeniu zastrzeżeń do Projektu wystąpienia pokontrolnego, przekazuję Panu Dyrektorowi *Wystąpienie pokontrolne*.

I. Informacje o kontroli

Kontrolę przeprowadzili pracownicy MRiRW³:

- 1) ██████████ – główny specjalista w Departamencie Innowacji, Cyfryzacji i Transferu Wiedzy,
- 2) ██████████ – główny specjalista w Departamencie Kontroli i Audytu,
- 3) ██████████, główny specjalista w Departamencie Kontroli i Audytu,
- 4) ██████████, główny specjalista w Departamencie Kontroli i Audytu,

¹ Dz. U. z 2020 r. poz. 224.

² Dz. U. z 2024 r. poz. 534, dalej: ustawa o instytutach badawczych.

³ Na podstawie upoważnień Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi, dalej: Ministra RiRW, nr 35a - 35f z 13.12.2024 r.

- 5) ██████████ – Wyka, główny specjalista w Departamencie Kontroli i Audytu,
- 6) ██████████, radca w Departamencie Kontroli i Audytu.

Czynności kontrolne realizowano w okresie od 13.12.2024 r. do 28.02.2025 r. Prowadzono je hybrydowo, tj. w sposób zdalny, jak również w siedzibie Instytutu.

W okresie objętym kontrolą funkcję kierownika jednostki kontrolowanej pełnili:

- 1) prof. dr hab. inż. Artur Hugo Świergiel⁴ od 1.07 2017 r. do 1.03.2024 r.
- 2) dr hab. prof. IBPRS-PIB Marek Łukasz Roszko⁵ od 2.03.2024 r. do nadal.

II. Ocena ogólna skontrolowanej działalności

W okresie objętym kontrolą stwierdzono istotne nieprawidłowości w obszarach działalności finansowej oraz jakości zarządzania Instytutem, w szczególności:

1. Działalność finansowa:

1. Podstawą gospodarowania środkami finansowymi Instytutu, był roczny plan finansowy. Proces sporządzania planów finansowych nie był realizowany prawidłowo, w szczególności:

- Rada Naukowa, dalej: RN, nie podjęła uchwały w sprawie zaopiniowania planu finansowego Instytutu na 2025, czym naruszono art. 29 ust. 2 pkt 9 ustawy o instytutach badawczych,
- plan finansowy na rok 2023, 2024 i 2025 r. nie został sporządzony w szczególności określonej w art. 18 ust. 11 ustawy o instytutach badawczych, tj. nie uwzględnił informacji o przychodach własnych, subwencjach i dotacjach z budżetu państwa⁶ oraz kosztach majątkowych.

Ponadto z wstępnego sprawozdania wynika, że pomimo dokonywania korekt planu finansowego na 2024 r. zakładane wartości kosztów zostały i tak przekroczone.

Sporządzenie sprawozdań finansowych Instytutu za lata 2022-2023, ich zaopiniowanie oraz zatwierdzenie przez Ministra RiRW, zrealizowane zostało zgodnie z przepisami prawa, z wyjątkiem opublikowania na stronie BIP MRiRW sprawozdania finansowego za rok 2023. Nie zostało ono opublikowane niezwłocznie po jego zatwierdzeniu, czym naruszono art. 37 ust. 3 ustawy o instytutach badawczych. Oba sprawozdania zostały terminowo zamieszczone w KRS.

Negatywnie należy ocenić:

- spadający wskaźnik rentowności netto, wskazujący na niedostateczną kontrolę poziomu kosztów,
- spadający wskaźnik rentowności kapitału własnego wskazujący na pogarszające się

⁴ Na podstawie aktu powołania nr BDG.os.108.2017 z 27.07.2017 r. i aktu odwołania nr BDG.os.71.2024 z 1.03.2024 r.

⁵ Na podstawie aktu powołania nr BDG.os.72.2024 z 1.03.2024 r.

⁶ Zmiana ustawy wprowadzona art. 8 pkt 6 ustawy z dnia 18.07.2023 r. o zmianie ustawy – Karta nauczyciela oraz niektórych innych ustaw, która weszła w życie 6.09.2023 r., (Dz. U. z 2023 r. poz. 1672).

- zdolności do generowania zysku netto z własnych zasobów finansowych,
- spadający wskaźnik rentowności majątku wskazujący na pogarszające się zdolności do generowania zysku netto z aktywów ogółem.

Wstępne wykonanie planu finansowego za rok 2024 wskazuje na stratę na działalności bieżącej wynoszącą blisko 90 tys. zł.

Proces monitorowania i windykacji należności wymaga wzmocnienia, w szczególności w celu wyeliminowania przypadków przewlekłości w prowadzonych postępowaniach windykacyjnych oraz żądania wnoszenia płatności w terminach przewidzianych umową. W Instytucie nie zostały wprowadzone pisemne procedury regulujące proces windykacji należności od podmiotów zalegających z płatnościami.

2. W zakresie umów cywilnoprawnych proces zawierania i rozliczania umów należy ocenić negatywnie mając na względzie stwierdzone poniżej nieprawidłowości:

- 1) nie wprowadzono w Instytucie wewnętrznych regulacji określających zasady zawierania i rejestrowania umów cywilnoprawnych; rejestr umów cywilnoprawnych był prowadzony na podstawie polecenia służbowego przez komórkę organizacyjną odpowiedzialną za płace, natomiast w regulaminie organizacji wewnętrznej Instytutu zadanie prowadzenia rejestru umów cywilnoprawnych nie było przypisane do kompetencji żadnej komórki organizacyjnej;
- 2) w przypadku zawierania umów cywilnoprawnych z pracownikami nie wprowadzono godzinowego rozliczenia zawierającego konkretne przedziały czasowe (od godziny do godziny), w których pracownik realizował przedmiot umowy, co umożliwiłoby weryfikację, czy przedmiot umowy cywilnoprawnej nie był wykonywany w czasie godzin pracy wynikających ze stosunku pracy; ponadto postanowienia żadnej poddanej badaniu umowy nie zawierały zakazu jej wykonywania w czasie godzin pracy wynikających z umowy o pracę, a wzory umów zawieranych z pracownikami nie zawierały postanowień zobowiązujących do realizacji przedmiotu umowy poza godzinami pracy wynikającymi z umowy o pracę; dodatkowo wzór rachunku oświadczenia bezpośredniego przełożonego pracownika, nie zawierał oświadczenia, że przedmiot umowy cywilnoprawnej został wykonany poza godzinami umowy o pracę;
- 3) w zakresie 17 wybranych do kontroli umów zlecenia stwierdzono:
 - brak wniosku zawierającego uzasadnienie zawarcia umowy – w przypadku 13 umów,
 - nieprzeprowadzenie rozeznania rynku – w przypadku 7 umów,
 - niezgodnie z umową przyjęto liczbę godzin, która przekraczała maksymalną ich liczbę określoną w umowie i w konsekwencji zaciągnięto zobowiązania wykraczające poza warunki umowy oraz bezpodstawnie wypłacono wyższe wynagrodzenie niż wynikające z umowy na łączną kwotę 7.680 zł brutto – w przypadku 3 umów,

- zawarcie umowy zlecenia zamiast umowy o pracę, na zadania zbieżne z zadaniami statutowymi lub wynikającymi z zakresu obowiązków, uprawnień i odpowiedzialności pracowników – w przypadku 4 umów; wskazać należy, że realizacja zadań zbieżnych z zadaniami statutowymi lub wynikającymi z zakresu obowiązków nie powinna być przedmiotem umów cywilnoprawnych, natomiast w przypadku zaistnienia uzasadnionych okoliczności, należy w szczególności wziąć pod uwagę inne formy wynagradzania pracowników za wykonywanie dodatkowych zadań,
 - w przypadku umów zlecenia ewidencja godzin wykonywania umowy zlecenia była prowadzona nierzetelnie i niestarannie, w szczególności stwierdzono:
 - brak podpisu zleceniodawcy na ewidencji godzin wykonywania umowy zlecenia – w przypadku 3 umów (łącznie za 8 miesięcy),
 - w wielu przypadkach ewidencja godzin wykonywania umowy zlecenia zawierała jedynie nieczytelne parafy, co dotyczyło zarówno Instytutu jak i zleceniobiorcy, bez imiennego wskazania kto podpisywał ewidencje lub pieczętki imiennej tej osoby;
- 4) w zakresie 11 wybranych do kontroli umów o dzieło stwierdzono:
- brak wniosku zawierającego uzasadnienie zawarcia umowy – w przypadku 7 umów,
 - brak przeprowadzenia rozeznania rynku – w przypadku 3 umów,
 - w przypadku 1 umowy brak było protokołu zdawczo-odbiorczego; powyższa sytuacja powoduje, że biorąc pod uwagę postanowienia umowy wskazujące, że wykonawca wystawi rachunek w dniu odbioru dzieła oraz informacje w zakresie wystawienia rachunku 16.06.2023 r., stwierdzić należy, że przedmiot umowy o dzieło został dostarczony po terminie (zgodnie z umową wydanie i przyjęcie dzieła miało nastąpić do 31.03.2023 r.), a Instytut nie chodził od wykonawcy kary umownej za zwłokę, za każdy dzień opóźnienia, w wysokości 2% całkowitego wynagrodzenia, która powinna wynosić 6.160 zł brutto,
 - w przypadku 1 umowy protokół zdawczo-odbiorczy został sporządzony z 2 miesięczną zwłoką, pomimo wpływu dzieła w terminie określonym w umowie;
- 5) dodatkowo w zakresie wszystkich (10) umów zlecenia z pracownikami Instytutu, które dot. mycia naczyń laboratoryjnych i utrzymania czystości stwierdzono:
- brak wniosku zawierającego uzasadnienie zawarcia umowy – w przypadku 8 umów,
 - niezgodnie z umową przyjęto liczbę godzin, która przekraczała maksymalną liczbę określoną w umowie i w konsekwencji zaciągnięto zobowiązania wykraczające poza warunki umowy oraz bezpodstawnie wypłacono wyższe wynagrodzenie niż wynikające z umowy na łączną kwotę 389,50 zł brutto - w przypadku 2 umów,
 - w przypadku 1 umowy nie wpisano maksymalnej liczby godzin świadczenia usługi miesięcznie, pomimo że wzór umowy wskazywał konieczność zawarcia takiego

postanowienia; w konsekwencji Instytut zaciągnął zobowiązanie bez określenia jego kwoty,

- brak podpisu zleceniobiorcy w ewidencji godzin wykonywania umowy zlecenia – w przypadku 3 umów;

- 6) w wyniku analizy ewidencji godzin wykonywania umowy zlecenia w 3 przypadkach stwierdzono, że pracownicy Instytutu w dniach, w których świadczyli pracę w ramach umowy o pracę w wymiarze 8 godzin, świadczyli także usługi na podstawie umowy zlecenia w wymiarze 8 i 7 godzin; biorąc pod uwagę konieczność zapewnienia pracownikowi odpoczynku, zapewniającego efektywność i jakość wykonywania przez niego zadań, zasadne jest by łącznie czas pracy wynikający z umowy o pracę oraz umowy zlecenie wraz z niezbędnymi przerwami regeneracyjnymi nie przekraczał 13 godzin;
- 7) świadczenie w czasie podróży służbowej pracownika Instytutu usług w ramach umowy zlecenia, budzi wątpliwości w zakresie efektywnego wykonywania zadań w ramach podróży służbowej i przedmiotu umowy oraz prawidłowego ich rozliczenia;
- 8) w określonych w zarządzeniu wzorach umów stwierdzono uchybienie dot. przywołania w preambule nieaktualnej ustawy z dnia 19 stycznia 2004 r. Prawo zamówień publicznych oraz nieprawidłowe informacje w zakresie miejsca wykonywania przedmiotu umowy, tj. w oświadczeniu osoby niebędącej pracownikiem Instytutu, który dot. przywołania Instytutu Sportu zamiast IBPRS-PIB.

3. Zarządzanie gospodarką transportową w Instytucie należy ocenić negatywnie. W szczególności wprowadzony regulamin używania pojazdów samochodowych IBPRS-PIB wykorzystywanych wyłącznie do celów służbowych zawierał istotne słabości i nie zapewniał efektywnego sprawowania nadzoru nad gospodarką transportową. Pomimo jego słabości, do sierpnia 2024 r. nie przestrzegano w pełni jego postanowień. Nie były sporządzane kartoteki używania pojazdu i nie wydano upoważnień dla pracowników odpowiedzialnych za gospodarkę transportową. Ponadto nie zostały wprowadzone karty wykorzystania pojazdów. Dokumentacja prowadzona była nierzetelnie. Faktury pod względem merytorycznym były potwierdzane na podstawie transakcji kartami flotowymi, które nie zapewniały efektywnego nadzoru. Sytuacja taka rodziła istotne ryzyko niegospodarności i nadużyć, bowiem brak karty wykorzystania pojazdu, zawierającej informacje nt. celowości, miejsca wyjazdu i ilości zużytego paliwa uniemożliwiał prowadzenie właściwego nadzoru nad efektywnym i oszczędnym gospodarowaniem środkami transportu. Ponadto 2 faktury z sierpnia 2023 r. w ogóle nie zawierały ich rozliczenia przez osoby zobowiązane do rozliczenia.

2. Jakość zarządzania Instytutem:

- 1) spory i postępowania sądowe: Instytut podejmował działania w celu zminimalizowania potencjalnych pozwów i optymalizacji kosztów sporów, jednak w przypadku jednej ugody nie sporządzono uzasadnienia jej zawarcia, co należy uznać za nieprawidłowe;
- 2) zawarte przez Instytut umowy na świadczenie obsługi prawnej i doradztwa podatkowego i przyjęte formuły ich rozliczania oraz dokumentowania świadczonych usług nie zabezpieczały należycie interesów Instytutu, co należy ocenić negatywnie:
 - w przypadku faktur wystawionych w ramach 3 umów o świadczenie usług prawnych przez Kancelarię Radcy Prawnego r.pr. [REDAKTOWANO] oraz Kancelarię Radcy Prawnego r.pr. [REDAKTOWANO] (2 umowy) oraz [REDAKTOWANO] Kancelaria Prawnicza (1 umowa) faktury w opisie zawierały jedynie: „*obsługa prawna zgodnie z umową ... za okres...*”, a w umowie określono miesięczne wynagrodzenie; w ocenie kontroli postanowienia umowy dot. zasad wypłaty wynagrodzenia nie zabezpieczały interesu Instytutu; wynagrodzenie określono bez względu na liczbę godzin świadczenia usług z zakresu pomocy prawnej i zakresu zadań wykonywanych w danym miesiącu na rzecz Instytutu bądź bez wskazania konkretnych spraw dot. zastępstwa procesowego; tym samym Kancelarie mogły nie świadczyć usług na rzecz Instytutu w danym miesiącu, a na podstawie umowy Instytut i tak zobowiązany był do wypłaty miesięcznego wynagrodzenia,
 - w przypadku faktur wystawionych przez Kancelarię Adwokacką Adwokat [REDAKTOWANO] [REDAKTOWANO] w opisie zawierały one jedynie stwierdzenie, że świadczona była usługa prawna, a w umowie określono miesięczne wynagrodzenie; Instytut nie przedstawił zaakceptowanego zestawienia przekazanego przez zleceniobiorcę, zawierającego wykaz wypracowanych godzin z krótkim opisem przedmiotu świadczenia pomocy prawnej, o którym mowa w umowie, a brak tych dokumentów nie zapewniał rzetelnego rozliczenia przedmiotu umowy i udokumentowania gospodarnego poniesienia wydatków,
 - zawarcie umowy z [REDAKTOWANO] Sp. K. w zakresie doradztwa podatkowego bez przeprowadzenia rozeznania rynku, w szczególności gdy wiele podmiotów świadczy takie usługi - powyższe działanie narusza zasady konkurencyjności oraz gospodarnego zarządzania majątkiem Instytutu; w umowie ustalono średnią stawkę godzinową za wykonane usługi, jednakże z przekazanej dokumentacji nie wynika jak została przez Instytut oceniona pracochłonność wykonanych usług, Instytut nie przedstawił również dokumentów dot. szacunkowej wysokości wynagrodzenia przed rozpoczęciem pracy nad poszczególnymi projektami zleceniobiorcy, o których mowa w umowie;
- 3) zarządzanie nieruchomościami ocenia się negatywnie, w szczególności nie egzekwowano należnych odsetek od nieterminowego wnoszenia czynszu. Łączna kwota należnych

Instytutowi odsetek z tego tytułu wyniosła 29 077,61 zł, co świadczy o niegospodarności zarządzania nieruchomościami Instytutu.

Poddane próbie umowy nie są zabezpieczone w należyty sposób w zakresie naliczania kar umownych pozwalających na egzekwowanie postanowień umowy, tylko w niektórych przypadkach pobierano kaucję w celu zabezpieczenia ew. roszczeń wynajmującego w stosunku do najemcy. Brak jest też jasnego sprecyzowania okoliczności w jakich kaucja ta może być wykorzystana, co może rodzić ew. trudności w rozliczeniach pomiędzy stronami. Należy również wskazać, że w Instytucie nie zostały opracowane procedury związane z realizacją czynności prawnych dot. zbycia, dzierżawy i najmu majątku jednostki (w tym procedury przetargowe), dot. współdziałania z organem nadzorującym i Prokuratorią Generalną RP.

4) polityka kadrowa:

a) weryfikacja akt osobowych: dokumentacja pracownicza prowadzona była w sposób nieuporządkowany, w aktach pracowników brakowało ważnych dokumentów:

- w dwóch przypadkach - umów o zakazie konkurencji,
- aktualne zakresy obowiązków 3 osób zostały przygotowane, ale nie dołączono ich do akt, 3 innych pracowników miało w aktach zakresy nieaktualne, tj. niezmienione na skutek wprowadzonych zmian stanowiskowych,
- w jednym przypadku brakowało zgody na podjęcie dodatkowego zatrudnienia,
- w aktach 4 pracowników brakowało pisma informującego o przyznaniu nagrody z funduszu nagród,

b) w procesie zatrudnianie pracowników na stanowiskach naukowych stwierdzono:

- brak wniosków kierowników jednostek organizacyjnych o zatrudnienie pracowników z konkursów prowadzonych w lutym 2023 i styczniu 2024 koniecznych do zainicjowania postępowania konkursowego; działanie takie stanowiło naruszenie wymagań określonych w § 1 ust. 4 regulaminu zatrudniania pracowników na stanowiska naukowe w IBPRS-PIB,
- w ogłoszeniach o pracy brakowało informacji o terminie ogłoszenia wyników konkursu, co było niezgodne z postanowieniami § 1 ust. 7 regulaminu zatrudniania pracowników na stanowiska naukowe w IBPRS-PIB,
- w ogłoszeniu o pracę z grudnia 2024 r. opublikowanym po wejściu w życie nowego regulaminu nie zawarto informacji o rodzaju umowy i wymiarze czasu pracy oraz o zasadach przetwarzania danych osobowych,
- w konkursie z lutego 2023 r. pominięty został etap przeprowadzenia szczegółowej oceny kandydata przez komisję konkursową – kandydat został od razu przedstawiony

komisji kwalifikacyjnej Rady Naukowej do rekomendacji, co stanowi naruszenie regulacji obowiązujących w Instytucie,

- wyniki konkursu nie zostały opublikowane na stronie Instytutu, pomimo wymogów regulaminu zatrudniania pracowników na stanowiska naukowe w IBPRS-PIB,
- c) ocena dorobku naukowego i technicznego: stwierdzono uchybienie terminu określonego przez wewnętrzne regulacje, tj. weryfikacja i ocena dorobku naukowego i technicznego powinna odbyć się do końca kwietnia, a przekazanie dyrektorowi wyników do końca maja, natomiast protokół z prac komisji wraz z wynikami został przedstawiony dyrektorowi Instytutu w sierpniu 2023,
- d) system motywacyjny pracowników:
- wypłata nagród z funduszu nagród została dokonana 14.12.2023 r., tj. w terminie niezgodnym z regulaminem przyznawania nagród, na skutek określenia nierealnego terminu wypłaty nagród w powyższym regulaminie,
 - premie komercyjne oraz naukowe zostały wypłacone w terminach późniejszych niż przewidziane postanowieniami regulaminu premiowania, na skutek określenia nierealnego terminu wypłaty nagród w powyższym regulaminie,
 - pisma informujące pracowników o otrzymaniu nagrody za podnoszenie kwalifikacji zawierały błędną podstawę prawną przyznania nagrody, tj. wskazywano regulamin nagradzania pracowników Instytutu za podnoszenie kwalifikacji z 2012 r. zamiast obowiązujących przepisów z 2021 r. dot. nagród i premii, ponadto w zakresie przyznawania nagród w Instytucie obowiązywały dwa akty wewnętrzne, bowiem wejście w życie przepisów z 2021 r. nie zostało poprzedzone uchynieniem regulaminu nagradzania pracowników Instytutu za podnoszenie kwalifikacji z 2012 r.

Ponadto w obszarze organizacji i jakości pracy Instytutu stwierdzono, co następuje:

Struktura organizacyjna i regulacje wewnętrzne

Regulamin Organizacyjny odpowiadał zakresowi działania Instytutu określonego w Statucie. Jednakże nie przypisano do kompetencji właściwej komórki organizacyjnej zadań w zakresie zawierania i rejestrowania umów cywilnoprawnych.

Funkcjonowanie Rady Naukowej:

- 1) Przewodniczący Rady Naukowej w przypadku jednej uchwały nie dochował ustawowego 7-dniowego terminu na przekazanie jej do Ministra RiRW. Przekroczenie tego terminu wyniosło 224 dni;
- 2) Rada Naukowa realizowała zadania z zachowaniem trybu pracy, który został określony w Regulaminie RN, z wyjątkiem przekazywania uchwał wyłącznie przez Przewodniczącego RN. Czynność tą wykonywali również Zastępcy Przewodniczącego RN pomimo braku

podstaw do takiego działania. Dopiero 29.01.2025 r. udzielone zostały im upoważnienia do realizowania tych czynności.

III. Szczegółowe ustalenia i oceny kontroli

III.1. DZIAŁALNOŚĆ FINANSOWA INSTYTUTU

1.1. Sytuacja finansowa Instytutu

1) Polityka rachunkowości i regulacje Instytutu dotyczące gospodarki finansowej

W okresie objętym kontrolą Instytut posiadał ustaloną w formie pisemnej kompletną dokumentację opisującą przyjęte w Instytucie zasady (politykę) rachunkowości⁷, w szczególności dotyczącą:

- 1) określenia roku obrotowego i wchodzących w jego skład okresów sprawozdawczych;
- 2) metod wyceny aktywów i pasywów oraz ustalania wyniku finansowego;
- 3) sposobu prowadzenia ksiąg rachunkowych, w tym: zakładowego planu kont, ustalającego wykaz kont księgi głównej, przyjęte zasady klasyfikacji zdarzeń, zasady prowadzenia kont ksiąg pomocniczych oraz ich powiązania z kontami księgi głównej;
- 4) systemu służącego ochronie danych i ich zbiorów,

zgodnie z art. 10 ust. 1 i 2 ustawy z dnia 29 września 1994 r. o rachunkowości⁸, dalej: ustawa o rachunkowości.

Dyrektor Instytutu powierzył (na podstawie art. 4 ust. 5 ustawy o rachunkowości) wykonywanie obowiązków w zakresie rachunkowości wynikających z ustawy o rachunkowości głównej księgowej. Zostało to stwierdzone w formie pisemnej w zakresie obowiązków, uprawnień i odpowiedzialności pracownika⁹.

Instytut prowadził również inną działalność niż wymieniona w art. 2 ust 1-3 ustawy o instytutach badawczych. Działalność ta została wyodrębniona pod względem finansowym i rachunkowym, zgodnie z art. 2 ust. 4 ww. ustawy oraz § 9 ust. 1 Statutu IBPR-PIB.

Wprowadzona w Instytucie polityka rachunkowości określała kompletny zbiór zasad obowiązujących w Instytucie. Instytut prowadził inną działalność poza podstawową zgodną ze statutem; działalność ta została wyodrębniona pod względem finansowym i rachunkowym.

2) Plany finansowe

Kontrolą objęto:

– *Plan finansowy na 2023 r.*,

⁷ Wprowadzone zarządzeniem dyrektora IBPRS-PIB nr 1/2019 z dnia 2.01.2019 r. w sprawie ustalenia dokumentacji przyjętych zasad (polityki) rachunkowości w IBPRS-PIB oraz zarządzeniem dyrektora IBPRS-PIB nr 16/2019 z dnia 3.04.2019 r. zmieniającym zarządzenie dyrektora IBPRS-PIB nr 1/2019 z dnia 2.01.2019 r. w sprawie ustalenia dokumentacji przyjętych zasad (polityki) rachunkowości w IBPRS-PIB, dwukrotnie aneksowanym – aneks nr 1 z dnia 10.03.2021 r. oraz aneks nr 2 z dnia 12.03.2024 r.

⁸ Dz. U. z 2023 r. poz. 120 z późn. zm.

⁹ Pismo z 14.02.2025 r.. L.dz. 200/Sekr./2025; zakres obowiązków, uprawnień i odpowiedzialności głównej księgowej.

- *Sprawozdanie finansowe za 2023 r.*,
- *Plan finansowy na 2024 r.*,
- *Wstępne wykonanie planu finansowego za 2024 r.*, tj. wstępne sprawozdanie za rok 2024,
- *Plan finansowy na 2025 r.*

Podstawą gospodarowania środkami Instytutu, zgodnie z art. 18 ust. 10 ustawy o instytutach badawczych był roczny plan finansowy.

Roczny Plan finansowy na rok 2023 został sporządzony 22.12.2022 r. i pozytywnie zaopiniowany przez RN 30.12.2022 r.¹⁰. RN pozytywnie zaopiniowała także wszystkie 3 zmiany planu finansowego na rok 2023¹¹.

Dokument	Data sporządzenia	Przychody ogółem w zł	Koszty ogółem w zł	Wynik na działalności w zł
plan finansowy	22.12.2022	32 964 590,36	33 730 000,00	(-) 765 409,64
zmiana 1	30.05.2023	35 476 564,71	35 230 000,00	246 564,71
zmiana 2	17.11.2023	33 890 224,43	33 790 000,00	100 224,46
zmiana 3	12.03.2024	36 610 490,87	37 635 437,25	(-) 1 659 798,67

Roczny Plan finansowy na rok 2024 został sporządzony 17.11.2023 r. i pozytywnie zaopiniowany przez RN 15.12.2023 r.¹². Również pozytywnie RN zaopiniowała zmiany planu finansowego na rok 2024¹³. Plan finansowy przewidywał realizację zadań inwestycyjnych w ramach Krajowego Planu Odbudowy i Zwiększania Odporności w wysokości 1,1 mln.

Dokument	Data sporządzenia	Przychody ogółem w zł	Koszty ogółem w zł	Wynik na działalności w zł
plan finansowy	17.11.2023	35 027 989,37	34 970 000,00	57 989,37
zmiana 1	27.05.2024	41 631 739,15	41 378 980,51	252 758,65
zmiana 2	12.12.2024	42 376 507,95	41 192 502,76	1 184 005,19

Roczny Plan finansowy na rok 2025 został sporządzony 6.05.2024 r. RN nie przyjęła uchwały w sprawie zaopiniowania planu finansowego Instytutu na 2025, czym naruszono art. 29 ust. 2 pkt 9 ustawy o instytutach badawczych.

Dyrektor wyjaśnił¹⁴, że zgodnie z wytycznymi dla instytutów badawczych nadzorowanych przez MRiRW w sprawie planów działalności instytutów badawczych z 2023 r. roczny plan finansowy stanowi część składową Planu działalności instytutu, który powinien zostać

¹⁰ Uchwała nr X/43/2022 Rady Naukowej IBPRS-PIB w sprawie planu finansowego na rok 2023.

¹¹ Uchwała nr X/63/2023 z 2.06.2023 r. Rady Naukowej IBPRS-PIB w sprawie korekty planu finansowego na rok 2023; Uchwała nr X/82/2023 z 23.11.2023 r. Rady Naukowej IBPRS-PIB w sprawie korekty planu finansowego na rok 2023; Uchwała nr X/103/2024 z 15.03.2024 r. Rady Naukowej IBPRS-PIB w sprawie korekty planu finansowego na rok 2023.

¹² Uchwała nr X/83/2023 z 15.12.2023 r. Rady Naukowej IBPRS-PIB w sprawie planu finansowego na rok 2024.

¹³ Uchwała nr X/123/2024 z 4.06.2024 r. Rady Naukowej IBPRS-PIB w sprawie korekty planu finansowego na rok 2024; Uchwała nr X/163/2024 z 17.12.2024 r. Rady Naukowej IBPRS-PIB w sprawie korekty planu finansowego na rok 2024.

¹⁴ Pismo z 14.02.2025 r., L.dz.200/Sek./2025.

uchwalony w terminie do dnia 30 czerwca roku poprzedzającego. W związku z powyższym na Radzie Naukowej w czerwcu 2024 roku przedstawiono Plan działalności instytutu, którego częścią jest plan finansowy, Rada Naukowa podjęła uchwałę nr X/128/2024 o jego przyjęciu. Zgodnie z przepisami ustawy o instytutach badawczych art. 2a ust. 3. plan działalności instytutu określa najważniejsze zadania do realizacji w okresie objętym tym planem, natomiast ust. 4 stanowi, że zadania, o których mowa w ust. 3, są określane w planie działalności instytutu, z uwzględnieniem: 1) kierunkowych planów tematycznych badań naukowych i prac rozwojowych; 2) rocznych planów finansowych; 3) perspektywicznych i wdrożeniowej. Plan działalności przygotowano jako kompleksowy dokument obejmujący wszystkie wskazane elementy i w takiej formie został przekazany do uzgodnienia RN.

Plan finansowy, zgodnie z obowiązującą ustawą o instytutach badawczych stanowi odrębny dokument, który powinien zostać zaopiniowany przez radę naukową danego instytutu badawczego. Opinia ta powinna zostać wyrażona odrębną uchwałą. Wskazuje na to art. 29 ust. 2 pkt 9 ustawy o instytutach badawczych.

Wytyczne dot. sporządzania przez nadzorowane przez MRiRW instytuty badawcze rocznych planów działalności, wskazują w ślad za art. 2a ust. 4 ww. ustawy o instytutach badawczych, że plan działalności instytutu określa najważniejsze zadania do realizacji w okresie objętym tym planem, ze szczególnym uwzględnieniem:

- kierunkowych planów tematycznych badań naukowych i prac rozwojowych;
- rocznych planów finansowych;
- perspektywicznych kierunków działalności naukowej, rozwojowej i wdrożeniowej.⁷

Zarówno przepisy ustawy o instytutach badawczych, jak i wytyczne MRiRW dla sporządzania planów działalności, opracowane na podstawie przepisów wspomnianej ustawy, nie wskazują, że roczny plan finansowy nie stanowi odrębnego dokumentu.

Obowiązującą ustawę należy traktować jako akt nadrzędny nad wytycznymi dot. sporządzania planu działalności instytutu. Wytyczne mają jedynie na celu ujednolicenie sporządzanych dokumentów i usprawnienie dla sprawowanego nadzoru nad instytutami badawczymi.

RN pozytywnie zaopiniowała korektę planu finansowego na rok 2025¹⁵.

Plany finansowe Instytutu nie obejmowały wszystkich pozycji określonych w art. 18 ust. 11 ustawy o instytutach, tj. przychodów własnych, subwencji i dotacji z budżetu państwa¹⁶ oraz kosztów majątkowych. Plany zawierały wymagane ww. ustawą informacje o wynagrodzeniach i naliczanych od nich składkach. W kontrolowanym okresie Instytut nie zaciągał kredytów

¹⁵ Uchwała nr X/166/2025 z 10.01.2025 r. Rady Naukowej IBPRS-PIB w sprawie korekty planu finansowego na rok 2025.

¹⁶ Zmiana ustawy wprowadzona art. 8 pkt 6 ustawy z dnia 18.07.2023 r. o zmianie ustawy – Karta nauczyciela oraz niektórych innych ustaw, która weszła w życie 6.09.2023 r., (Dz. U. z 2023 r. poz. 1672).

i pożyczek oraz innych zobowiązań, w związku z czym obowiązek wykazywania płatności odsetkowych wynikające z zaciągniętych zobowiązań go nie dotyczył.

Dyrektor wyjaśnił, że¹⁷ konstrukcja planu finansowego tworzonego na rok 2024 i 2025, a także za lata poprzednie realizuje przepis art. 18 ust 11 ustawy o instytutach badawczych, ponieważ zawiera wszystkie elementy wymienione w ustawie. Ustawodawca nie narzucił formy w jakiej mają być prezentowane dane w planie finansowym, w związku z powyższym przyjęliśmy formę rozszerzoną o inne elementy nieobowiązkowe, subwencje i dotacje z budżetu oraz przychody zostały pogrupowane według źródeł finansowania i tytułów prawnych (umów, komunikatów MEiN, decyzji), natomiast koszty przedstawiono w układzie rodzajowym, uwzględniono również pozostałe przychody i koszty operacyjne i finansowe, dodano również pozycje wynik na działalności. Tak przygotowany plan finansowy w swojej konstrukcji zbliżony jest do rachunku wyników będącego elementem sprawozdania finansowego przez co można monitorować realizację poszczególnych pozycji z ksiąg rachunkowych, gdzie ewidencja prowadzona jest zgodnie z ustawą o rachunkowości, a poszczególne pozycje realizacji planu wyodrębnione są według kodów księgowych.

W związku z powyższym należy stwierdzić uchybienie w zakresie konstrukcji planów finansowych na lata 2023-2025. Przepis art. 18 ust. 11 ustawy o instytutach, która jest aktem specjalnym w stosunku do ustawy o rachunkowości, dokładnie precyzuje co powinien obejmować roczny plan finansowy¹⁸. Tym samym powinien on zawierać wszystkie wymagane przepisem pozycje.

W przygotowywaniu planu finansowego Instytut stosował zasadę ostrożnych szacunków. Korekty Planów finansowych za lata 2023-2025 przygotowywane były na bieżąco i uwzględniały zmiany zarówno w przychodach jak i kosztach.

Dyrektor Instytutu wyjaśnił¹⁹, że w planie uwzględnia tylko takie zdarzenia, które są pewne czyli poparte zawartymi umowami lub co najmniej pozytywnie rozpatrzonymi wnioskami o dofinansowanie lub zabezpieczone w ustawie budżetowej. Jeśli w trakcie danego roku występują jakieś zmiany wynikające z aneksów do umów czy zawartych nowych umów w trakcie roku, a których wcześniej w planie nie uwzględniono, to przygotowuje się korektę planu. Plany finansowe jak i korekty przesyłane są przed posiedzeniem do członków Rady Naukowej. Dodatkowo na każdym posiedzeniu Rady Naukowej na którym opiniowany jest plan finansowy czy korekty do planu, przedstawiana jest przez Głównego Księgowego prezentacja.

¹⁷ Pismo z 7.02.2025 r., L.dz. 121/Sekr./2025.

¹⁸ Przepis ogólny znajduje zastosowanie tylko w sprawach nieuregulowanych przepisem szczególnym. Zgodnie z zasadą Lex specialis derogat legi generali - przepis specjalny „uchyla” przepis ogólny.

¹⁹ Pismo z 14.02.2025 r., L.dz. 200/Sekr./2025.

Podstawą gospodarowania środkami finansowymi Instytutu, był roczny plan finansowy. Proces sporządzania planów finansowych nie był realizowany prawidłowo, w szczególności:

- RN nie podjęła uchwały w sprawie zaopiniowania planu finansowego Instytutu na 2025 r., czym naruszono art. 29 ust. 2 pkt 9 ustawy o instytutach badawczych,
- plan finansowy na rok 2023, 2024 i 2025 r. nie został sporządzony w szczególności określonej w art. 18 ust. 11 ustawy o instytutach, tj. nie uwzględnił informacji o przychodach własnych, subwencjach i dotacjach z budżetu państwa²⁰ oraz kosztach majątkowych.

3) Sprawozdania finansowe

Sprawozdania finansowe IBPRS-PIB za rok 2022 i 2023 zostały sporządzone prawidłowo. Struktura sprawozdań była zgodna z załącznikiem nr 1 do ustawy o rachunkowości. Sprawozdania sporządzono w formie elektronicznej, w terminie 3 miesięcy od dnia bilansowego²¹. Oba sprawozdania finansowe zostały zaopiniowane przez RN i biegłego rewidenta oraz zatwierdzone przez Ministra RiRW. Zgodnie z art. 69 ust. 1 ustawy o rachunkowości kierownik jednostki złożył sprawozdania we właściwym rejestrze sądowym roczne w ciągu 15 dni od dnia jego zatwierdzenia. Nie dochowano terminu publikacji sprawozdania finansowego w BIP MRiRW za 2023 r.

W sprawozdaniach finansowych za rok 2022 i 2023 zawarto informacje ogólne dot. danych Instytutu oraz zakresu podstawowej działalności, jak również omówiono przyjęte zasady polityki rachunkowości zawierające: metodę wyceny aktywów i pasywów, pomiar wyniku finansowego oraz sposób sporządzania sprawozdania finansowego. Sprawozdania finansowe Instytutu były kompletne - obejmowały wszystkie elementy określone w art. 45 ust. 2 i 3 ustawy o rachunkowości: wprowadzenie do sprawozdania finansowego, bilans, rachunek zysków i strat, dodatkowe informacje i objaśnienia, zestawienie zmian w kapitale własnym i rachunek przepływów pieniężnych. Stany aktywów i pasywów wykazano na dzień kończący bieżący i poprzedni rok obrotowy. W rachunku zysków i strat wykazane zostały oddzielnie przychody, koszty, zyski i straty oraz obowiązkowe obciążenia wyniku finansowego za bieżący i poprzedni rok obrotowy.

²⁰ Zmiana ustawy wprowadzona art. 8 pkt 6 ustawy z dnia 18.07.2023 r. o zmianie ustawy – Karta nauczyciela oraz niektórych innych ustaw, która weszła w życie 6.09.2023 r., (Dz. U. z 2023 r. poz. 1672).

²¹ Art. 52 ust. 1 ustawy z dnia 29.09.1994 r. o rachunkowości (Dz. U. z 2023 r. poz. 120).

Dokument	Data				
	sporządzenia	zaopiniowania przez RN	zatwierdzenia przez Ministra RiRW	opublikowania w BIP	złożenia do Repozytorium dokumentów finansowych (KRS)
Sprawozdanie finansowe za rok 2022	31.03.2023	2.06.2023 ²²	29.06.2023 ²³	30.06.2023	30.06.2023
Sprawozdanie finansowe za rok 2023	27.03.2024	4.06.2024 ²⁴	27.06.2024 ²⁵	27.11.2024	1.07.2024

RN pozytywnie zaopiniowała podział zysku netto za 2022 rok²⁶.

Zgodnie z wnioskiem²⁷ skierowanym do Ministra RiRW w sprawie podziału zysku za 2022 r., zysk netto w kwocie 243.554,41 zł Minister RiRW postanowił²⁸ przeznaczyć na zwiększenie:

- funduszu rezerwowego o kwotę 19.484,35 zł,
- funduszu badań własnych o kwotę 112.035,03 zł,
- funduszu nagród o kwotę 112.035,03 zł.

Sprawozdanie finansowe za rok 2023 zostało opublikowane na stronie BIP z opóźnieniem, tj. niezgodnie z art. 37 ust. 3 ustawy o instytutach badawczych, który stanowi, że sprawozdanie należy opublikować niezwłocznie po zatwierdzeniu przez ministra.

Dyrektor IBPRS-PIB wyjaśnił²⁹, że opóźnienie wynikało z niedopatrzania przez pracownika obowiązku przekazania sprawozdania do publikacji.

Biegły rewident stwierdził³⁰, że zbadane sprawozdanie finansowe za rok 2022 i 2023 przedstawia rzetelny i jasny obraz sytuacji majątkowej i finansowej IBPRS-PIB na dzień 31.12.2022 r. i 31.12.2023 r. oraz jej wyniku finansowego i przepływów pieniężnych za rok obrotowy zakończony w tym dniu zgodnie z mającymi zastosowanie przepisami ustawy o rachunkowości oraz przyjętymi zasadami (polityką) rachunkowości, jest zgodne co do formy i treści z obowiązującymi IBPRS-PIB przepisami prawa oraz statutem IBPRS-PIB oraz zostało sporządzone na podstawie prawidłowo prowadzonych ksiąg rachunkowych zgodnie z przepisami rozdziału 2 ustawy o rachunkowości.

Sprawozdanie finansowe IBPRS-PIB za rok 2022 i 2023 zostało sporządzone zgodnie z przepisami ustawy o rachunkowości. Obowiązki dot. sporządzenia, podpisania, zasięgnięcia opinii RN, zaopiniowania sprawozdania przez biegłego rewidenta, skierowania do

²² Uchwała nr X/60/2023 z 2.06.2023 r. Rady Naukowej IBPRS-PIB w sprawie sprawozdania finansowego za rok 2022.

²³ Postanowienie Ministra RiRW z 29.06.2023 r., znak: DBD.nb.032.7.2023.

²⁴ Uchwała nr X/120/2024 z 4.06.2024 r. Rady Naukowej IBPRS-PIB w sprawie sprawozdania finansowego za rok 2023 oraz pokrycia straty netto za 2023 rok z funduszu rezerwowego.

²⁵ Postanowienie Ministra RiRW z 27.06.2024 r., znak: DBD.nb.032.2.2024.

²⁶ Uchwała nr X/61/2023 z 2.06.2023 r. Rady Naukowej IBPRS-PIB w sprawie podziału zysku netto za 2022 rok.

²⁷ Wniosek IBPRS-PIB w sprawie podziału zysku netto za 2022 rok z 5.06.2023 r.

²⁸ Postanowienie Ministra RiRW z 29.06.2023 r., znak: DBD.nb.032.7.2023.

²⁹ Pismo z 13.12.2024 r., znak: L.dz. 33/Sekr./2024.

³⁰ Opinia biegłego rewidenta z badania rocznego sprawozdania finansowego z 24.04.2023 r. oraz Opinia biegłego rewidenta z badania rocznego sprawozdania finansowego z 18.04.2024 r.

zatwierdzenia przez organ nadzorujący Instytut oraz publikacji i złożenia do KRS zostały spełnione. Dochowane zostały również terminy, za wyjątkiem terminu opublikowania w BIP sprawozdania finansowego za 2023 r.

4) Analiza wybranych zagadnień finansowo-księgowych w badanym okresie

Wykonanie planu finansowego na 2023 rok w zł

	Plan 2023	Wykonanie 2023	realizacja %
Przychody ogółem, w tym:	36 610 490,87	34 291 985,37	- 6,33
Przychody z działalności naukowo-badawczej	23 670 773,87	32 343 424,28	36,6
Pozostałe przychody operacyjne i finansowe	4 326 270,74	4 324 744,38	- 0,035
Koszty ogółem, w tym:	37 635 437,25	35 893 730,63	- 4,627
Koszty działalności operacyjnej, w tym:	35 364 738,82	35 362 709,55	- 0,006
wynagrodzenia i składki naliczone od wynagrodzeń, w tym:	19 340 937,30	19 338 908,03	- 0,010
- wynagrodzenia	15 902 953,16	15 901 922,50	- 0,006
- ubezpieczenia społeczne i inne świadczenia	3 437 984,14	3 436 985,53	- 0,029
Pozostałe koszty (operacyjne i finansowe)	2 270 698,43	531 021,08	- 76,6

Plan finansowy na 2023 r. zakładał przychody w łącznej wysokości 36 610 490,87 zł z podziałem na następujące źródła: przychody własne 16 663 422,58 zł (45,5 % przychodów), przychody z budżetu państwa 24 273 338,97 zł, (33,7 %), pozostałe przychody operacyjne i finansowe (4 326 270,4 zł (11,8 %).

Ogółem dotacje (subwencje, dotacje, inne dotacje i inne dofinansowania) wyniosły 12 337 152 zł, (w 2022 r. 8 398 066,76 zł), w tym:

- z MENiS (MEiN) 4 090 274 zł (w 2022 r. 4 385 500 zł),
- z MRiRW 2 931 184,42 zł (w 2022 r. 2 047 138,56 zł),
- z NCN 282 414,42 zł (w 2022 r. 671 049,81 zł),
- z NCBR 1 018 368,41 zł (w 2022 r. 179 068,42 zł),
- inne dotacje i dofinansowania 4 014 910,62 zł (w 2022 r. 1 13 309, 78 zł).

Z analizy danych wynika, że w 2023 r. 62% przychodów pochodziło z działalności komercyjnej, a pozostałe 38% to dotacje i inne formy dofinansowania, w roku poprzednim wskaźniki te kształtowały się odpowiednio 68% i 32%. W toku 2023 odnotowano wzrost o 6% udziału przychodów z dotacji i innych form dofinansowania. Większe wykonanie przychodów komercyjnych i projektów skutkowało zwiększeniem zapotrzebowania na materiały i energię oraz wynagrodzenia pracowników.

W roku 2023 wzrost kosztów ogółem o 3 191 017,13 przy wzroście przychodów ogółem o 1 296 713,46 zł, a zatem znacznie niższym, spowodował, że Instytut poniósł stratę brutto w kwocie: (-) 1 601 745,26 zł. Po uwzględnieniu podatku dochodowego strata netto wyniosła (-) 1 643 986,26 zł (w 2022 r. zysk 243 554,41 zł).

Dyrektor wyjaśnił³¹, że strata netto za rok 2023 wyniosła (-) 1 643 986,26 zł i wynikała przede wszystkim z faktu uwzględnienia rezerwy na świadczenia emerytalne i podobne w kwocie 1 741 331 zł. pozycja wykazana w bilansie Pasywa B.I.2 oraz w rachunku zysków i strat w pozycji A.II Zmiana stanu produktów zmniejszenie wartość ujemna. IBPRS-PIB w ramach przyjętej Polityki Rachunkowości (art. 4 ust.4 ustawy o rachunkowości) do roku 2022 nie tworzył rezerw na świadczenia emerytalne i podobne świadczenia pracownicze, gdyż wielkość tych świadczeń jest porównywalna w poszczególnych latach, a ich wartość nie zniekształcała obrazu sytuacji finansowej Instytutu³². Do roku 2022 Biegły Rewident uznawał poprawność przyjętych w Polityce Rachunkowości uproszczeń, natomiast zarekomendował na przyszłość odstąpienie od uproszczenia i ujęcie w księgach rachunkowych i sprawozdaniu finansowym od roku 2023 pełnych rezerw na świadczenia emerytalne i podobne świadczenia pracownicze, zgodnie z wymogami art. 28 ust.1 pkt 9 ustawy o rachunkowości. Rezerwy dotyczą przyszłych świadczeń na rzecz pracowników, w tym odpraw emerytalnych i rentowych, nagród jubileuszowych, których obowiązek wykonania wynika z obowiązujących w Instytucie przepisów prawa, regulaminu wynagradzania lub umów o pracę wyliczonych zgodnie z Krajowym Standardem Rachunkowości (KRS6), Krajowym Standardem Aktuarnym (KSA1) oraz ustawą o rachunkowości. W związku z powyższym IBPRS-PIB zlecił do biura aktuarialnego wycenę rezerw na świadczenia pracownicze i na jej podstawie dokonał stosownych zapisów w księgach rachunkowych roku 2023 i uwzględnił w sprawozdaniu finansowym za 2023 rok. W latach następnych zarachowanie naliczonych rezerw, będzie ewidencjonowane w księgach jako księgowanie na (+) lub (-) różnicy wynikającej z kolejnych wycen do stanu początkowego i nie będzie stanowiło tak dużej wielkości jak odpis pierwotny.

Przychody netto ze sprzedaży i zrównane z nimi w 2023 r. wyniosły 29 967 240,99 zł (w 2022 r. 30 416 581,87 zł). Natomiast przychody z działalności podstawowej zaplanowano i osiągnięto na poziomie 32 mln zł (32 343 424,28 zł) i były o 5,5 mln zł wyższe niż w roku 2022. Pozostałe przychody operacyjne w 2023 r. wyniosły 4 215 335,45 zł (w 2022 r. 2 520 230,09 zł) i były

³¹ Pismo z 13.12.2025 r., Ldz. 33/Sekr./2024.

³² Na mocy ustawy z dnia 18.03.2008 r. o rachunkowości (Dz. U. Nr 63, poz. 339), która weszła w życie 1.01.2009 r., jednostka miała obowiązek dokonywania biernych rozliczeń międzyokresowych kosztów w wysokości prawdopodobnych zobowiązań przypadających na bieżący okres sprawozdawczy, wynikających w szczególności z przyszłych świadczeń na rzecz pracowników, w tym świadczeń emerytalnych. Jednostka mogła przyjąć uproszczenie dopuszczające nietworzenie rezerw na świadczenia emerytalne i podobne, jeżeli wielkość tych świadczeń była porównywalna w poszczególnych latach, a ich wartość nie zniekształcała obrazu sytuacji finansowej jednostki. Takie uproszczenie zastosowano w Instytucie w okresie od 2009 do 2022 roku i miało ono swoje odzwierciedlenie w przyjętych zasadach (polityce) rachunkowości.

to głównie dotacje inwestycyjne, zaś pozostałe koszty operacyjne 465 109,62 zł (w 2022 r. 498 209,84 zł). Zatem z pozostałej działalności operacyjnej Instytut osiągnął zysk w wysokości 3 750 225,83 zł (w 2022 r. 2 022 020,25 zł), który wystarczył tylko częściowo na pokrycie poniesionej ze sprzedaży straty w kwocie (-) 5 395 468,56 zł (w 2022 r. pokrył ją całkowicie (-) 1 748 785,21 zł). Z działalności operacyjnej Instytut poniósł także stratę w wysokości (-) 1 645 242,73 zł (w 2022 r. zysk 273 235,04 zł).

Dyrektor wyjaśnił³³, że pomimo, iż w 2023 roku Instytut osiągnął przychody netto ze sprzedaży wyższe o 5,5 mln zł niż w roku ubiegłym, a koszty działalności podstawowej wzrosły o 3,2 mln zł na sprzedaży poniesiono stratę w wysokości 5,4 mln zł. Ma to związek z faktem, iż w rachunku wyników uwzględnione są również zmiany stanu niezakończonych prac badawczych w kwocie 635 tys. zł oraz po raz pierwszy rezerwa na świadczenia na rzecz pracowników w kwocie 1,74 mln zł. Istotne jest też, że do analizy zysku ze sprzedaży w przypadku Instytutu należy wziąć pod uwagę również znaczącą pozycję dotacji wykazanych zgodnie z zasadami rachunkowości w pozostałych przychodach operacyjnych, które stanowią pokrycie amortyzacji (głównie aparatury badawczej) sfinansowanej środkami z dotacji, jest to kwota 2,4 mln zł. Uwzględniając powyższe to strata z działalności operacyjnej wynosi 1,64 mln zł i ma bezpośredni związek z uwzględnieniem w rozliczeniu rezerwy na świadczenia pracownicze, gdyż licząc bez tego elementu Instytut osiągnął niewielki dodatni wynik w granicach 100 tys. zł. Ostatecznie uwzględniając wszystkie osiągnięte przychody i poniesione koszty oraz podatek dochodowy CIT w roku 2023 poniesiono stratę netto w kwocie 1,64 mln zł.

Zobowiązania krótkoterminowe Instytutu na dzień 31.12.2023 r. wyniosły 3 248 996,77 zł (w 2022 r. 3 926 227,42 zł), natomiast zobowiązania długoterminowe w 2023 r., podobnie jak w 2022 r., nie wystąpiły. Należności krótkoterminowe zostały szczegółowo omówione w pkt 2.

Bilans sporządzony na dzień 31.12.2023 r., po stronie aktywów i pasywów zamknął się sumą 49.550.935,95 zł. Rachunek zysków i strat za rok obrotowy od 01.01.2023 r. do 31.12.2023 r. wykazał stratę netto w kwocie (-) 1.643.986,26 zł. Zestawienie zmian w kapitale własnym za rok obrotowy od dnia 01.01.2023 r. do dnia 31.12.2023 r. wykazało zmniejszenie kapitału własnego o kwotę 1.868.056,32 zł. Rachunek przepływów pieniężnych za rok obrotowy od 01.01.2023 r. do 31.12.2023 r. wykazał zwiększenie stanu środków pieniężnych o kwotę 2.536.458,48 zł.

Podstawowe wskaźniki charakteryzujące działalność i sytuację jednostki:

a) rentowność netto ($\frac{\text{wynik finansowy netto} \times 100\%}{\text{przychody ogółem}}$): - 4,79 % (w 2022 r.: 0,74%),

³³ Pismo z 14.02.2025 r., L.Dz. 200/Sekr/2025.

b) rentowność kapitału własnego (ROE) ($\frac{\text{wynik finansowy netto} \times 100\%}{\text{kapitał własny}}$): - 6,74% (2022 r. 0,93%)

c) rentowność majątku (ROA) ($\frac{\text{wynik finansowy netto} \times 100\%}{\text{aktywa ogółem}}$): - 3,32 % (2022 r.: 0,50%)

d) płynność finansowa I ($\frac{\text{aktywa bieżące}_1}{\text{zobowiązania bieżące}_2}$): 2,99 (2022 r.: 3,23)

e) płynność finansowa II ($\frac{\text{aktywa bieżące}_1 - \text{zapasy}}{\text{zobowiązania bieżące}_2}$): 2,46 (2022 r.: 2,50)

f) płynność finansowa III ($\frac{\text{inwestycje krótkoterminowe}}{\text{zobowiązania bieżące}_2}$): 2,08 (w 2022 r.: 2,18).

1/ aktywa bieżące = aktywa obrotowe - należności z tytułu dostaw i usług, o okresie spłaty powyżej 12 miesięcy (od jednostek powiązanych oraz pozostałych jednostek) - krótkoterminowe rozliczenia międzyokresowe;

2/ zobowiązania bieżące = zobowiązania krótkoterminowe- zobowiązania z tytułu dostaw i usług, o okresie wymagalności powyżej 12 miesięcy (od jednostek powiązanych oraz pozostałych jednostek) + rezerwy na zobowiązania krótkoterminowe + rozliczenia międzyokresowe krótkoterminowe

Analiza wskaźników pokazuje pogorszenie rentowności, przy tym pozytywne zachowanie wskaźników płynności finansowej. Negatywnie należy ocenić:

- spadający wskaźnik rentowności netto, wskazujący na niedostateczną kontrolę poziomu kosztów,
- spadający wskaźnik rentowności kapitału własnego wskazujący na pogarszające się zdolności do generowania zysku netto z własnych zasobów finansowych,
- spadający wskaźnik rentowności majątku wskazujący na pogarszające się zdolności do generowania zysku netto z aktywów ogółem.

Utrzymujący się na stałym poziomie, niemniej zawyżony poziom wskaźników płynności finansowej także jest niekorzystny dla Instytutu, gdyż oznacza zmniejszoną rentowność oraz niższą efektywność zaangażowania majątku, tym samym wskazując na niewłaściwe nim gospodarowanie.

Wykonanie planu finansowego na 2024 rok w zł

	Plan 2024	Wykonanie 2024	realizacja %
Przychody ogółem, w tym:	42 376 507,96	40 672 284,22	- 4,021
Przychody z działalności naukowo-badawczej	31 576 918,05	28 262 598,32	- 10,5
Pozostałe przychody operacyjne i finansowe	1 800 000	3 069 819,26	70,54
Koszty ogółem, w tym:	41 192 502,76	40 762 129,74	- 1,045
Koszty działalności operacyjnej, w tym:	39 392 502,76	40 137 380,01	1,9
wynagrodzenia i składki naliczone od wynagrodzeń, w tym:	22 659 277,61	22 428 869,13	- 1,02
- wynagrodzenia	18 687 934,23	18 282 314,15	- 2,17
- ubezpieczenia społeczne i inne świadczenia	3 971 343,38	4 146 554,98	4,41
Pozostałe koszty (operacyjne i finansowe)	1 800 000	624 749,73	- 65,3

W planie finansowym na 2024 r. założono przychody w wysokości 42 367 507,96 zł z podziałem na następujące źródła: przychody własne 20 910 913,05 zł (49,35% przychodów) przychody z budżetu państwa 19 656 594,90 zł (46,4%), pozostałe przychody operacyjne i finansowe 1 800 000,00 zł (4,24%), a na 2025 r. w wysokości 38 322 707,98 zł z podziałem na następujące źródła: przychody własne 24 165 000 zł (63%) przychody z budżetu państwa 12 357 706,98 (24%), pozostałe przychody operacyjne i finansowe 1 800 000 zł (4,7%).

Według wstępnych wyników wykonania planu finansowego za rok 2024 razem przychody bieżące wyniosły 40 672 284,22 zł, tj. 96% planu. Przychody własne wyniosły 20 910 913,05 zł i były nieznacznie wyższe niż planowano (o 294 019,94 zł), a pozostałe przychody operacyjne i finansowe 70% większe niż zakładano (3 069 819,26 zł w stosunku do 1 800 000 zł).

Ogółem dotacje (subwencje, dotacje, inne dotacje i inne dofinansowania) wyniosły 16 397 531,97 zł, w tym:

- z MNiSW (MEiN) 5 114 729,04 zł,
- z MRiRW 6 517 274,82 zł,
- z NCN 489 431,35 zł,
- z NCBR 236 928,24 zł,
- 4 039 168,52 zł z innych projektów współfinansowanych z subwencji i dotacji z budżetu państwa,

i były o 3 268 062,93 zł niższe niż planowano, ale wyższe niż w roku 2023 (o blisko 4 mln) i w roku 2022 (o 8 mln).

Natomiast koszty bieżące (razem) wyniosły 40 762 129,74, przy planowanych 41 192 502,76 zł, tj. 99% planu. Pomimo niższych kosztów niż planowano osiągnięto ujemny wynik finansowy na działalności bieżącej (-) 89 845,52. Z analizy danych wynika, że głównym powodem były niższe niż zakładano (o 45%) przychody z różnych źródeł.

W pozycji koszty najwyższą wartość miały wynagrodzenia wraz z pochodnymi 22 428 869,13 i były niższe niż planowano o 1,17%. Pozostałe koszty operacyjne i finansowe były blisko trzykrotnie niższe niż zakładano.

Z wstępnego sprawozdania wynika, że Instytut odnotował większe koszty działalności operacyjnej niż wskazane w planie finansowym na 2024 r., tym samym pomimo dokonywania korekt planu zakładane wartości kosztów zostały przekroczone, co było działaniem nieprawidłowym. Wzrost kosztów dotyczył: amortyzacji o ponad 230 tys. zł niż planowano, zakupu materiałów i energii o blisko 500 tys. zł niż planowano, usług obcych o ponad 170 tys. zł i pochodnych od wynagrodzeń o 175 tys. zł. Jest to wynikiem prowadzonej działalności komercyjnej i w związku z tym wzrostem m.in. zakupu materiałów i energii oraz ujęcia, zgodnie

z zasadami rachunkowości, w pozostałych przychodach operacyjnych, amortyzacji (głównie aparatury badawczej sfinansowanej ze środków dotacji).

Przekroczenie kosztów w pozycji ubezpieczenia społeczne i inne świadczenia świadczy o błędnie przyjętej prognozie za miesiąc XI i XII 2024 r. w korekcie planu finansowego na dzień 12.12.2024 r. W związku z nadpłatą podatku VAT w roku 2023 z tytułu realizacji projektu badawczego SeCuRe³⁴ wynik finansowy za rok 2024 będzie zniekształcony o zwrot kwoty nadpłaconego w roku 2023 VAT (na +).

Wstępne wykonanie planu wskazuje na stratę na działalności bieżącej wynoszącą blisko 90 tys. zł.

5) Należności Instytutu

Rozrachunki z tytułu dostaw i usług prowadzone były na kontach zespołu „2” i obejmowały przede wszystkim krajowe i zagraniczne należności i zobowiązania związane ze sprzedażą wyrobów gotowych (produktów i usług), towarów, materiałów i opakowań. Ewidencja analityczna prowadzona była według poszczególnych kontrahentów (dostawców) i pozwalała na bieżące ustalenie stanu rozrachunków, a na dzień bilansowy na wyodrębnienie zobowiązań krótkoterminowych.

W okresie objętym kontrolą należności krótkoterminowe Instytutu na dzień 31.12.2023 r. wyniosły 3.136.814,27 zł (w 2022 r.: 2.144.443,20 zł, 2021 r. 2.518.516,21 zł) i były to głównie należności z tytułu dostaw i usług (1.936.593,35 zł) oraz należności z tyt. podatków, dotacji, ceł i in. (1.056.787,57 zł)³⁵. W okresie objętym kontrolą nie doszło do przedawnienia należności.

Wzrost należności krótkoterminowych o prawie 1 mln zł w stosunku do roku 2022 dyrektor Instytutu wyjaśnił następująco³⁶: wzrost jest związany przede wszystkim z pozycją wykazaną w bilansie Aktywa B.II.3b) należności krótkoterminowe od pozostałych jednostek z tytułu podatków, na którą składa się kwota 1 045 321 zł tytułem nadpłaty w podatku VAT wynikająca z korekty VAT w zakresie możliwości odliczenia podatku naliczonego w projekcie SeCuRe Centrum Zasobów Mikrobiologicznych, współfinansowany z Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego w ramach Osi Priorytetowej I „Wykorzystanie działalności badawczo-rozwojowej w gospodarce”. Instytut w pierwotnych rozliczeniach VAT z ostrożności nie pomniejszał podatku należnego o podatek VAT naliczony przy zakupach związanych z projektem. W celu potwierdzenia prawa do odliczenia VAT Instytut wystąpił z wnioskiem o wydanie interpretacji indywidualnej. W interpretacji z 12 października 2023, sygn. 0114-KDIP4-

³⁴ Stanowisko Krajowej Informacji Skarbowej z 12.10.2023 r.

³⁵ Sprawozdanie finansowe za rok 2023.

³⁶ Pismo z 13.12.2024 r., L.Dz. 33/Sekr./2024.

3.4012.371.2023.1.DS, Dyrektor Krajowej Izby Skarbowej potwierdził prawidłowość stanowiska Instytutu w przedmiotowej kwestii. Z tytułu korekty zakupów za okres 2011-2023 powstała nadpłata w podatku na łączną kwotę 1 314 530 zł, a pozostała kwota na dzień 31.12.2024 r. wyniosła 1 045 294 zł, która została rozliczona z bieżącymi zobowiązaniami VAT-7 w kolejnych miesiącach roku 2024.

Na dzień 31.12.2023 r. Instytut wykazał należności wymagalne w kwocie 1 759 526,70 zł (na kontach 214 kontrahentów), z czego zapłaconych w terminie były należności w kwocie 1 234 254,95 zł. Z opóźnieniem od 1-30 dni 96 kontrahentów uiszczało należność (w całości lub częściowo) na łączną kwotę 273 108,29 zł. Pozostałe były uiszczane ze znaczącym opóźnieniem, nawet powyżej 180 dni. W odniesieniu do 9 kontrahentów utworzono odpis aktualizujący na łączną kwotę 32 075,57 zł (najniższa wartość 200 zł, a najwyższa 20 910,00 zł). Jedną, drobną należność w kwocie 110,70 zł spisano w koszty uzyskania przychodów.

Na dzień 31.12.2024 r. Instytut posiadał należności wymagalne w kwocie 1 967 399,51 zł, (na kontach 190 kontrahentów), z czego zapłacone w terminie były należności na kwotę 1 616 944,78 zł. Z opóźnieniem od 1-30 dni 83 kontrahentów uiszczało należność (w całości lub częściowo) na łączną kwotę 202 103,21 zł. Pozostałe należności w kwocie 144 590,4 zł zostały uiszczone ze znaczącym opóźnieniem nawet do ponad 180 dni. W jednym przypadku, z powodu opóźnień w płatnościach oraz niewniesienia należności rozwiązano z kontrahentem umowę.

W latach 2023 -2024 Instytut skierował 196 wezwań do zapłaty należności. W wyniku tego działania 87 kontrahentów uregulowało należność, 11 spraw przekazano do kancelarii prawnej w celu dochodzenia należności, z jednym kontrahentem rozwiązano umowę (o czym była mowa powyżej), 2 sprawy objęte są postępowaniem restrukturyzacyjnym, a w 3 przypadkach dokonano odpisu na należności sporne.

Szczegółowej analizie poddano 46 kont kontrahentów o łącznej wartości 2 556 056,61 zł, z czego: z 2023 r. - 20 o łącznej wartości 1 057 624,90 zł (najniższa wartość konta 1 253,52 zł, najwyższa 332 737,88 zł) oraz z 2024 r. - 26 o łącznej wartości 1 498 431,71 zł (najniższa wartość konta 1 425,00 zł, najwyższa 553 362,65 zł), w tym płatności realizowane z relatywnie dużym opóźnieniem.

W roku 2023 należności po terminie wykazano na 12 kontach, w łącznej kwocie 212 545,71 zł. W wyniku działań windykacyjnych polegających na:

- monitorowaniu płatności za pośrednictwem emaila i telefonów do kontrahenta, 6 kontrahentów dokonało zapłaty należności, w tym m.in. ARYZTA - 58 971,12 zł (należności po terminie dotyczyły m-ca 11 i 12/2023) oraz TB_FRUIT_POLSKA - 54 973,62 (należność po terminie dotyczyła m-ca 09/2023),

- wystawieniu, na prośbę trzech kontrahentów duplikatów wskazanych faktur, w tym dla największego kontrahenta - Jeronimo na kwotę 28 217,43 zł, w wyniku czego dokonano zapłaty należności,
- wystawieniu wezwania do zapłaty dwóm kontrahentom, przy czym w odniesieniu do:
 - MICROLIFE na koniec roku 2023 w związku z brakiem zapłat do dnia sporządzenia sprawozdania finansowego za rok 2023 na należności z 8/2023 utworzono w kwocie netto odpis aktualizacyjny i przeniesiono kwotę 20 910 zł na należności sporne, wystawiono również 6.02.2024 r. wezwanie do zapłaty; 15.07.2024 r. kontrahent uregulował część należności na kwotę 1 254,60 zł i 17.12.2024 r. pozostałą część zaległości;
 - PROJECT - wezwania do zapłaty 27 565,96 zł wystawiono 18.07.2023 r., 14.09.2023 r. i 16.10.2023 r.; należność została zapłacona 5.02.2024 r., 20.06.2024 r. i 28.06.2024 r.

W roku 2024 należności po terminie wykazano na 14 kontach, w łącznej kwocie 163 404,30 zł.

W wyniku monitoringu za pośrednictwem telefonów i e-maila 6 kontrahentów dokonało zapłaty należności w całości, a 2 w części. Na prośbę AUCHAN POLSKA wystawiono 20.01.2025 r. duplikaty faktur za m-c 10/2024 na kwotę 8 302,50 zł. Ponadto 3 kontrahentów: PROJECT - 5 106,41 zł (należność za m-c 12/2024), FIRMA [REDAKTOWANE] - 18 535,97 zł (należność za m-c 11/12/2024), OKECHAMP - 11 034,70 zł (należność za m-c 10/11/12/2024) nie wnieśli należności.

W przypadku jednego kontrahenta - EURODEAL z niezapłaconą należnością w kwocie 43 309,82 zł, po monitoringu płatności za pośrednictwem emaila i telefonów, 06/2024 wysłano do kontrahenta wezwanie do zapłaty oraz w 11/2024 potwierdzenie salda; 25.11.2024 wysłano do najemcy pismo o rozwiązanie umowy najmu.

W Instytucie nie zostały wprowadzone pisemne procedury regulujące proces windykacji należności od podmiotów zalegających z płatnościami.

Według zasad (polityki) rachunkowości³⁷ należności dłużnika po trzech upomnieniach i nie później niż po upływie jednego roku kieruje się do sądu. Upomnienia należności sporządzane są i wysyłane do dłużników listem poleconym nie rzadziej niż raz na kwartał.

Z analizy zgromadzonego materiału wynika, że Instytut kierował wezwania do zapłaty do swoich kontrahentów, a także utrzymywał bieżącą korespondencję e-mailową i kontakt telefoniczny z podmiotami zalegającymi z płatnościami. Niemniej jednak, w kontrolowanym okresie wystąpiły przypadki, w których pomimo, iż wezwano kontrahenta do zapłaty należności, to terminy płatności kwot zaległych, będących przedmiotem wezwania, sięgały nawet pół roku. Przykładem jest ww. firma Projekt, do której skierowano wezwanie do zapłaty: UP 23/53

³⁷ Zał. nr 1 do Zrządzenia Nr 1/2019 z dnia 2.08.2019 r. Polityka rachunkowości IBPRS-PIB, cz. III. Zasady wyceny aktywów i pasywów, pkt. 2.2.2. Należności krótkoterminowe.

z 18.07.2023, UP 23/95 z 14.09.2023 i UP 23/117 z 16.10.2023 tytułem realizacji 12 faktur za okres od 12.01.2023 do 14.06.2023 r., na łączną kwotę 27 565,68 zł. Podobne rozwiązanie zastosowano w przypadku firm: Eurodeal, wezwanie do zapłaty UP 24/19 z 18.06.2024 dotyczyło faktur za okres od 9.10.2023 – 14.05.2024 r. na łączną kwotę 26 995,47 zł, Sixfingers, wezwanie do zapłaty UP 24/23 z 18.06.2024 r. dotyczyło faktur wystawionych w okresie od 26.01.2024 do 15.05.2024 r., Żywiec Sprzedaż i Dystrybucja, wezwanie do zapłaty UP 23/27 z 18.07.2023 r., które dotyczyło 2 faktur z 28.10.2022 r. na łączną kwotę 3 136,50 zł.

Wystawiane faktury miały zróżnicowane terminy płatności: najczęściej 14 i 21 dni, ale także 30 i 45. W wyniku analizy postanowień zawartych umów/porozumień³⁸ dotyczących wynagrodzenia z tytułu realizacji usług stwierdzono, że w przypadku Lidl warunki umowy zostały spełnione, tj. stosowano 30 dniowy termin płatności, natomiast w przypadku Jeronimo Martins Dystrybucja, pomimo iż postanowienia umowy³⁹ w § 8 pkt 5 przewidywały 21 dniowy termin płatności po otrzymaniu sprawozdania i faktur, wszystkie faktury miały 45 dniowy termin płatności.

Na dzień 20.12.2024 r. Instytut miał 8 postępowań sądowych w sprawach o wierzytelność pieniężną z tytułu wykonanych usług (szerzej w części dot. sporów i postępowań sądowych).

Proces monitorowania i windykacji należności wymaga wzmocnienia, w szczególności w celu wyeliminowania przypadków przewlekłości w prowadzonych postępowaniach windykacyjnych oraz żądania wnoszenia płatności w terminach przewidzianych umową. W Instytucie nie zostały wprowadzone pisemne procedury regulujące proces windykacji należności od podmiotów zalegających z płatnościami.

1.2. Umowy cywilnoprawne

1. W Instytucie obowiązywało zarządzenie dyrektora Instytutu nr 3/2021 z 13.01.2021 r. w sprawie umów zlecenia i umów o dzieło zawieranych przez IBPRS-PIB (dalej: zarządzenie w sprawie umów). Określało ono wzory umów cywilnoprawnych. Zawierały one postanowienia dot. zabezpieczenia interesów Instytutu. W zarządzeniu ustalono wzór ewidencji godzin do umowy zlecenia zawierający dzień miesiąca i liczbę godzin wykonywania umowy oraz podpisy zleceniobiorcy i zleceniodawcy. Należy jednak zauważyć, że w przypadku zawierania umów cywilnoprawnych z pracownikami Instytutu nie wskazano konkretnych przedziałów czasowych (od godziny do godziny), w których pracownik realizował przedmiot umowy, umożliwiających weryfikację, czy nie był on wykonywany w trakcie godzin pracy wynikających ze stosunku pracy. Ponadto:

³⁸ Umowa o współpracy z Lidl nr 1/ZMT/ZJ/2023 z 1.03.2023 r. i umowa/porozumienie z Jeronimo Martins Dystrybucja nr 11/2003 z 28.04.2003 r.

³⁹ Umowa nr 11/4/ZF/2004 zawarta 15.01.2004 r. będąca załącznikiem nr 5 do Porozumienia nr 11/2003 z 28.04.2003 r.

- wzory umów zawieranych z pracownikami nie zawierały postanowień zobowiązujących do realizacji przedmiotu umowy poza godzinami pracy wynikającymi z umowy o pracę,
- wzór rachunku oświadczenia bezpośredniego przełożonego pracownika realizującego umowę, nie zawierał oświadczenia, że praca została wykonana poza godzinami pracy i nie wypłacono za nią osobnego wynagrodzenia,
- we wszystkich wzorach umów stwierdzono wskazanie w preambule nieobowiązującej już ustawy z dnia 19 stycznia 2004 r. Prawo zamówień publicznych⁴⁰,
- we wzorze oświadczenia osoby niebędącej pracownikiem Instytutu wykonującej pracę na rzecz Instytutu w ramach umowy stanowiącego załącznik nr 8 wskazano nieprawidłowe informacje w zakresie miejsca wykonywania przedmiotu umowy, tj. osoba składająca oświadczenie miała zaznaczyć, czy „Pracę wykonywać będę w Instytucie Sportu – Państwowym Instytucie Badawczym” czy „poza Instytutem Sportu – Państwowym Instytucie Badawczym”.

Zarządzenie w sprawie umów nie określało jednak zasad zawierania umów, w tym wewnętrznego procesu występowania o zgodę na zawarcie umowy i procesu jej opiniowania⁴¹. Nie przewidywało ono również obowiązku rejestrowania umów cywilnoprawnych. Rejestr był prowadzony na podstawie polecenia służbowego przez komórkę organizacyjną odpowiedzialną za płace⁴². Natomiast w regulaminie organizacji wewnętrznej Instytutu zadanie prowadzenia rejestru umów cywilnoprawnych nie było przypisane do żadnej komórki organizacyjnej.

2. W okresie objętym kontrolą Instytut zawarł:

- 1) 172 umowy zlecenia, w tym: w 2023 r. 94 umowy, w 2024 r. 78 umów,
- 2) 64 umowy o dzieło, w tym: w 2023 r. 28 umów, w 2024 r. 36 umów,
- 3) 44 umowy zlecenia z pracownikami Instytutu, w tym: w 2023 r. 26 umów, w 2024 r. 18 umów,
- 4) 39 umów o dzieło z pracownikami Instytutu, w tym: w 2023 r. 19 umów, w 2024 r. 20 umów.

⁴⁰ „Strony niniejszej umowy zgodną wolą, działając na podstawie art. 4 pkt 8 ustawy z dnia 29 stycznia 2004 r. Prawo zamówień publicznych (Dz. U. z 2017 poz. 1579 z późn. zm.), postanowiły zawrzeć umowę następującej treści:”

⁴¹ Dyrektor w pismach z 3 i 11.02.2025 r. poinformował, że sposób i zasady zawierania umów zostaną docelowo szczegółowo określone w regulacjach wewnętrznych. Od marca 2024 r. wprowadzono w Instytucie konieczność przedkładania wniosków zawierających uzasadnienie merytoryczne i finansowe zawarcia umów, co do czasu wprowadzenia regulacji w zakresie zawierania umów umożliwia bieżącą kontrolę nad ich zawieraniem. Począwszy od stycznia 2025 r. umowy są przekazywane do radcy prawnego (paraflowane) oraz głównego księgowego do konsultacji przed podpisaniem przez osobę uprawnioną do reprezentacji.

⁴² Instytut poinformował w piśmie z 11.02.2025 r., że do 31.12.2024 r. zadania z zakresu działu płac realizowała komórka właściwa ds. finansowo - księgowych, od 1.01.2025 r. dział płac został włączony do działu właściwego ds. pracowniczych i płac. Instytut przekazał wyciąg z rejestru umów za ostatnie 6 miesięcy.

Do kontroli wytypowano: 17 umów zlecenia⁴³ oraz 11 umów o dzieło⁴⁴ zawartych w okresie objętym kontrolą zarówno z pracownikami Instytutu, jak i osobami niebędącymi pracownikami, a także wszystkie 10 umów⁴⁵, które dot. mycia naczyń laboratoryjnych i utrzymania czystości zawartych z pracownikami.

2.1.1. W zakresie 17 umów zlecenia stwierdzono, że w umowach z pracownikami Instytutu nie zawarto postanowień dot. braku możliwości wykonywania przedmiotu umowy w czasie wykonywania pracy w ramach umowy o pracę.

W wyniku kontroli stwierdzono następujące uchybienia i nieprawidłowości w dokumentacji umów (numery wg pozycji zestawienia Instytutu):

- 1) brak wniosku zawierającego uzasadnienie zawarcia umowy w przypadku umów: 46, 9, 10, 103, 98, 99, 54, 20, 16, 126, 111, 124, 97;
- 2) nieprzeprowadzenie rozeznania rynku w przypadku umów: 133, 154, 98, 99, 54, 20, 16;
- 3) niezgodnie z umową przyjęto do rozliczenia liczbę godzin, która przekraczała maksymalną liczbę określoną w umowie i w konsekwencji zaciągnięto zobowiązania wykraczające poza warunki umowy oraz bezpodstawnie wypłacono wyższe wynagrodzenie w przypadku umów⁴⁶:
 - 133⁴⁷: za lipiec 2024 r. liczba godzin rozliczonych przekraczała określoną w umowie o 16 godz. i wypłacono wynagrodzenie wyższe o 544 zł brutto (16 x 34 zł), za październik 2024 r. liczba godzin rozliczonych przekraczała określoną w umowie o 16 godz. i wypłacono wynagrodzenie wyższe o 544 zł brutto (16 x 34 zł) – łącznie 1.088 zł brutto,
 - 54⁴⁸: za sierpień 2023 r. liczba godzin rozliczonych przekraczała określoną w umowie o 8 godz. i wypłacono wynagrodzenie wyższe o 256 zł brutto (8 x 32 zł), za październik 2023 r. liczba godzin rozliczonych przekraczała określoną w umowie o 8 godz. i wypłacono wynagrodzenie wyższe o 256 zł brutto (8 x 32 zł) – łącznie 512 zł brutto,
 - 111⁴⁹: za wrzesień 2024 r. liczba godzin rozliczonych przekraczała określoną w umowie o 27 godz. i wypłacono wynagrodzenie wyższe o 1.728 zł brutto (27 x 64 zł), za listopad 2024 r. liczba godzin rozliczonych przekraczała określoną w umowie o 34 godz.

⁴³ Nr: 10 z 2.01.2023 r., 9 z 2.01.2023 r., 46 z 26.05.2024 r., 97 z 29.12.2023 r., 124 z 21.03.2024 r., 111 z 1.02.2024 r., 126 z 21.03.2024 r., 16 z 2.01.2023 r., 20 z 1.02.2023 r., 28 z 13.02.2024 r., 54 z 1.07.2023 r., 99 z 28.12.2023 r., 98 z 1.02.2024 r., 120 z 27.03.2024 r., 154 z 2.09.2024 r., 133 z 30.06.2024 r., 100 z 31.01.2024 r.

⁴⁴ Nr: 2 z 2.01.2023 r., 17 z 11.12.2023 r., 19 z 11.12.2023 r., 40 z 1.03.2024 r., 50 z 1.03.2024 r., 59 z 1.03.2024 r., 1 z 12.02.2023 r., 4 z 19.05.2023 r., 64 z 15.11.2024 r., 47 z 15.05.2024 r., 48 z 15.05.2024 r.

⁴⁵ Nr: 10 z 2.01.2023 r., 26 z 2.01.2023 r., 30 z 22.03.2023 r., 42 z 1.06.2023 r., 57 z 1.08.2023 r., 65 z 20.06.2023 r., 95 z 20.12.2023 r., 101 z 2.01.2024 r., 107 z 3.01.2024 r., 176 z 1.09.2024 r.

⁴⁶ Dyrektor Instytutu w piśmie z 7.02.2025 r., L.dz.114/Sekr./2025, przedstawił wyjaśnienia, że przekroczenie limitu miesięcznego spowodowane było błędem po stronie pracownika.

⁴⁷ W umowie określono maksymalną liczbę 168 godzin świadczenia usługi miesięcznie, natomiast w ewidencji godzin wykonywania umowy zlecenia za lipiec i październik 2024 r. wskazano 184 godziny.

⁴⁸ W umowie określono maksymalną liczbę 168 godzin świadczenia usługi miesięcznie, natomiast w ewidencji godzin wykonywania umowy zlecenia za sierpień i październik 2024 r. wskazano 176 godzin.

⁴⁹ W umowie określono maksymalną liczbę 50 godzin świadczenia usługi miesięcznie, natomiast w ewidencji godzin wykonywania umowy zlecenia wskazano za: wrzesień 77 godz., listopad, grudzień 84 godz.

i wypłacono wynagrodzenie wyższe o 2.176 zł brutto (34 x 64 zł), za grudzień 2024 r. liczba godzin rozliczonych przekraczała określoną w umowie o 34 godz. i wypłacono wynagrodzenie wyższe o 2.176 zł brutto (34 x 64 zł) – łącznie 6.080 zł brutto;

- 4) zawarcie umowy zlecenia zamiast umowy o pracę na zadania zbieżne z zadaniami statutowymi lub wynikającymi z zakresu obowiązków, uprawnień i odpowiedzialności pracowników – w przypadku umów: 9, 10, 111, 97;
realizacja zadań zbieżnych z zadaniami statutowymi lub wynikającymi z zakresu obowiązków nie powinna być przedmiotem umów cywilnoprawnych, natomiast w przypadku zaistnienia uzasadnionych okoliczności, należy w szczególności wziąć pod uwagę inne formy wynagradzania pracowników za wykonywanie dodatkowych zadań, np. poprzez przyznanie dodatków zadaniowych, premii, itp.;
- 5) w przypadku umów zlecenia ewidencja godzin wykonywania umowy zlecenia była prowadzona nierzetelnie i niestarannie, w szczególności stwierdzono:
 - brak podpisu zleceniodawcy na ewidencji godzin wykonywania umowy zlecenia za: czerwiec 2024 r. – umowa 103, wrzesień, październik, listopad, grudzień 2024 r. – umowa 133, kwiecień, wrzesień, październik 2024 r. – 155,
 - w wielu przypadkach ewidencja godzin wykonywania umowy zlecenia zawierała jedynie nieczytelne parafy, co dotyczyło zarówno Instytutu jak i zleceniobiorcy, bez imiennego wskazania kto podpisywał ewidencje lub pieczętki imiennej tej osoby;
- 6) w przypadku umowy zlecenia 111 zawartej z pracownikiem Instytutu w ewidencji wykonywania umowy zlecenia w dniach: 10 września 2024 r. wpisano 8 godz. oraz 5, 6, 7, 15 i 26 listopada 2024 r. wpisano każdego dnia po 5 godz., podczas gdy z listy obecności wynika, że w te dni pracownik przebywał w podróżach służbowych;
świadczenie w czasie podróży służbowej usług przez pracownika Instytutu w ramach umowy zlecenia budzi wątpliwości w zakresie efektywnego wykonywania zadań w ramach podróży służbowej i przedmiotu umowy oraz prawidłowego ich rozliczenia.

2.1.2. W wyniku analizy ewidencji godzin wykonywania umowy zlecenia stwierdzono, że pracownicy Instytutu w dniach, w których świadczyli pracę w ramach umowy o pracę w wymiarze 8 godzin, świadczyli także usługi na podstawie umowy zlecenia w wymiarze 8 i 7 godzin. Dotyczyło to umów: 9⁵⁰, 10⁵¹, 111⁵². Biorąc pod uwagę konieczność zagwarantowania pracownikowi odpoczynku, zapewniającego efektywność i jakość wykonywania przez niego zadań, zasadne jest by łącznie czas pracy wynikający z umowy o pracę oraz umowy zlecenie wraz z niezbędnymi przerwami regeneracyjnymi nie przekraczał 13 godzin.

⁵⁰ Świadczone 8 godzin w ramach zlecenia w dniach 3 i 22.11.2023 r. oraz 16.12.2024 r.

⁵¹ Świadczone 7 godzin w ramach zlecenia w dniach 24 i 25.08.2023 r.

⁵² Świadczone 8 godzin w ramach zlecenia w dniach: 24.08.2023 r. oraz 4, 8, 13, 14, 21.09.2023 r.

2.2. W zakresie badanych 11 umów o dzieło stwierdzono, że do dokumentacji umów były załączone rachunki wystawione przez zleceniobiorców, zatwierdzone i podpisane listy płac, protokoły zdawczo-odbiorcze (z wyjątkiem umowy 1).

W wyniku kontroli dokumentacji umów (numery wg pozycji zestawienia Instytutu) stwierdzono następujące nieprawidłowości:

- 1) brak wniosku zawierającego uzasadnienie zawarcia umowy w przypadku umów: 2, 48, 4, 59, 50, 17, 19;
- 2) brak przeprowadzenia rozeznania rynku w przypadku umów: 2, 4, 1;
- 3) w przypadku umowy 1 – w § 2 ust. 1 zawarto postanowione, że umowę zawiera się na czas oznaczony do dnia **wydania i przyjęcia dzieła**, tj. 31.03.2023 r., w § 2 ust. 4 określono, że **wydanie i przyjęcie dzieła** nastąpi na podstawie protokołu zdawczo-odbiorczego sporządzonego przez strony umowy, natomiast w § 4 ust. 4 umowy postanowiono, że wykonawca **wystawi rachunek w dniu odbioru dzieła, a podstawą jego wystawienia będzie podpisanie przez przedstawiciela zamawiającego protokołu zdawczo-odbiorczego**; z uzyskanej dokumentacji wynika, że protokół zdawczo-odbiorczy, który potwierdziłby wykonanie przedmiotu umowy w terminie, nie został sporządzony, a wykonawca wystawił rachunek dopiero 16.06.2023 r., który Instytut nieprawidłowo i niezgodnie z umową przyjął do rozliczenia pomimo braku podpisanego bez zastrzeżeń protokołu; w konsekwencji, mając na względzie postanowienia umowy, za dzień odbioru dzieła należy przyjąć 16.06.2023 r. tj. dzień wystawienia rachunku, a nie jak było w umowie do 31.03.2023 r., i tym samym przedmiot umowy o dzieło został dostarczony po terminie; w związku z powyższym Instytut powinien naliczyć wykonawcy karę umowną za zwłokę, za każdy dzień opóźnienia, w wysokości 2% całkowitego wynagrodzenia brutto (4.000 zł), o której mowa w § 7 ust. 1 lit. c umowy, która powinna wynosić 6.160 zł brutto (77 dni x 80 zł za każdy dzień zwłoki)⁵³; Instytut mając na względzie, że wysokość wynagrodzenia określonego w umowie wynosiła 4.000 zł przy dochodzeniu kary umownej powinien uwzględnić również § 7 ust. 2 umowy, który stanowi, że strony mogą dochodzić na zasadach ogólnych odszkodowania przewyższającego wysokość kar umownych;
- 4) w przypadku umowy 40 dzieło wpłynęło do Instytutu 28.03.2024 r., tj. w terminie określonym w umowie, natomiast protokół zdawczo-odbiorczy został sporządzony dopiero 27.05.2024 r.

⁵³ W toku kontroli zwrócono się pismem z 5.02.2025 r. do Dyrektora Instytutu o wyjaśnienia, z jakich przyczyn nie naliczono wykonawcy kary umownej za zwłokę za każdy dzień opóźnienia, pomimo braku protokołu zdawczo-odbiorczego, mając na względzie jedynie wystawiony rachunek z 16.06.2023 r. Dyrektor w piśmie z 7.02.2025 r. przedstawił informację, że w dostępnej dokumentacji brak informacji w tym zakresie i nie posiada informacji kiedy wykonawca zrealizował dzieło i kiedy przekazał je zleceniodawcy.

2.3.1. W zakresie 10 umów zlecenia, które zostały zawarte z pracownikami na mycie naczyń laboratoryjnych i utrzymania czystości stwierdzono, że nie zawarto w nich postanowień dotyczących braku możliwości wykonywania przedmiotu umowy w czasie wykonywania pracy w ramach umowy o pracę.

W wyniku kontroli stwierdzono następujące uchybienia i nieprawidłowości w dokumentacji umów (numery wg pozycji zestawienia Instytutu):

- 1) brak wniosku zawierającego uzasadnienie zawarcia umowy w przypadku umów⁵⁴: 107, 101, 95, 65, 57, 42, 26, 14;
- 2) niezgodnie z umową do rozliczenia przyjęto liczbę godzin, która przekraczała maksymalną liczbę określoną w umowie i w konsekwencji zaciągnięto zobowiązania wykraczające poza warunki umowy oraz bezpodstawnie wypłacono wyższe wynagrodzenie w przypadku umów⁵⁵:
 - 107⁵⁶: za kwiecień 2024 r. liczba godzin rozliczonych przekraczała określoną w umowie o 1 godz. i wypłacono wynagrodzenie wyższe o 29 zł brutto (1 x 29 zł), za lipiec 2024 r. liczba godzin rozliczonych przekraczała określoną w umowie o 2 godz. i wypłacono wynagrodzenie wyższe o 58 zł brutto (2 x 29 zł), za październik 2024 r. liczba godzin rozliczonych przekraczała określoną w umowie o 8 godz. i wypłacono wynagrodzenie wyższe o 232 zł brutto (8 x 29 zł) - łącznie 319 zł brutto,
 - 65⁵⁷ za październik 2023 r. liczba godzin rozliczonych przekraczała określoną w umowie o 3 godz. i wypłacono wynagrodzenie wyższe o 70,50 zł brutto (3 x 23,50 zł);
- 3) w przypadku umowy 26 nie wpisano w § 2 ust. 1 maksymalnej liczby godzin świadczenia usługi miesięcznie, pomimo że wzór umowy wskazywał konieczność zawarcia takiego postanowienia; w konsekwencji Instytut zaciągnął zobowiązanie bez określenia jego kwoty,
- 4) brak podpisu zleceniobiorcy w ewidencji godzin wykonywania umowy zlecenia w przypadku umów: 107 za kwiecień 2024 r., 65 za listopad 2023 r., 57 za sierpień 2023 r.

W zakresie podjętych przez Instytut działań odnośnie przyjęcia formuły organizacji i funkcjonowania usług sprzątania i mycia szkła laboratoryjnego Dyrektor przedstawił wyjaśnienia⁵⁸ m.in., że analiza kosztochłonności usług jest w toku i podjęto działania mające na celu weryfikację oraz ustalenie rzeczywistych potrzeb w zakresie sprzątania oraz prac o charakterze pomocy laboratoryjnej w poszczególnych zakładach. Po weryfikacji możliwości

⁵⁴ Dyrektor Instytutu w piśmie z 7.02.2025 r., L.dz.114/Sekr./2025, przedstawił wyjaśnienia, że w dokumentacji brak jest informacji w tym zakresie, a według pracowników odpowiedzialnych w przedmiotowym zakresie ustalenia odbywały się w rozmowach bezpośrednich.

⁵⁵ Dyrektor Instytutu w piśmie z 7.02.2025 r., L.dz.114/Sekr./2025, przedstawił wyjaśnienia, że przekroczenie limitu miesięcznego spowodowane było błędem po stronie pracownika.

⁵⁶ W umowie określono maksymalną liczbę 85 godzin świadczenia usługi miesięcznie, natomiast w ewidencji godzin wykonywania umowy zlecenia za: kwiecień wskazano 86 godz., lipiec 87 godz. i październik 93 godz.

⁵⁷ W umowie określono maksymalną liczbę 85 godzin świadczenia usługi miesięcznie, natomiast w ewidencji godzin wykonywania umowy zlecenia za październik wskazano 88 godz.

⁵⁸ Pismo Instytutu z 19.02.2025 r., L.dz. 213/Sekr./2025.

zatrudnienia pracowników etatowych z określonym zakresem obowiązków i jednocześnie po odniesieniu ich wymagań finansowych do uzasadnionych możliwości finansowych Instytutu zostanie podjęta decyzja z uwzględnieniem kosztów i wypełnieniu postulatu gospodarności w rozporządzaniu majątkiem.

Proces zawierania i rozliczania umów cywilnoprawnych należy ocenić negatywnie mając na względzie powyższej stwierdzone nieprawidłowości, w szczególności zaciągnięcie zobowiązań poza warunki umowy, tj. wypłatę wyższych wynagrodzeń o łączną kwotę 8.069,50 zł brutto niż maksymalnie określały umowy zlecenia oraz niedochodzenie kary umownej w wysokości 6.160 zł w przypadku zwłoki w sporządzeniu przez wykonawcę dokumentacji potwierdzającej wykonanie umowy o dzieło.

1.3. Gospodarka transportowa

1. W Instytucie wykorzystywanie samochodów służbowych reguluje zarządzenie Dyrektora Nr 14/2020 z 23.06.2020 r. w sprawie wprowadzenia regulaminu używania pojazdów samochodowych IBPRS-PIB wykorzystywanych wyłącznie do celów służbowych⁵⁹ (dalej: zarządzenie Nr 14).

W regulaminie użytkowania samochodów służbowych określono m.in.:

- obowiązki i zakazy dot. korzystania z samochodów,
- zasady pokrywania kosztów eksploatacji,
- zasady powierzania i zwrotu samochodu służbowego,
- zasady postępowania w przypadku awarii, kolizji i zdarzeń losowych,
- zasady odpowiedzialności materialnej.

W regulaminie określono również wzory dokumentów:

- upoważnienia do prowadzenia samochodu służbowego,
- kartoteki używania pojazdu,
- umowy powierzenia samochodu służbowego,
- protokołu przekazania samochodu służbowego.

Regulacja ta zawiera istotne słabości i nie zapewnia efektywnego sprawowania nadzoru nad gospodarką transportową, w szczególności:

- 1) nie wprowadza zasad rozliczenia wykorzystania samochodu, np. wymogu prowadzenia karty wykorzystania pojazdu, która zawierałaby informacje, w szczególności w jakim dniu, w jakim celu, na jakiej długości trasy, kto wykorzystywał samochód służbowy. Dane te są niezbędne do prawidłowego nadzoru celowości wykorzystywania samochodów oraz monitorowania zużycia paliwa;

⁵⁹ W załączniku do zarządzenia określono regulamin korzystania z samochodu służbowego.

- 2) nie wskazywała konieczności weryfikacji takich kart przez osobę uprawnioną np. po upływie danego okresu czasu, w celu prawidłowego rozliczenia wykorzystania samochodu;
- 3) określała ona, że w sytuacji gdy urządzenie lokalizacyjne GPS nie zostanie włączone podróż będzie traktowana jako przejazd prywatny pracownika, ale nie zawierała żadnych postanowień w jaki sposób ta podróż zostanie rozliczona;
- 4) nie zawierała regulacji w jaki sposób urządzenia lokalizacyjne GPS wykorzystywane są do monitorowania wykorzystania samochodów i jakie dane z tych urządzeń są gromadzone.

2. Instytut posiada 8 samochodów służbowych, w tym 5 osobowych i 3 ciężarowe do 3,5t. 7 samochodów stanowi własność Instytutu, a jeden samochód (Fiat Doblo 2022) jest w wynajmie długoterminowym. Samochody wyprodukowano w latach 1997-2022.

3. W Instytucie samochody służbowe nie są wykorzystywane do celów prywatnych.

4. Do kontroli wybrano dokumentację wykorzystania samochodów służbowych:

- 1) Toyota Camry rok produkcji 2020,
- 2) Fiat Doblo rok produkcji 2022,
- 3) Ford Focus wg nr VIN rok produkcji to 2019,
- 4) Toyota Proace City rok produkcji 2023.

Od sierpnia 2024 r. samochody służbowe wyposażone zostały w lokalizatory GPS oraz zaczęto prowadzić kartoteki używania pojazdów. Od 1 stycznia 2023 r. do sierpnia 2024 r. pomimo obowiązku wynikającego z obowiązującego Zarządzenia Nr 14/2020 kartoteki nie były prowadzone⁶⁰. Dotyczy to wszystkich pojazdów będących w dyspozycji Instytutu.

Zgodnie z „Regulaminem organizacji wewnętrznej” sprawy transportu prowadzi Dział Administracyjno-Techniczny. W okresie od 1 stycznia 2023 do marca 2024 r. kierownikiem był [REDAKTOWANO] od marca 2024 r. działaniami komórki zarządzała [REDAKTOWANO], zastępca kierownika tego działu, natomiast od 16 grudnia 2024 do zakończenia czynności kontrolnych obowiązki kierownika pełniła [REDAKTOWANO]. Obowiązki w tym zakresie zostały im powierzone w „zakresach obowiązków, uprawnień i odpowiedzialności”.

Nadzór nad Działem w okresie od stycznia 2023 r. do marca 2024 r. pełnił dyrektor Instytutu Artur Świergiel, a od marca 2024 r. do czasu zakończenia czynności kontrolnych pełnił zastępca dyrektora [REDAKTOWANO]. Dyrektor Instytutu wyjaśnił, że przedmiotowe zarządzenie zostało wprowadzone w początkowym okresie pandemii i z tego powodu nie wdrożono go w pełni w praktyce. Zdaniem dyrektora gospodarka transportowa była objęta nadzorem, między innymi poprzez rejestrowanie (specjalne skrytki na kluczyki pojazdów) pobierania

⁶⁰ Pismo Dyrektora IBPRS-PIB z dnia 10.12.2024 r. nr L.Dz.32/Sekr./2024

i zwrotu kluczyków, oraz stosowanie kart flotowych do zakupu paliwa. Zdaniem kontrolujących okres pandemii nie uzasadnia, nieprzestrzegania postanowień Zarządzenia nr 14, w okresie objętym kontrolą, tj. po upływie blisko 2 lat od jego wdrożenia. Przedstawiony przez dyrektora sposób nadzoru nad gospodarką transportową nie był wystarczający. Nie obejmował w szczególności kwestii weryfikacji celowości wyjazdów i ilości zużytego paliwa, zatem gospodarnego ponoszenia wydatków w tym zakresie.

Zgodnie z § 1 ust. 7 załącznika do Zarządzenia nr 14 upoważniony pracownik to osoba *umocowana przez Pracodawcę do reprezentowania w sprawach samochodów służbowych zarówno wewnątrz IBPRS-PIB jak i wobec podmiotów trzecich oraz do podejmowania decyzji w sprawie korzystania z samochodów służbowych*. Do maja 2024 r. pracownicy odpowiedzialni za gospodarkę transportową nie posiadali powyższych upoważnień. Natomiast w maju 2024 r. zostały wydane dla [REDAKTOWANO] (zastępca dyrektora ds. administracyjno-technicznych), [REDAKTOWANO] (p.o. kierownika działu administracyjno-technicznego), [REDAKTOWANO] (zastępca ds. naukowych) i [REDAKTOWANO] (adiunkt/kierownik zakładu).

W wyniku analizy dokumentacji wykorzystania 4 powyższej wskazanych samochodów stwierdzono, że:

- pracownikom, którzy dysponowali kontrolowanymi pojazdami udzielano upoważnienia do prowadzenia pojazdów służbowych. W okresie objętym kontrolą wydano łącznie 28 upoważnień do prowadzenia ww. pojazdów,
- w przypadku Forda Focusa i Toyoty Proace City zawarto z pracownikami umowy powierzenia samochodu służbowego. Upoważnienie do prowadzenia Forda Fokusa wydano [REDAKTOWANO] (upoważnienie nr1/2024 z 20.05.2024 r.), a do prowadzenia Toyoty Proace City [REDAKTOWANO] (upoważnienie nr 5/2023 z 29.11.2023 r.). W przypadku samochodów powierzonych kartotek używania nie prowadzono, co mogło prowadzić do wykorzystywania samochodów służbowych również do celów prywatnych,
- w przypadku Forda Focusa i Toyoty Proace City powierzenie samochodu służbowego nastąpiło na podstawie pisemnego protokołu zdawczo-odbiorczego sporządzonego po zawarciu umów powierzenia samochodów,
- w przypadku Toyoty Camry i Fiata Doblo od 5.08.2024 prowadzono kartoteki pojazdów. Kartoteki posiadały wpisy dotyczące daty i godziny przekazania i zwrotu pojazdu, imię i nazwisko osoby użytkującej oraz podpis osoby przejmującej. W kartotece nie był określony cel i miejsce wyjazdu, co w konsekwencji prowadziło do braku monitoringu celowości dokonywanych podróży i nadzoru nad efektywnym i oszczędnym gospodarowaniem środkami transportu,
- sporządzano protokoły przekazania samochodów służbowych.

Z uwagi na zainstalowanie w pojazdach lokalizatorów GPS, weryfikowanie wpisów pod kątem właściwego wykorzystania i użytkowania samochodów odbywało się nie rzadziej niż co 2 miesiące. Czynności sprawdzające były dokumentowane jedynie w przypadku stwierdzenia naruszeń postanowień Zarządzenia Nr 14/2020. Zdaniem kontrolujących dokumentowanie sprawdzania powinno odbywać się każdorazowo, bowiem czynność ta potwierdza nadzór nad prawidłowością użytkowania samochodów.

We wrześniu 2024 r. stwierdzono, że pracownik użył dwukrotnie samochodu służbowego do celów prywatnych. Pracownikowi udzielono pisemnego upomnienia i przeprowadzono z nim rozmowę dyscyplinującą. Sytuacja ta wskazuje, jak ważną kwestią jest uregulowanie takich sytuacji w wewnętrznych regulacjach.

Koszty eksploatacji wybranych do próby samochodów w latach 2023 – 2024 przedstawia poniższa tabela:

Rodzaj kosztów	Rok	Toyota Camry 2020	Toyota Proace City 2023	Ford Focus Kombi 2019	Fiat Doblo 2022	Razem koszty
Koszty	2023	7 789,40	8 037,15			15 826,55
Ubezpieczenia	2024	7 178,40	4 523,00	2 803,00		14 504,40
Koszty paliwa	2023	9 775,62	530,83		14 180,80	24 487,25
	2024	13 821,66	11 050,43	15 126,80	12 331,00	52 329,89
Koszty	2023	1 772,29				1 772,29
napraw/przeglądów	2024	2 996,27	92,70	5 447,41		8 536,38
Inne koszty	2023	1 210,25	15,99		2 003,89	3 230,13
	2024	1 294,43	461,24	498,78	2 708,21	4 962,66
RAZEM:						125 649,55

Dyrektor Instytutu stwierdził, że rozliczanie kosztów użytkowania pojazdów odbywało się w tym czasie na podstawie faktur. Zbadano faktury za paliwo zakupione w sierpniu 2023 r. i lutym 2024 r. W opisach faktur nie stwierdzono opisu wyjazdów, których dotyczyły. Przekazano zestawienie transakcji kartami flotowymi przypisanymi do poszczególnych samochodów. Dyrektor Instytutu przedstawił informację⁶¹, że: „Faktury za paliwo są analizowane przez kierowników Zakładu/Pracowni zamiejscowej i Kierownika Działu ds. Administracyjno - Technicznych, zgodnie z przekazanymi miejscami i terminami tankowań, którzy podają konkretne koszty jakie należy obciążyć (delegacje, projekty, umowy komercyjne, koszty wydziałowe i inne). Kierownik Działu ds. Administracyjno - Technicznych lub Z-ca Kierownika opisuje koszty faktur paliwowych wg przekazanych informacji.”. W załączeniu do pisma dyrektor przekazał przykładową fakturę za sierpień 2024 z rozpisaniem kosztów użytkowania pojazdów – zużytego paliwa wraz z rozksięgowaniem na wskazane konta celem potwierdzenia skuteczności i efektywności prowadzonych działań nadzorczych Odnosząc się do wyjaśnień dyrektora

⁶¹ Pismo z 26.02.2025 r., L.dz.384/Sekr./2025.

stwierdzić należy, że przedstawiony sposób rozliczania kosztów zużytego paliwa nie zapewnia sprawnego nadzoru. Tankowanie samochodu może odbywać się co jakiś czas, a samochód na jednym tankowaniu może być wykorzystywany kilkakrotnie. Ponadto pracownik Działu ds. Administracyjno – Technicznego musi posiadać i występować do innych komórek o dokumenty (delegacje, informacje nt. udziału w projektach, umowy komercyjne, i inne), w celu zweryfikowania prawidłowości opisu. Działania te byłyby zbędne, gdyby były prowadzone karty wykorzystania pojazdów.

W przypadku faktur za sierpień 2023 r. na dokumentach brak jest daty wpływu faktur oraz ich rozliczenia - zatwierdzenia pod względem formalno-rachunkowym i potwierdzenia zgodności pod względem merytorycznym przez kierownika Jednostki, faktury za luty 2024 r. za zgodność pod względem merytorycznym potwierdzał dyrektor Instytutu Marek Roszko. Z uwagi na brak prowadzonej ewidencji wyjazdów, potwierdzenia te dokonywane były bez weryfikacji celowości oraz przebiegu wyjazdu, co jest niewłaściwe z uwagi na możliwą niegospodarność, co więcej w przypadku faktur za sierpień 2023 r. brak na nich podpisów potwierdzających wpływ i rozliczenie osób zobowiązanych do rozliczenia.

Zarządzanie gospodarką transportową w Instytucie należy ocenić negatywnie. W szczególności wprowadzona regulacja zawierała istotne słabości i nie zapewniała efektywnego sprawowania nadzoru nad gospodarką transportową. Pomimo jej słabości, dodatkowo do sierpnia 2024 r. nie przestrzegano w pełni jej postanowień. Nie były sporządzane kartoteki używania pojazdu i nie wydano upoważnień dla pracowników odpowiedzialnych za gospodarkę transportową. Ponadto nie zostały wprowadzone karty wykorzystania pojazdów. Dokumentacja prowadzona była nierzetelnie. Faktury pod względem merytorycznym były potwierdzane na podstawie transakcji kartami flotowymi, które nie zapewniały efektywnego nadzoru. Sytuacja taka rodziła istotne ryzyko niegospodarności i nadużyć, bowiem brak karty wykorzystania pojazdu, zawierającej informacje nt. celowości, miejsca wyjazdu i ilości zużytego paliwa uniemożliwiał prowadzenie właściwego nadzoru nad efektywnym i oszczędnym gospodarowaniem środkami transportu. Ponadto 2 faktury z sierpnia 2023 r. w ogóle nie zawierały ich rozliczenia przez osoby zobowiązane do rozliczenia.

III.2. ORGANIZACJA I JAKOŚĆ PRACY INSTYTUTU

1.1. Struktura organizacyjna i regulacje wewnętrzne

Kontrolowana jednostka działała na podstawie uchwały z dnia 2 sierpnia 1954 r. w sprawie przekształcenia Głównego Instytutu Przemysłu Rolnego i Spożywczego w Instytut Przemysłu

Fermentacyjnego⁶²; zarządzenia Ministra Rolnictwa, Leśnictwa i Gospodarki Żywnościowej z dnia 26 marca 1988 r.⁶³; rozporządzenia Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 11 grudnia 2002 r. w sprawie połączenia Instytutu Biotechnologii Przemysłu Rolno-Spożywczego z Centralnym Laboratorium Przemysłu Koncentratów spożywczych, Centralnym Laboratorium Technologii Przetwórstwa i Przechowywania Zboż oraz Zakładem Badawczym Przemysłu Piekarskiego⁶⁴; rozporządzenia Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 19 grudnia 2007 r. w sprawie połączenia Centralnego Laboratorium Chłódnictwa, Centralnego Laboratorium Przemysłu Ziemiaczanego, Centralnego Ośrodka Badawczo-Rozwojowego Przemysłu Gastronomicznego i Artykułów Spożywczych oraz Instytutu Biotechnologii Przemysłu Rolno-Spożywczego⁶⁵; rozporządzenia Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 15 czerwca 2009 r. w sprawie połączenia Instytutu Mięsnego i Tłuszczowego, Instytutu Przemysłu Cukierniczego oraz Instytutu Biotechnologii Przemysłu Rolno-Spożywczego⁶⁶; ustawy o instytutach badawczych; rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 września 2012 r. w sprawie zmiany nazwy Instytutu Biotechnologii Przemysłu Rolno-Spożywczego⁶⁷; zarządzenia Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 16 kwietnia 2015 r. w sprawie organizacji i wykonania zadań w ramach powszechnego obowiązku obrony⁶⁸; rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 28 grudnia 2020 r. w sprawie nadania Instytutowi Biotechnologii Przemysłu Rolno-Spożywczego im. prof. Wacława Dąbrowskiego w Warszawie statusu państwowego instytutu badawczego⁶⁹, Statutu Instytutu zatwierdzonego 30 września 2022 r. przez Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi oraz Regulaminu organizacji wewnętrznej wprowadzonego Zarządzeniem nr 21/2024 Dyrektora IBPPS-PIB w dniu 28 października 2024 r.⁷⁰

Nadzór nad Instytutem sprawuje minister właściwy ds. rynków rolnych.

Instytut jest państwową jednostką organizacyjną, posiadającą osobowość prawną, powołaną do prowadzenia badań naukowych (podstawowych, stosowanych, przemysłowych) z zakresu technologii i techniki oraz analizy surowców i produktów przemysłu rolno-spożywczego, prac rozwojowych, przystosowania wyników badań naukowych i prac rozwojowych do potrzeb praktyki, a także upowszechniania i wdrażania wyników badań naukowych i prac rozwojowych oraz wykonywaniem zadań obronnych i zarządzania kryzysowego. Prowadzi działalność o charakterze Służb Państwowych, tzn. prowadzi Kolekcję Kultur Drobnoustrojów Przemysłowych – Centrum Zasobów Mikrobiologicznych, będących krajowym

⁶² Ustawa nr 534/54 z 2.08.1954 r.

⁶³ Zarządzenie nr 15 z 26.03.1988 r.

⁶⁴ Dz. U. poz. 1961.

⁶⁵ Dz. U. poz. 1837.

⁶⁶ Dz. U. z 2009 r. Nr 99, poz.831.

⁶⁷ Dz. U. z 2012 r. Nr 96, poz.1053.

⁶⁸ Zarządzenie MRiRW nr 6 z 16.04.2015 r. w sprawie organizacji i wykonania zadań w ramach powszechnego obowiązku obrony.

⁶⁹ Dz. U. z 2021 r. poz. 18.

⁷⁰ Zarządzenie nr 21/2024 Dyrektora IBPRS-PIB z 28.10.2024 r. w sprawie wprowadzenia Regulaminu Organizacji Wewnętrznej IBPRS-PIB, po pozytywnej opinii Rady Naukowej z 15.03.2024 r. (Uchwała nr X/104/2024).

i międzynarodowym organem depozytowym drobnoustrojów stanowiących przedmiot zgłoszeń patentowych. Kolekcja zarejestrowana jest w World Federation for Culture Collections (IAFB 212), a od 1992 roku należy do European Culture Collections' Organisation (ECCO). Kolekcja IBPRS-PIB adaptuje i wprowadza standardy proponowane przez WFCC, a uaktualnione dane przesyła do bazy World Data Collection of Microorganisms. Instytut prowadzi działalność statutową i komercyjną.

Przedmiot i zakres działania Instytutu oraz tryb pracy jego organów określa Statut.

W okresie objętym kontrolą strukturę organizacyjną Instytutu określał Regulamin Organizacyjny, który był zmieniany trzy razy⁷¹. Regulamin ten odpowiadał zakresowi działania Instytutu określonego w Statucie. Jednakże nie przypisano do kompetencji właściwej komórki organizacyjnej zadań w zakresie zawierania i rejestrowania umów cywilnoprawnych.

W ramach przyjętej struktury organizacyjnej w IBPRS-PIB wyodrębnionych zostało:

- 14 jednostek organizacyjnych prowadzących działalność naukowo-badawczą⁷²,
- 6 działów pomocniczych⁷³,
- 7 samodzielnych stanowisk⁷⁴,
- Szkoła Doktorska współprowadzona z innymi instytutami badawczymi (Instytutem Ogrodnictwa-PIB, Instytutem Ochrony Roślin-PIB, Instytutem Hodowli i Aklimatyzacji Roślin-PIB) realizująca zorganizowaną formę kształcenia doktorantów.

Regulamin Organizacyjny odpowiadał zakresowi działania Instytutu określonego w Statucie. Jednakże nie przypisano do kompetencji właściwej komórki organizacyjnej zadań w zakresie zawierania i rejestrowania umów cywilnoprawnych.

1.2. Funkcjonowanie Rady Naukowej

X Kadencja Rady Naukowej IBPRS-PIB została powołana 29.10.2021 r. przez Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi na okres od 27.10.2021 r. do 26.10.2025 r. X Kadencja Rady Naukowej IBPRS-PIB ukonstytuowała się 18.11.2021 r. podczas pierwszego posiedzenia, a wyboru członków dokonano na podstawie Regulaminu wyborów do Rady Naukowej IBPRS-PIB kadencji 2021 – 2025 z 10.06.2021 r.⁷⁵.

⁷¹ Zarządzenie Nr 19/2021 Dyrektora IBPRS-PIB z 5.08.2021 r., uchylone Zarządzeniem Nr 7/2023 Dyrektora IBPRS-PIB z 14.03.2023 r., uchylone Zarządzeniem Nr 5/2024 Dyrektora IBPRS-PIB z 18.03.2024 r., zmienione Zarządzeniem Nr 21/2024 Dyrektora IBPRS-PIB z 28.10.2024 r.

⁷² Zakład Bezpieczeństwa i Analizy Chemicznej Żywności, Zakład Biotechnologii, Zakład Cukrownictwa, Zakład Technologii Fermentacji, Zakład Technologii Gorzelnictwa i Odnawialnych Źródeł Energii w Bydgoszczy, Zakład Jakości Żywności w Łodzi, Zakład Koncentratów Spożywczych i Produktów Skrobiowych w Poznaniu, Zakład Mikrobiologii, Zakład Technologii Mięsa i Tłuszczu w Warszawie, Zakład Technologii Przetworów Owocowych i Warzywnych, Zakład Technologii i Techniki Chłodziarstwa w Łodzi, Zakład Przetwórstwa Zbóż i Piekarnictwa, Międzyzakładowa Grupa Problemowa ds. Mleczarstwa, Międzyzakładowa Grupa ds. Prawa Paszowego i Żywnościowego.

⁷³ Dział Administracyjno-Techniczny; Dział Koordynacji Badań, Informacji Naukowej i Marketingowej; Dział Finansowo-Księgowy; Dział Płac i Spraw Pracowniczych; Dział Zamówień Publicznych; Dział ds. Współpracy Gospodarczej i Rozwoju.

⁷⁴ Główny Księgowy; Stanowisko ds. Jakości; Stanowisko ds. Współpracy z Ośrodkami Doradztwa Rolniczego i Przemysłem; Stanowisko ds. Bezpieczeństwa i Higieny Pracy; Pełnomocnik ds. Ochrony Informacji Niejawnych; Stanowisko ds. komercjalizacji wyników badań oraz zarządzania własnością intelektualną; Rzecznik ds. komunikacji medialnej i społecznej.

⁷⁵ Zarządzenie nr 14/2021 Dyrektora IBPRS-PIB z 10.06.2021 w sprawie Regulaminu wyborów do Rady Naukowej IBPRS-PIB kadencji 2021-2025.

W okresie objętym kontrolą Rada Naukowa realizowała swoje zadania na podstawie Regulaminu RN⁷⁶, tj. zgodnie z wymogiem określonym w art. 30 ust. 9 ustawy o instytutach.

W okresie kadencji na lata 2021-2025 Rada Naukowa liczyła 24 członków. W jej skład weszli:

- pracownicy naukowcy i badawczo-techniczni Instytutu - 12 osób (co stanowi 50% składu),
- pracownicy niebędący pracownikami Instytutu - 12 osób (co stanowi 50% składu).

Tym samym, skład Rady Naukowej spełnił wymogi § 12 Statutu IBPRS-PIB, dotyczące liczby członków Rady Naukowej oraz wymogi określone w art. 30 ust. 2 ustawy o instytutach, dotyczące proporcji pracowników Instytutu do pracowników spoza Instytutu.

W 2023 r. odbyły się 2 posiedzenia Rady Naukowej IBPRS-PIB, a w 2024 r. 6 posiedzeń Rady. Dyrektor Instytutu wyjaśnił⁷⁷, że „w toku wieloletniej praktyki przyjęto, że uchwały Rady Naukowej podpisuje Przewodniczący lub Zastępca Przewodniczącego RN. Wprost z § IV ust. 11 Regulaminu RN wynika upoważnienie Przewodniczącego RN do podpisywania protokołów Rady. Podjęte przez Radę Naukową uchwały są immanentnie związane z treścią protokołu z posiedzenia, na którym przedmiotową uchwałę przyjęto, wobec czego potwierdzenie przebiegu posiedzenia, jak i treści podjętej uchwały leży w gestii Przewodniczącego RN lub w razie jego nieobecności w gestii Zastępcy Przewodniczącego”.

Do 29.01.2025 r. wszystkie uchwały Rady były przekazywane do MRiRW naprzemiennie przez Przewodniczącego lub Zastępców Przewodniczącego. Odnosząc się do przekazywania uchwał przez Zastępców Przewodniczącego, stwierdzić należy, że zarówno przepisy ustawy o instytutach oraz Regulamin RN⁷⁸ nie dawały podstaw do takiego działania. Powyższe regulacje przypisują bowiem kompetencje w tym zakresie jedynie Przewodniczącemu RN. Dyrektor Instytutu wyjaśnił, że podstawą takiego działania były udzielone 29.01.2025 r. przez Przewodniczącego dwa upoważnienia do przekazywania uchwał RN do Ministra nadzorującego dla dwóch Zastępców, odpowiednio dla prof. dr hab. inż. [REDAKTOWANE] oraz dr hab. inż. [REDAKTOWANE]⁷⁹. Odnosząc się do wyjaśnień dyrektora wskazać należy, że przekazywanie uchwał przez Zastępców Przewodniczącego przed 29.01.2025 r., było działaniem nieprawidłowym.

W 2023 r. podjęto 12 uchwał Rady, a w 2024 r. 23 uchwały Rady Naukowej IBPRS-PIB.

W okresie objętym kontrolą Przewodniczący lub Zastępca Przewodniczącego RN przekazali Ministrowi nadzorującemu, zgodnie z art. 35a ustawy o instytutach, wszystkie 35 uchwał w sprawach, o których mowa w art. 29 ust. 2 pkt 5-11 i 17-19 ww. ustawy. Jedna uchwała nie została przekazana w ustawowym terminie⁸⁰. Przekroczenie tego terminu wyniosło 224 dni.

⁷⁶ Uchwała Nr X/143/2024 Rady Naukowej IBPRS-PIB im. Wacława Dąbrowskiego podjęta na posiedzeniu 2.10. 2024 r. w sprawie uchwalenia zmiany Regulaminu Rady Naukowej IBPRS-PIB związanej z doprecyzowaniem kwestii procedury dot. postępowania przy wygaśnięciu mandatu członka Rady Naukowej.

⁷⁷ Pismo z 23.12.2024 r., L. Dz. 1451/Sekr./2024.

⁷⁸ Regulamin Rady Naukowej z 30.12.2022 r., zmieniony 17.01.2024 r., 18.04.2024 r. i 2.10.2024 r. oraz z 20.01.2025 r.

⁷⁹ Dyrektor załączył stosowne upoważnienia do złożonych wyjaśnień przy piśmie z 5.02.2025 r.

⁸⁰ Według art. 35a ustawy o instytutach badawczych termin wynosi 7 dni od dnia podjęcia uchwały.

Z wyjaśnień dyrektora IBPRS-PIB⁸¹ wynika, że doszło do opóźnienia w dostarczeniu dokumentu z powodu długiego procedowania i przedłużającego się podpisywania. Dyrektor zadeklarował także, „aby uniknąć podobnych nieścisłości w przyszłości, w kolejnych latach dokumenty będą opiniowane oddzielne oraz przygotowane zostaną odrębne uchwały w każdej z powyższych spraw”.

Rada Naukowa realizowała zadania wynikające z ustawy o instytutach. Jednak jedna uchwała nie została przekazana do Ministra RiRW w ustawowym terminie 7 dni od dnia jej podjęcia. Przekroczenie tego terminu wyniosło 224 dni.

Rada Naukowa realizowała zadania z zachowaniem trybu pracy, który został określony w Regulaminie RN, z wyjątkiem przekazywania uchwał wyłącznie przez Przewodniczącego RN. Czynność tą wykonywali również Zastępcy Przewodniczącego RN pomimo braku podstaw do takiego działania. Dopiero 29.01.2025 r. udzielone zostały im upoważnienia do realizowania tych czynności.

1.3. Plan i wykonanie (realizacja) badań naukowych i prac rozwojowych

Kierunkowe plany tematyczne badań naukowych i prac rozwojowych nie były opracowane przez Instytut przed rokiem 2024. Natomiast uchwalony Plan działalności Instytutu na rok 2024 zawierał zadania kierunkowego planu tematycznego badań naukowych i prac badawczych. Jego aktualizacja została przeprowadzona w drugiej połowie 2024 r.⁸², co było uzależnione w dużej mierze od uzgodnienia z MRiRW zakresu zadań realizowanych w ramach dotacji celowej. Od 6.09.2023 r. po zmianie ustawy o instytutach najważniejsze zadania do realizacji w 2024 r. zostały określone w Planie działalności Instytutu na 2024 r., zaś w przypadku roku 2025 Instytut przekazał Plan działalności na rok 2025 27.06.2024 r. wraz z Kierunkowymi planami tematycznymi badań naukowych i prac rozwojowych oraz z Perspektywicznymi kierunkami działalności naukowej, rozwojowej i wdrożeniowej IBPRS-PIB na lata 2024-2027, jak i Planem finansowym na 2025 r.

Zadania statutowe IBPRS-PIB w zakresie badań naukowych i prac rozwojowych ukierunkowane na ich wdrożenie i zastosowanie w praktyce określone były w rocznych planach działalności naukowo-badawczej, a ich realizacja i wyniki miały odzwierciedlenie w rocznych sprawozdaniach z tej działalności⁸³.

Instytut realizował swoje podstawowe zadania statutowe w zakresie:

a) prowadzenia badań naukowych i prac rozwojowych.

Działalność statutowa w zakresie prowadzenia badań jest realizowana w oparciu o:

⁸¹ Pismo IBPRS-PIB z 5.02.2025 r., L.dz. 113/Sekr./2025.

⁸² Plan działalności na rok 2024 opracowany 15.12.2023 r. i przyjęty Uchwałą Rady Naukowej nr X/84/2023, a następnie aktualizowany 4.06.2024 r. (Uchwała RN nr X/124/2024).

Plan działalności na rok 2025 przekazany do MRiRW w dniu 6 maja 2024 r.

- tematy badawcze finansowane z subwencji udzielanej przez ministra właściwego ds. nauki. Tematy kierowane do realizacji są wybierane w trybie konkursowym i poddawane recenzji z udziałem ekspertów zewnętrznych,
- prace badawcze realizowane w ramach zadań dofinansowanych z dotacji celowej MRiRW,
- projekty realizowane w ramach zadań dofinansowanych m.in.: przez MNiSW, NCN, NCBR, ARiMR, UE,
- prace realizowane w ramach funduszu badań własnych,
- współudział w realizacji innych projektów wspólnie sektorem przedsiębiorstw.

Działalność naukowa realizowana była także w ramach współpracy naukowej w sieciach badawczych, w tym:

- KSIB - Krajowej Sieci Informacji o Bioróżnorodności należącej do światowej sieci – Global Biodiversity Information Facility (GBIF),
- SIR - Sieci na rzecz innowacji w rolnictwie i na obszarach wiejskich,
- Polskiej Platformy Technologicznej Biogospodarki,
- MIRRI-POLSKA jako Polskiej Sieci Kolekcji Kultur (w ramach MIRRI),
- EFSA – Europejskiego Urzędu ds. Bezpieczeństwa Żywności.

W okresie kontroli Instytut realizował zadania szczególne ważne dla planowania i realizacji polityki państwa, wynikające z rozporządzenia o nadaniu statusu państwowego instytutu badawczego. Realizowane były zadania z zakresu:

- prowadzenia Kolekcji Kultur Drobnoustrojów Przemysłowych,
- opracowywania standardów rynkowych i wymagań dla wybranych produktów rolno-spożywczych objętych działalnością Instytutu,
- analizy jakości surowców rolnych ze szczególnym uwzględnieniem zagrożenia wystąpienia substancji skażających,
- monitoringu stanu zagrożenia środowiska naturalnego przez branżę przemysłu rolno-spożywczego objęte działalnością Instytutu w odniesieniu do norm Unii Europejskiej.

b) prowadzenia prac aplikacyjnych i adaptacyjnych przystosowujących wyniki badań naukowych i prac rozwojowych do potrzeb praktyki.

Zakres realizowanych prac był zgodny z priorytetowymi kierunkami badawczymi określonymi przez Radę Naukową Instytutu. Instytut opracowywał nowe technologie dla sektora rolno-żywnościowego, a powstałe rozwiązania wdrażał do praktyki. Ponadto realizował prace dotyczące oceny zanieczyszczeń obecnych w żywności na zdrowie konsumentów i ryzyko w obrocie handlowym. IBPRS-PIB prowadził badania aplikacyjne nad wykorzystaniem mikroorganizmów w sektorze rolno-żywnościowym do opracowania nowych technologii, produktów. Instytut został międzynarodowym organem depozytowym, prowadzącym kolekcję drobnoustrojów przemysłowych. Kolekcja ta ma status Specjalnego Urzędu Badawczego

w rozumieniu przepisów ustawy prawo o szkolnictwie wyższym i nauce. Wdrożone zostały technologie pozwalające na sekwencjonowanie materiału genetycznego mikroorganizmów i badań metabolicznych na potrzeby zastosowań przemysłowych. Prowadzone były prace w zakresie oceny przydatności technologicznej roślin uprawnych. Wspólnie z zakładami przemysłowymi prowadzone były badania w zakresie śladu węglowego i środowiskowego na potrzeby opracowania odpowiednich kalkulatorów i algorytmów obliczeniowych oraz dalej dekarbonizacji przemysłu. Podejmowane kierunki badań były często wynikiem konieczności adaptacji dostępnych technologii do zmieniającego się prawa krajowego i europejskiego, koniecznością prowadzenia oceny ryzyka, itp. W zakresie działalności laboratoryjnej oferta Instytutu była modyfikowana w związku ze zmieniającymi się potrzebami przedsiębiorstw i rolnictwa. Instytut prowadził badania w zakresie rozwoju metod analitycznych i wdrażał je do praktyki laboratoryjnej.

c) wdrożenia wyników badań naukowych i prac rozwojowych.

W roku 2023 Instytut realizował 8 zadań wdrożeniowych, a w 2024 r. 7 zadań polegających na wdrożeniu technologii opracowanych przez Instytut. Technologie te zostały wdrożone w Instytucie i służą realizacji usług dla podmiotów zewnętrznych lub wytwarzania wyrobów, które są dostarczane do rolnictwa i przemysłu. Instytut realizował szereg usług na rzecz sektora przedsiębiorstw, dzięki wdrożeniu do praktyki laboratoryjnej własnych metod badawczych. Realizowanych w tym zakresie było kilkadziesiąt umów na świadczenie usług badawczych. Instytut opracowywał kalibracje do spektrometrów bliskiej podczerwieni, kalibracje te zostały wdrożone do zakładów przemysłu zbożowo-młynarskiego. Atestowane były również spektrometry bliskiej podczerwieni (NIR – near infrared) pracujące w zakładach przemysłowych. Instytut wdrażał i upowszechniał wyniki badań poprzez współpracę z ośrodkami doradztwa rolniczego, w tym wyniki uzyskiwane w roku realizacji zadań szczególnie ważnych dla bezpieczeństwa państwa.

d) kształcenia w szkole doktorskiej i na studiach podyplomowych.

Instytut od roku 2020 prowadzi szkołę dokorską pn. „AgroBioTech PhD” w wyniku podpisania umowy między trzema Instytutami: Instytutem Biotechnologii Przemysłu Rolno-Spożywczego-PIB im. prof. Wacława Dąbrowskiego w Warszawie, Instytutem Hodowli i Aklimatyzacji Roślin-PIB w Radzikowie, oraz Instytutem Ogrodnictwa-PIB w Skierniewicach. W 2023 roku do wspólnego prowadzenia Szkoły Doktorskiej dołączył Instytut Ochrony Roślin-PIB w Poznaniu, a w 2024 r. zainteresowanie przystąpieniem do szkoły zgłosił Instytut Włókien Naturalnych i Roślin Zielarskich-PIB w Poznaniu.

„Instytutem koordynującym” został IBPRS-PIB, odpowiedzialny za wprowadzanie danych do systemu POL-on oraz upoważniony do otrzymywania środków finansowych na wspólne kształcenie w Szkole Doktorskiej i zarządzania nimi. Szkoła Doktorska kształci doktorantów

w 2 dyscyplinach: rolnictwo i ogrodnictwo oraz technologia żywności i żywienia. W prowadzonej przez Instytut szkole kształconych w roku 2024 było 28 osób. Ukończyło ją 6 doktorantów i kolejnych 6 doktorantów rozpoczęło kształcenie. Natomiast Instytut nie prowadzi studiów podyplomowych.

W okresie objętym kontrolą Instytut realizował zadania statutowe, m.in. poprzez prowadzenie badań naukowych i prac rozwojowych. Współprowadził Szkołę Doktorską, nie prowadził kształcenia w ramach studiów podyplomowych. Wdrożenie wyników badań naukowych i prac rozwojowych miało na celu przekształcenie teoretycznych osiągnięć naukowych w praktyczne rozwiązania ważne dla planowania i realizacji polityki państwa wynikające z rozporządzenia o nadaniu statusu państwowego instytutu badawczego.

1.4. Efekty wdrożeniowe i upowszechnieniowe

Instytut upowszechniał i wdrażał do praktyki wyniki swoich prac wielokierunkowo. IBPRS-PIB wdrażał wynalazki, technologie i know-how bezpośrednio w zakładach przemysłowych oraz w gospodarstwach rolnych. Instytut wdrażał wyniki badań w ramach i na potrzeby własnej działalności gospodarczej oraz do praktyki laboratoryjnej na potrzeby świadczenia usług na rzecz sektora rolno-żywnościowego. W roku 2023 Instytut udzielił 11 licencji na know-how zaś w 2024 było ich 9. Podstawową formą upowszechniania wyników badań była ich publikacja w czasopiśmie naukowych i popularnonaukowych. Upowszechnianie wyników było realizowane poprzez organizowane konferencje naukowe i prezentację wyników badań własnych, a także czynny udział w krajowych konferencjach naukowych organizowanych przez inne podmioty, gdzie pracownicy Instytutu prezentowali wyniki badań. Informacja o wynikach badań była realizowana także poprzez plakaty i doniesienia. W roku 2023 pracownicy IBPRS-PIB brali udział w 188 krajowych i międzynarodowych wydarzeniach naukowych (kongresy, konferencje, wideokonferencje, sympozja i zjazdy naukowe) gdzie przedstawiano wykłady, prezentacje, referaty i postery.

W roku 2024 pracownicy IBPRS-PIB brali udział w 210 krajowych i międzynarodowych wydarzeniach naukowych (kongresy, konferencje, wideokonferencje, sympozja i zjazdy naukowe), gdzie przedstawiali wykłady, prezentacje, referaty i postery.

Innym kierunkiem upowszechniania były szkolenia dla pracowników przemysłu. Ponadto pracownicy IBPRS-PIB brali udział w wydarzeniach popularyzujących naukę, takich jak: targi, festiwale nauki czy dni otwarte. Instytut uczestniczył również w projektach ukierunkowanych na upowszechnianie wyników badań np. „demonstracje” ARiMR. Instytut brał czynny udział w programach edukacyjnych, blogach czy audycjach telewizyjnych. Wyniki badań naukowych i

prac rozwojowych udostępniane były ośrodkom doradztwa rolniczego oraz rolnikom. Instytut prowadził działalność również w ramach sieci AKIS⁸⁴.

Część prac, w okresie objętym kontrolą, było kontynuacją zadań wdrożeniowych realizowanych w latach poprzednich.

Liczba publikacji wysokopunktowanych (100 pkt. i powyżej) w latach 2022-2024

2022	2023	2024
74	67	119*

*Liczba publikacji za 2024 r. nie jest ostateczna z uwagi na cykl wydawniczy, który zamyka się w półroczu 2025 r.

Podstawowym elementem zapewniającym konkurencyjność wyników badań w kontekście ich potencjału publikacyjnego w renomowanych czasopismach jest ich jakość. Z tego też względu Instytut opracował perspektywiczne kierunki badań istotne z punktu widzenia polityki państwa, ale również zbieżne z kierunkami badań podejmowanymi na świecie. Prace badawcze realizowane w Instytucie były zgodne z priorytetowymi kierunkami badań. Podjęto działania ukierunkowane na stworzenie możliwości rozwoju badań nad nowymi technikami genomowymi i innymi wiodącymi kierunkami badawczymi. Kontynuowane były działania zapewniające stworzenie w Instytucie tzw. „naukowej masy krytycznej”, będącej impulsem do realizacji zaawansowanych badań i w konsekwencji publikowania wyników badań w najbardziej prestiżowych czasopismach.

W Instytucie wdrożony został system motywacyjny w postaci premii naukowej przydzielanej pracownikom za publikacje artykułów naukowych. Sposób obliczania premii uwzględniał ich wartość punktową. Premiowane były artykuły opublikowane w czasopismach o wysokiej liczbie punktów. Za publikację artykułów w roku 2022 na premię naukową przeznaczono kwotę 219 289,11 zł dla 73 osób. Za rok 2023 była to kwota 244 889,00 zł dla 64 osób. Za rok 2024 kontrolujący nie otrzymali informacji w tym zakresie. System premiowania był regularnie modyfikowany poprzez zarządzenia dyrektora, tak aby na bieżąco móc reagować na zmiany w polityce wydawniczej. Instytut zapewniał pełne wsparcie finansowe przy publikacji artykułów w czasopismach wysokopunktowanych w zakresie opłat wydawniczych, jak i zwrotu kosztów tłumaczeń i korekt językowych. W roku 2024 na mocy Zarządzenia Dyrektora 14/2024 reaktywowano grupę ds. wsparcia młodych naukowców, w obrębie której przewidziano wsparcie młodych naukowców przez samodzielnych pracowników naukowych m.in. przy pisaniu artykułów. Ponadto znaczna część wysokopunktowanych artykułów naukowych powstawała w toku prac doktorskich realizowanych w Instytucie. Samodzielni pracownicy naukowcy Instytutu byli opiekunami licznej grupy doktorantów.

⁸⁴ AKIS - System Wiedzy i Innowacji Rolniczych - sieć jednostek organizacyjnych i ludzi uczestniczących w procesie tworzenia wiedzy rolniczej, jej upowszechniania oraz wdrażania w rolnictwie i na obszarach wiejskich.

Istotnym zadaniem z punktu widzenia utrzymywania i charakteryzowania zasobu biologicznego jest prowadzenie działalności badawczo-rozwojową na potrzeby przemysłu i rolnictwa.

Ponadto prowadzono szczegółowe badania w zakresie:

- analizy jakości zbóż ze zbiorów krajowych z uwzględnieniem zagrożenia wystąpienia substancji skażających,
- określenia wymogów jakościowych dla owoców mrożonych,
- określenia standardów i wymagań jakościowych dla ziarna pszenżyta, jęczmienia i owsa na potrzeby obrotu towarowego ziarna,
- opracowanie standardu zawartości cukru dla przetworów zawierających jako surowiec różne rodzaje owoców,
- wykonania analizy oraz opracowania metodologii pomiaru śladu węglowego dla wybranych technologii i produktów rolno-spożywczych wytwarzanych przez krajowy przemysł spożywczy.

Dodatkowo w roku 2024:

- realizowano ocenę wpływu nowych regulacji Komisji Europejskiej w zakresie zanieczyszczeń żywności na ryzyko w obrocie handlowym surowcami rolnymi i żywnością,
- zapewniono podstawę do tworzenia nowych produktów żywnościowych (novel food) o wzrastającym potencjale na rynku żywności,
- opracowano technologię i standardy produkcji wyrobów mięsnych ze zmniejszonym dodatkiem azotynu sodu dla małego przetwórstwa,
- opracowano standardy rynkowych dla fermentowanych produktów warzywnych,
- wykonano analizę i opracowano metodologię pomiaru śladu węglowego dla wybranych produktów rolno-spożywczych wytwarzanych przez krajowy przemysł mleczarski i mięsny.

Efektami prac B+R były raporty tematyczne, instrukcje technologiczne, metodologie pomiaru, publikacje. Wyniki badań były szeroko upowszechniane na konferencjach, sympozjach i spotkaniach, w tym za pośrednictwem ośrodków doradztwa rolniczego.

Uzyskane patenty i zgłoszenia patentowe w 2023 r.

Lp.	Wyszczególnienie
I.	Patent na wynalazek udzielony przez Urząd Patentowy RP, dalej: UP RP
1.	Sposób izolowania skrobi odpornej, (decyzja z 18.04.2023 r.; WUP 10.07.2023 r.), patent nr 243155 Twórcy: ██████████, ██████████, ██████████, ██████████ (ZK)
2.	Sposób wytwarzania kiełbasy drobnorozdrobnionej parzonej peklowanej z obniżoną dawką azotynu sodu o zwiększonej stabilności barwy w czasie ekspozycji na światło, (decyzja z 06.09.2023 r.; WUP 27.11.2023 r.), patent nr 244078 Twórcy: ██████████, ██████████* (ZMT)

3.	Sposób rafinacji białkowo-cukrowych ekstraktów roślinnych w systemie pozaukładowym, (decyzja z 20.09.2023 r.; WUP 18.12.2023 r.), patent nr 244212 Twórcy: [REDACTED], [REDACTED] (ZK)
4.	Sposób wytwarzania homogenizowanej kiełbasy parzonej o przedłużonej trwałości przechowalniczej z mięsa oddzielonego mechanicznie peklowanego obniżoną dawką azotynu sodu, (decyzja z 05.10.2023 r.; WUP 03.01.2024 r.), patent nr 244287 Twórcy: [REDACTED], [REDACTED], [REDACTED]* (ZMT)
II.	Zgłoszenie wynalazku w UP RP
1.	Mieszanka lodowa do wytwarzania beztuszczowych lodów bez udziału składników pochodzenia odzwierzęcego i sposób wytwarzania lodów z tej mieszanki P. 444798 (zgłoszenie z 04.05.2023) Twórcy: [REDACTED], [REDACTED], [REDACTED], [REDACTED], [REDACTED], [REDACTED], [REDACTED], (ZT/ZK)
2.	Hybrydowa metoda łączenia grochowo-ziemniaczanych struktur białkowych mieszanki P.444799 (zgłoszenie z 04.05.2023) Twórcy: [REDACTED], [REDACTED], [REDACTED], [REDACTED], (ZK)
3.	Sposób redukcji zawartości cukrów w napojach i sokach z wykorzystaniem innowacyjnych procesów technologicznych i obróbki enzymatycznej P.446016 (zgłoszenie z 05.09.2023) Twórcy: [REDACTED], [REDACTED], [REDACTED], (ZO)

Uzyskane patenty i zgłoszenia patentowe w 2024 r.

Lp.	Wyszczególnienie
I.	Patent na wynalazek udzielony przez UP RP
1.	Sposób rozkładu polisacharydów zawartych w surowcach lignocelulozowych (decyzja z 12.04.2024 r.; WUP 28/2024 z dnia 08.07.2024) patent nr 245361 Twórcy: [REDACTED], [REDACTED], [REDACTED]
II.	Zgłoszenie wynalazku w UP RP
1.	Sposób otrzymywania zabielaacza do kawy z prażonych nasion grochu, nr zgłoszenia: P.447862 (zgłoszenie z 26.02.2024) Twórcy: [REDACTED], [REDACTED], [REDACTED]
2.	Sposób dekompozycji płatków owsianych, nr zgłoszenia: P.448325 (zgłoszenie z 16.04.2024) Twórcy: [REDACTED], [REDACTED], [REDACTED], [REDACTED]

Instytut w 2023 i 2024 r. w ramach wdrażania wyników badań naukowych i prac rozwojowych zgłaszał i otrzymał wnioskowane patenty. W okresie objętym kontrolą IBPRS-PIB upowszechniał wyniki badań naukowych i prac rozwojowych poprzez publikacje w czasopiśmie wysoko punktowanym oraz udział pracowników w konferencjach, szkoleniach, sympozjach, wywiadach i mediach internetowych.

1.5. Komercjalizacja i prawa autorskie

W Instytucie wprowadzono, na podstawie art. 24 ust 1a ustawy o instytutach badawczych, regulamin zarządzania prawami autorskimi i prawami własności przemysłowej oraz zasad

komercjalizacji wyników badań naukowych i prac rozwojowych Instytutu z 31.03.2015 r., stanowiący załącznik nr 1 do zarządzenia nr 9/2015 Dyrektora z 29.06.2015 r. W regulaminie określono definicje: przedmiotu praw autorskich, przedmiotu praw własności przemysłowej, know-how, wyniku badania naukowego lub pracy rozwojowej, twórcy oraz komercjalizacji.

Regulamin zawiera niezbędne elementy, o których mowa w art. 24 ust. 1a pkt 1-5⁸⁵ ustawy o instytutach badawczych i był przedmiotem pozytywnej opinii Rady Naukowej.

W związku z realizacją Krajowego Planu Odbudowy i Zwiększenia Odporności (KPO) finansowanego ze środków Instrumentu na rzecz Odbudowy i Zwiększania Odporności (RRF) oraz rekomendacjami MRiRW dla instytutów badawczych w zakresie realizacji kamienia milowego w ramach reformy A2.4. *Wzmocnienie mechanizmów współpracy pomiędzy sektorem nauki oraz przemysłem Krajowego Planu Odbudowy i Zwiększania Odporności*, które wskazywały rozwiązania do wprowadzenia w zakresie procesu ustanawiania własności intelektualnej, Instytut wypełniając kamienie milowe wprowadził zarządzenie nr 20/2023 z 30.06.2023 r. w sprawie procesu ustanawiania ochrony własności intelektualnej oraz zasad komercjalizacji wyników badań.

Zarówno zarządzenie 20/2023 jak i zarządzenie 9/2015 dotyczy kwestii ochrony własności intelektualnej, niemniej każde z nich odnosi się do innych aspektów tej ochrony. Zarządzenie 9/2015 reguluje przede wszystkim materialne kwestie związane z tą ochroną (tj. m.in. zasady zarządu prawami własności intelektualnej oraz zasady komercjalizacji badań i prac rozwojowych), natomiast zarządzenie 20/2023 koncentruje się na kwestiach wykonawczych związanych z samym procesem ustanawiania ochrony własności intelektualnej oraz z komercjalizacją wyników badań.

W Instytucie obowiązuje również zarządzenie nr 17/2022 z 28.10.2022 r. w sprawie wprowadzenia regulaminu zarządzania infrastrukturą badawczą IBPRS-PIB, zmienione zarządzeniem nr 12/2024 z 3.07.2024 r.

Instytut realizował także badania na zlecenie podmiotów zewnętrznych oraz wdrażał wyniki tych badań do praktyki⁸⁶.

⁸⁵ 1) prawa i obowiązki instytutu, pracowników oraz doktorantów w zakresie ochrony i korzystania z praw autorskich i praw pokrewnych oraz praw własności przemysłowej;

2) zasady wynagradzania twórców;

3) zasady podziału środków uzyskanych z komercjalizacji między twórcą będącym pracownikiem instytutu a tym instytutem;

4) zasady i procedury komercjalizacji wyników badań naukowych i prac rozwojowych oraz know-how związanego z tymi wynikami;

5) zasady korzystania z majątku instytutu wykorzystywanego do komercjalizacji wyników badań naukowych i prac rozwojowych oraz świadczenia usług naukowo-badawczych.

⁸⁶ Informacja Dyrektora Instytutu z 26.02.2025 r. - e-mail.

Przychody z tytułu komercjalizacji, w tym z tytułu usług badawczych za rok 2023 wyniosły 11.333.620 zł, a za rok 2024 11.865.066,35 zł⁸⁷. Dochód z tytułu komercjalizacji był wykorzystywany na finansowanie działalności statutowej⁸⁸.

Instytut posiadał regulacje w zakresie zarządzania prawami autorskimi i prawami własności przemysłowej oraz zasad komercjalizacji wyników badań naukowych i prac rozwojowych.

1.6. Działania Instytutu związane oceną poziomu naukowego

Ocena poziomu naukowego Instytutu należy do kompetencji Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego (dalej: Minister NiSW). Komisja Ewaluacji Nauki (dalej: KEN), która jest organem opiniodawczo-doradczym ministra właściwego ds. szkolnictwa wyższego i nauki, przeprowadziła ewaluację na podstawie kryteriów zawartych w ustawie z dnia 20 lipca 2018 r. *Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce*.⁸⁹

Wynik przeprowadzonej oceny pozwolił na przyznanie Instytutowi, decyzjami MEiN⁹⁰ kategorii naukowej „A” w dyscyplinach rolnictwo, ogrodnictwo i technologia żywności i żywienia.

Według przedstawionej przez dyrektora Instytutu informacji⁹¹ IBPRS-PIB podejmuje kompleksowe działania w celu utrzymania kategorii „A” i są to:

1. Od marca 2024 r. przeprowadzono kompleksową analizę danych zawartych w systemie zintegrowanej informacji POLON. Zidentyfikowano nieprawidłowości oraz podjęto działania w celu kompleksowego skorygowania danych będących podstawą procesu ewaluacji. Na bieżąco analizowane są osiągnięcia naukowe pracowników będące podstawą oceny w ramach pierwszego kryterium ewaluacji. Dokonano oceny pracowników i weryfikacji oświadczeń w odniesieniu do pracowników, o których mowa w art. 265 ustawy prawo o szkolnictwie wyższym i nauce. Dokonano oceny pracowników w odniesieniu do estymowanych wartości jednostek referencyjnych. W listopadzie i grudniu 2024 r. dokonano zewnętrznego audytu w zakresie przygotowania jednostki do ewaluacji.
2. Duży wysiłek ukierunkowany jest na współpracę międzynarodową Instytutu. Z uwagi na wynik ewaluacji w ramach drugiego kryterium oceny znaczny wkład mają projekty realizowane we współpracy międzynarodowej finansowane przez Komisję Europejską. W tym celu jest w Instytucie zatrudniony specjalista ds. współpracy międzynarodowej. Specjalista ma zapewniać pracownikom naukowym wsparcie w zakresie współpracy. Instytut wysyła pracowników na staże zagraniczne a także przyjmuje stażystów zagranicznych co bardzo korzystnie może wpłynąć na ostateczną ocenę IBPRS-PIB.

⁸⁷ Na podstawie wstępnego wykonania planu finansowego za 2024 r., tj. wstępnego sprawozdania finansowego za rok 2024 r. (pismo z 7.02.2025 r., L.dz.121/Sekr./2025).

⁸⁸ Pismo z 23.12.2024 r., L. Dz. 1451/Sekr./2024.

⁸⁹ Dz. U. z 2023 r., poz. 742 z późn. zm.

⁹⁰ NR 723/402/2022 i NR 723/403/2022 znak DN.WEN.702.245.2021 z 28.07.2022 r.

⁹¹ Pismo z 23.12.2024 r., L. Dz. 1451/Sekr./2024.

Rozbudowana jest współpraca z Europejskim Urzędem ds. Bezpieczeństwa Żywności. Działania są monitorowane pod względem zmian w zasadach ewaluacji co przekłada się na dostosowanie strategii publikacyjnej i badawczej do kryteriów ewaluacyjnych. Ostatnim punktem długofalowej polityki jak najlepszej oceny parametrycznej jest wsparcie młodych pracowników naukowych. Rozwój doktorantów i młodych badaczy odbywał się poprzez granty, szkolenia i programy szkoleniowe oraz Szkołę Doktorską AgroBioTech PhD. Powołano specjalną grupę ds. Rozwoju młodej kadry naukowej, której przedstawiciele mają czynny wpływ na przebieg procesów funkcjonowania Instytutu. Na potrzeby poprawy wyników ewaluacji Instytut finansuje publikacje w czasopismach wysokopunktowanych wydawanych przez wydawnictwa płatne.

W roku 2022 Instytut został poddany ocenie poziomu naukowego przez Ministra EiN uzyskując kategorię naukową „A”.

III.3. JAKOŚĆ ZARZĄDZANIA INSTYTUTEM

1. Strategia i perspektywiczne kierunki rozwoju

Instytut w lipcu 2023 r. opracował Strategię Rozwoju na lata 2023 - 2028. Strategia została zaopiniowana przez Radę Naukową Instytutu i przekazana do uzgodnienia z MRiRW. W marcu 2024 r. Instytut otrzymał uwagi do dokumentu wraz z informacją o prowadzonych pracach w MRiRW nad dokumentem zawierającym wytyczne w przedmiotowym zakresie dla instytutów. Mając powyższe na uwadze we wrześniu 2024 r. IBPRS-PIB opracował zaktualizowaną wersję strategii i przekazał do uzgodnień⁹².

Dyrektor poinformował⁹³, że Instytut nie posiada zatwierdzonej przez ministra nadzorującego Strategii rozwoju. Strategia została opracowana w lipcu 2023 r. oraz po dokonanych zmianach we wrześniu 2024 r. i pozostaje w procesie uzgodnień. Instytut posiada Perspektywiczne kierunki działalności naukowej, rozwojowej i wdrożeniowej na lata 2024-2027. Dokument został opracowany w maju 2024 r.⁹⁴. Instytut planuje weryfikację treści ww. dokumentów aby zapewnić ich aktualność, a ewentualne zmiany będą realizowane corocznie z udziałem Rady Naukowej Instytutu. Aktualizacja uwzględniac będzie zmieniające się uwarunkowania zewnętrzne i wewnętrzne.

Rolą Rady Naukowej Instytutu jest udział w procesie aktualizacji dokumentów strategicznych Instytutu poprzez opiniowanie ich propozycji zmian, a w odniesieniu do perspektywicznych kierunków działalności naukowej, rozwojowej i wdrożeniowej ich ustalanie. Członkowie Rady

⁹² Strategia rozwoju IBPRS-PIB na lata 2023-2028 przyjęta przez Radę Naukową Instytutu nr X/73/2023 z dn. 24.07.2023 r. oraz Projekt Strategii Rozwoju na lata 2025 - 2029 zaopiniowany pozytywnie przez Radę Naukową Uchwałą nr X/139/2024 z 27.09.2024 r.

⁹³ Pismo z 31.12.2024 r., L. Dz. 1461/Sekr./2024.

⁹⁴ Perspektywiczne kierunki działalności naukowej, rozwojowej i wdrożeniowej zaopiniowane pozytywnie Uchwałą Rady Naukowej nr X/115/2024 z 17.05.2024 r.

Naukowej wskazują kluczowe kierunki badań oraz potencjalne obszary współpracy z przemysłem i nauką. Rada Naukowa na bieżąco monitoruje zgodność kierunków rozwoju z misją, wizją oraz długofalowymi celami instytutu. Ponadto propozycje dotyczące priorytetowych kierunków badań oraz programów wdrożeniowych są i pozostają przedmiotem dyskusji i akceptacji Rady Naukowej zgodnie z kompetencjami Rady wskazanymi w ustawie o instytutach oraz Regulaminie RN.

Perspektywiczne kierunki działalności naukowej, rozwojowej i wdrożeniowej są podstawą do opracowywania strategii Instytutu oraz planów jego działalności. Ocenie podlega realizacja wskazanych celów i kierunków działalności badawczo-rozwojowej w wyznaczonych obszarach. Z uwagi na to, że dokumenty zostały opracowane w roku 2024, a strategia nie jest zatwierdzona przez MRiRW, sposób monitorowania jej realizacji i celów zostanie opracowany po jej zatwierdzeniu.

Opracowano Strategię rozwoju Instytutu na lata 2025-2029 oraz Perspektywiczne kierunki działalności naukowej, rozwojowej i wdrożeniowej na lata 2024-2027. Przedmiotowe dokumenty zostały zaopiniowane przez Radę Naukową i są w procesie uzgadniania.

2. Roczny plan działalności i sprawozdanie z wykonania planu

Zgodnie z art. 2 ustawy o instytutach badawczych oraz § 8 Statutu do podstawowej działalności Instytutu należy prowadzenie badań naukowych i prac rozwojowych, przystosowanie wyników badań naukowych i prac rozwojowych do potrzeb praktyki oraz wdrożenie wyników badań naukowych i prac rozwojowych, jak i ich upowszechnianie.

W okresie objętym kontrolą, Instytut realizował swoje zadania statutowe na podstawie rocznych planów działalności na rok 2023, 2024 i 2025 (dalej: plany działalności), które zostały pozytywnie zaopiniowane przez Radę Naukową IBPRS-PIB⁹⁵.

Plan działalności Instytutu oraz Sprawozdanie z wykonania Planu działalności opracowywano przez kierownictwo Instytutu we współpracy z kierownikami jednostek merytorycznych i działów pomocniczych. Plan działalności Instytutu stanowił kompleksowy dokument wskazujący obszary realizowanej działalności naukowo-badawczej, wdrożeniowej, upowszechnieniowej i komercjalizacyjnej oraz innych w danym roku. Udział kierownictwa Instytutu w powstaniu i realizowaniu rocznego planu działalności oraz Sprawozdaniu z wykonania Planu działalności materializował się także w bieżącej weryfikacji, czy proponowane działania wspierają długoterminowe cele Instytutu i są zgodne z założeniami

⁹⁵ Plan działalności na rok 2023 opracowany 2.06.2023 r. i przyjęty uchwałą Rady Naukowej nr X/64/2023 z 2.06.2023 r. Plan działalności na rok 2024 opracowany 15.12.2023 r. i przyjęty uchwałą Rady Naukowej nr X/84/2023, a następnie aktualizowany 4.06.2024 r. (Uchwała RN nr X/124/2024). Projekt Planu działalności na rok 2025 został opracowany i przyjęty przez Radę Naukową bez osobnej Uchwały w dniu 27.06.2024 r.

strategicznymi. Projekt planu oraz Sprawozdania z działalności planu sporządzała właściwa do tego obszaru komórka organizacyjna - Dział Koordynacji Badań, Informacji Naukowej i Marketingu Instytutu, bezpośrednio podlegająca dyrektorowi Instytutu. Na podstawie danych przekazywanych przez kierowników jednostek organizacyjnych, wstępne wersje planu oraz sprawozdania każdorazowo były weryfikowane przez dyrekcję Instytutu i kierowane do opiniowania przez Radę Naukową. Rada Naukowa poprzez prace na etapie właściwych komisji badała i opiniowała plan działalności i sprawozdanie z wykonania planu. Plan działalności Instytutu zawierał także zadania określone m.in. w planie finansowym na dany rok. Plan może być w razie konieczności aktualizowany w trakcie roku. Plan obejmował działania zgodne z perspektywicznymi kierunkami badań, priorytetowymi kierunkami działalności określonymi przez Radę Naukową oraz kierunkowymi planami tematycznymi określonymi przez dyrektora i zaopiniowanymi przez Radę Naukową. Dyrekcja Instytutu uczestniczy w tworzeniu planu oraz sprawozdania na każdym jego etapie i dokonuje uzgodnień poszczególnych postanowień z kierownikami właściwych komórek organizacyjnych według ich zakresów merytorycznych⁹⁶.

Dyrekcja Instytutu uczestniczy w uzgodnieniach z MRiRW propozycji zadań do realizacji w ramach dotacji celowej. Propozycje zadań są zgłaszane przez komórki organizacyjne Instytutu i ustalane w porozumieniu i za zgodą dyrekcji. Instytut realizował ze środków dotacji celowej zadania szczególnie ważne dla planowania i realizacji polityki państwa, których wykonywanie jest niezbędne dla zapewnienia m.in. poprawy jakości życia obywateli (art. 22 pkt 2 ustawy o instytutach badawczych).

Informacje o postępach i efektach realizacji planu zawarte są w sprawozdaniach z działalności za dany rok⁹⁷.

Rada Naukowa opiniuje w oparciu o komisję ds. polityki naukowej i finansowej plany działalności i sprawozdania z działalności, które są poddawane zewnętrznej recenzji. Sprawozdanie z działalności jest przygotowywane po zamknięciu bilansu w terminach przewidzianych ustawą o rachunkowości. Uwagi zgłaszane przez członków Rady Naukowej są uwzględniane w tworzeniu planów działalności Instytutu na przyszłe okresy oraz innych dokumentów regulujących sposób realizacji zadań.

W okresie objętym kontrolą dyrektor IBPRS-PIB ustalił zadania statutowe na podstawie rocznego planu działalności Instytutu na rok 2023, 2024 i 2025. Wszystkie zadania ujęte w rocznych planach na rok 2023 i 2024 zostały zrealizowane i wykazane w sprawozdaniach

⁹⁶ Pismo z 31.12.2024 r., L. Dz. 1461/Sekr./2024.

⁹⁷ Sprawozdanie z działalności Instytutu w 2022 r. zostało zaopiniowane przez RN w dniu 02.06.2023 r. (Uchwała nr X/62/2023). Sprawozdanie z działalności Instytutu w 2023 r. zaopiniowane przez RN w dniu 4.06.2024 r. (Uchwała nr X/122/2024 r.). Sprawozdanie z działalności Instytutu za 2024 r. zostanie zaopiniowane na posiedzeniu RN w czerwcu 2025 r.

z jego realizacji. Instytut realizował zadania, o których mowa w art. 22 pkt 2 ustawy o instytutach badawczych.

3. Spory i postępowania sądowe

1. W Instytucie w okresie objętym kontrolą prowadzonych było 14 sporów i postępowań sądowych. Instytut był powodem (wierzycielem) w 8 sprawach gospodarczych i na podstawie przekazanych w zestawieniu informacji⁹⁸ dochodził wierzytelności o łącznej kwocie 117.282,41 zł.

Pozwy wytaczane przeciwko IBPRS-PIB dotyczyły wyłącznie spraw pracowniczych⁹⁹. Instytut był pozwanym w 6 sprawach pracowniczych.

Instytut w latach 2023-2024 zawarł 3 ugody w sprawach pracowniczych, które zakończyły spory. Do ugód zawartych z [REDAKTOWANO]¹⁰⁰ oraz [REDAKTOWANO]¹⁰¹ zostały sporządzone pisemne oceny skutków ugody¹⁰².

Dyrektor Instytutu poinformował, że w przypadku ugody zawartej z [REDAKTOWANO] w toku weryfikacji posiadanej dokumentacji stwierdzono, że nie sporządzono uzasadnienia do ugody, co należy uznać za nieprawidłowe.

Instytut nie zlecał opinii biegłych lub prawnych w toku prowadzonych postępowań sądowych.

2. W celu zminimalizowania potencjalnych pozwów, optymalizacji kosztów prowadzenia sporu oraz dbałości o dobro i wizerunek jednostki w Instytucie zidentyfikowano potencjalne płaszczyzny, na których istnieje duże ryzyko procesowe: szeroko rozumiane sprawy pracownicze oraz sprawy związane z planowanym podjęciem przez Instytut działalności w zakresie uprawy konopi innych niż włókniste¹⁰³. Z uwagi na powyższe w Instytucie podjęto decyzję o pozyskaniu obsługi prawnej obejmującej wsparcie i doradztwo przedprocesowe w celu zminimalizowania ryzyka ewentualnych pozwów i podejmowaniu działań koncyliacyjnego załatwiania potencjalnych sporów, dbając o wizerunek Instytutu. W odniesieniu do spraw prowadzonych w roku 2024, obsługa prawna Instytutu oceniała każdorazowo zasadność pozwu i wysokość roszczeń oraz ryzyka procesowe. Dokonana ocena pozwoliła na określenie trybu postępowania w odniesieniu do konkretnej sprawy z uwzględnieniem możliwych strat wizerunkowych. Z tego względu w 2 przypadkach Instytut zdecydował o zawarciu ugody. Podjęte działania pozwoliły na zminimalizowanie liczby procesów oraz poufność w rozwiązywaniu spraw w przedmiocie ugód.

⁹⁸ Pismo z 20.12.2024 r., L.Dz. 1445/Sekr./2024.

⁹⁹ Pismo z 3.01.2025 r., L.Dz. 4/Sekr./2024.

¹⁰⁰ Uгода z 5.04.2024 r.

¹⁰¹ Uгода z 19.08.2024 r.

¹⁰² Oceny skutków ugody z 5.04.2024 r. oraz z 17.09.2024 r.

¹⁰³ Pismo z 3.01.2025 r., L.Dz. 4/Sekr./2024.

Instytut podejmował działania w celu zminimalizowania potencjalnych pozwów i optymalizacji kosztów sporów, jednak w przypadku jednej ugody nie sporządzono uzasadnienia jej zawarcia, co należy uznać za nieprawidłowe.

4. Obsługa prawna w Instytucie

W okresie objętym kontrolą Instytut nie zatrudniał osób zajmujących się obsługą prawną w oparciu o stosunek pracy. Obsługa prawna Instytutu opierała się wyłącznie na usługach zewnętrznych.

W okresie objętym kontrolą obsługa prawna Instytutu prowadzona była przez następujące podmioty:

1. Kancelaria Radcy Prawnego r.pr. [REDAKTED] oraz Kancelaria Radcy Prawnego r.pr. [REDAKTED] działającymi wspólnie¹⁰⁴, na podstawie umowy świadczenia usług prawnych zawartej 22.05.2024 r.¹⁰⁵, na okres 2 lat. Wynagrodzenie określono na łączną kwotę 5.000 zł netto miesięcznie (po 2.500 zł na Kancelarię).

Zawarcie umowy było poprzedzone rozeznaniem i analizą rynku. Skierowano zapytania do 6 kancelarii prawnych i oferta Kancelarii r.pr. [REDAKTED] oraz r.pr. [REDAKTED] [REDAKTED] była najkorzystniejszą ofertą cenowo¹⁰⁶. Uzasadnieniem zlecenia usług w zakresie usług prawnych było uprzednie wypowiedzenie umowy Kancelarii Radcy Prawnego Sławomir Brzeziński, z uwagi niewystarczającą i niską jakość świadczonych usług. Począwszy od 1.06.2024 r. Kancelarie Państwa Błęszyńskich wystawiały dla Instytutu faktury na łączną kwotę 5.000 zł miesięcznie. Faktury w opisie zawierały jedynie stwierdzenie „obsługa prawna zgodnie z umową DA.210.2.27.2024.DG za okres...”. W ocenie kontroli postanowienia umowy dot. zasad wypłaty wynagrodzenia nie zabezpieczały interesu Instytutu. Wynagrodzenie określono stawką 5.000 zł, bez względu na liczbę godzin świadczenia usług oraz zakresu zadań wykonywanych w danym miesiącu na rzecz Instytutu. Tym samym Kancelaria mogła nie świadczyć usług na rzecz Instytutu w danym miesiącu, a na podstawie umowy Instytut i tak zobowiązany był do wypłaty miesięcznego wynagrodzenia.

¹⁰⁴ ul. Aleja Tadeusza Kościuszki 5b, 41-300 Dąbrowa Górnicza, NIP 644-286-68-57.

¹⁰⁵ Przedmiotem umowy jest świadczenie usług z zakresu pomocy prawnej, które obejmują w szczególności:

- 1) bieżącą pomoc prawną polegającą na udzielaniu porad oraz konsultacji prawnych w zakresie prowadzonej działalności przez Instytut, sporządzanie opinii prawnych,
- 2) sporządzanie projektów regulaminów, statutów, instrukcji oraz innych dokumentów przedstawionych przez Instytut założeń,
- 3) opiniowanie pod względem formalnoprawny regulaminów, instrukcji oraz innych dokumentów, a także opiniowanie projektów aktów prawnych Instytutu,
- 4) sporządzanie projektów umów wg przedstawionych założeń,
- 5) analiza i opiniowanie przedstawionych projektów umów z uwzględnieniem założeń i celów wskazanych przez Instytut,
- 6) reprezentowanie Instytutu w postępowaniach sądowych i administracyjnych w zakresie działalności prowadzonej przez Instytut na podstawie odrębnego udzielonego pełnomocnictwa,
- 7) prowadzenie spraw organizacyjno-prawnych w zakresie działalności Instytutu na podstawie odrębnego pełnomocnictwa.

¹⁰⁶ Instytut przedłożył notatkę służbową dot. szacowania wartości usług radcy prawnego w zakresie bieżącej obsługi prawnej z 22.05.2024 r. podpisaną przez dyrektora Instytutu, w której wskazał ceny poszczególnych kancelarii oraz zawarł informację, że rozeznanie przeprowadzono w oparciu o rozmowy telefoniczne oraz bezpośrednie negocjacje.

2. Kancelaria Radcy Prawnego r.pr. [REDAKTOWANE] oraz Kancelaria Radcy Prawnego r.pr. [REDAKTOWANE] działającymi wspólnie, na podstawie umowy o świadczenie usług prawnych w zakresie zastępstwa procesowego i doradztwa przedprocesowego zawartej 28.05.2024 r., na okres 3 lat¹⁰⁷. Wynagrodzenie wynosi łącznie 35.000 zł netto miesięcznie (po 17.500 zł na Kancelarię).

Zawarcie umowy było poprzedzone rozeznaniem i analizą rynku. Skierowano 4 zapytania ofertowe e-mailami do kancelarii prawnych i otrzymano 4 odpowiedzi. Oferta Kancelarii r.pr. [REDAKTOWANE] oraz p.pr. [REDAKTOWANE] była najkorzystniejszą ofertą cenowo¹⁰⁸.

Uzasadnieniem zawarcia takiej umowy było podjęcie przez Instytut działań zmierzających do wykonywania zadań ustawowych związanych z uprawą konopi innych niż włókniste w celu wytworzenia surowca farmaceutycznego, a także fakt, że przedmiotowa działalność obarczona jest wysokim prawdopodobieństwem zaistnienia postępowań sądowych, w tym cywilnych i karnych, a także arbitrażowych oraz innych.

Począwszy od 1.06.2024 Kancelarie wystawiały dla Instytutu faktury na łączną kwotę 35.000 zł miesięcznie określoną w umowie. Faktury w opisie zawierały jedynie stwierdzenie „usługi doradztwa przed procesowego i zastępstwa procesowego zgodnie z umową DA.210.2.28.2024.DG za okres...”. Odnosząc się do postanowień umowy dot. zasad wypłaty wynagrodzenia należy zaznaczyć, że nie zabezpieczały one interesu Instytutu. Wynagrodzenie określono stawką 35.000 zł, bez względu na liczbę godzin świadczenia usług prawnych w zakresie zastępstwa procesowego i doradztwa przedprocesowego i bez wskazania konkretnych spraw dot. zastępstwa procesowego. Tym samym Kancelaria mogła nie świadczyć usług na rzecz Instytutu w danym miesiącu, a na podstawie umowy Instytut i tak zobowiązany był do wypłaty miesięcznego wynagrodzenia. Dlatego w umowie wypłata wynagrodzenia powinna być uzależniona od liczby i charakteru prowadzonych postępowań.

3. Kancelaria Adwokacka Adwokat [REDAKTOWANE]¹⁰⁹, na podstawie umowy o świadczenie usług pomocy prawnej zawartej 12.03.2024 r na czas określony do 31.12.2024 r. lub do wyczerpania maksymalnego wynagrodzenia netto.¹¹⁰ Wynagrodzenie wynosiło 300 zł netto za godzinę, a całkowite nie mogło przekroczyć 49.000 zł netto za cały okres umowy.

¹⁰⁷ W umowie określono, że przedmiotem umowy jest świadczenie przez zleceniobiorców usług z zakresu pomocy prawnej, które obejmują doradztwo przedprocesowe oraz zastępstwo procesowe w celu zabezpieczenia interesu Instytutu w odniesieniu do podjętej przez działalność zmierzającej do realizacji zadania ustawowego polegającego na uprawie konopi innych niż włókniste w celu wytworzenia surowca farmaceutycznego.

¹⁰⁸ Dokumentacja potwierdzająca przeprowadzenie rozeznania rynku i wybór najkorzystniejszej oferty.

¹⁰⁹ ul. Grzybowska 43A lok. 1050, 00-855 Warszawa, NIP 821245591.

¹¹⁰ W umowie określono, że pomoc prawna w zakresie pracy obejmowała w szczególności:

- 1) weryfikację i korektę umów zawartych i zawieranych przez Instytut,
- 2) sporządzanie, przygotowywanie i nadawanie pism przed procesowych oraz procesowych, w tym pozwów oraz dalszych pism procesowych i udział w rozprawach,
- 3) prowadzenie korespondencji, w tym w celu pozasądowego rozstrzygania sporów,
- 4) uczestnictwo w negocjacjach, mediacjach,
- 5) sporządzanie, przygotowanie, konsultacji i zawarcia ugody,
- 6) przygotowywanie analiz oraz opinii prawnych,
- 7) przygotowanie dokumentów w tym regulaminu pracy,

Zawarcie umowy było poprzedzone rozeznaniem i analizą rynku cen usług prawniczych w zakresie prawa pracy, z uwagi na okoliczność, że obsługa w tym zakresie w tym czasie była niezbędna. Skierowano zapytania do 6 kancelarii prawnych i oferta Kancelarii Adwokackiej Adwokat [REDAKTOWANO] była najkorzystniejsza cenowo¹¹¹. Odnosnie górnej granicy wynagrodzenia, przyjęto założenie, że jest to kwota maksymalna jaką Instytut mógł w danym okresie zapłacić za usługi z zakresu prawa pracy przy założeniu, że przedmiotem najbardziej pilnych usług miała być m.in. reprezentacja Instytutu w sprawie pracowniczej (pozew, który z czasem rozszerzono o działania mobbingowe) oraz przygotowanie projektu regulaminu pracy. [REDAKTOWANO] Kancelaria Prawnicza, z którą Instytut był związany od wielu lat nie podjęła się zakresu obejmującego ww. sprawę pracowniczą oraz przygotowania projektu regulaminu pracy. Na etapie prowadzenia rozeznania rynku nie można było określić zakresu i czasochłonności prac zleczanych kancelarii, dlatego przyjęto za górną granicę określoną kwotę, co stanowiło rozwiązanie bezpieczne pod względem merytorycznym i formalnym, Usługi Kancelarii Adwokackiej Adwokat [REDAKTOWANO] okazały się korzystne cenowo w zakresie usług prawnych w zakresie prawa pracy. Wybór Kancelarii był uzasadniony również tym, że posiadała rekomendacje w obsłudze licznych instytucji. Niemniej zweryfikowano stawki godzinowe biorąc pod uwagę przedmiot umowy i zaproponowane stawki okazały się w tym czasie najkorzystniejsze.

Już na samym początku świadczenia usług¹¹² Instytut wskazał na trudności we współpracy z Kancelarią, co spowodowało rozwiązanie umowy z dniem 20.05.2024 r., na podstawie porozumienia z 18.05.2024 r.

Kancelaria wystawiła dla Instytutu 2 faktury na kwoty: 1.200 zł netto z 8.03.2024 r. oraz 3.000 zł netto z 5.05.2024 r. Faktury w opisie zawierały jedynie stwierdzenie „usługa prawna zgodnie z umową”. W umowie w § 6 ust. 4 postanowiono, że podstawą wystawienia faktury za dany miesiąc kalendarzowy będzie zaakceptowanie przez zleceniodawcę zestawienie zawierające wykaz wypracowanych godzin z krótkim opisem przedmiotu świadczenia pomocy prawnej. Instytut nie przedstawił takiego zestawienia sporządzonego przez Kancelarię. **Brak tych dokumentów nie zapewniał rzetelnego rozliczenia przedmiotu umowy i udokumentowania gospodarnego poniesienia wydatków**¹¹³.

8) inne czynności uzasadnione okolicznościami pracy.

¹¹¹ Instytut przedłożył notatkę służbową dot. szacowania wartości usług radcy prawnego w zakresie prawa pracy z 8.03.2024 r. podpisaną przez Dyrektora Instytutu, w której wskazał ceny poszczególnych kancelarii oraz zawarł informację, że rozeznanie przeprowadzono w oparciu o rozmowy telefoniczne oraz bezpośrednie negocjacje.

¹¹² W piśmie z 10.02.2025 r. Instytut wskazał, że po dokonaniu pierwszego rozliczenia pracy za wstępną weryfikację sprawy pracowniczej, Kancelaria przestała się komunikować w okolicznościach w biegu terminów procesowych, a kontaktów podejmowanych przez Instytut unikała. Podobnie było z projektem regulaminu. Ostatecznie przekazano projekt regulaminu pracy, niemniej w przeważającej części treści nie był on dostosowany do potrzeb Instytutu. Postanowiono więc po negocjacjach podjąć próbę polubownego rozwiązania umowy, co też nastąpiło, natomiast projekt regulaminu w części stał się materiałem do dalszego opracowania przez obecną obsługę prawną Instytutu.

¹¹³ Jednocześnie Instytut poinformował w piśmie z 10.02.2025 r., że „rozliczył się z mec. Wysokińską za prace rzeczywiście zrealizowane w zakresie w jakim nie podlegały one wątpliwościom co do należytego wykonania umowy”.

4. [REDAKTOWANE] Kancelaria Prawnicza¹¹⁴, na podstawie umowy o świadczenie usługi prawnej zawartej 2.06.2014 r.¹¹⁵. Wynagrodzenie ryczałtowe wynosiło 5.000 zł netto miesięcznie. Za świadczone usługi w okresie objętym kontrolą wystawiane były faktury na kwotę 5.000 zł netto. Faktury nie zawierały wyszczególnienia świadczonych usług, a jedynie nazwę usługi „obsługa prawna Instytutu za (miesiąc)”. Instytut nie przedstawił innych dokumentów wystawcy, które wskazywałyby liczbę godzin świadczenia usług prawnych bądź wyszczególnienie jakie konkretne czynności zostały przez Kancelarię wykonane. W ocenie kontroli postanowienia umowy dot. zasad wypłaty wynagrodzenia nie zabezpieczały interesu Instytutu. Wynagrodzenie określono stawką ryczałtową, bez względu na liczbę godzin świadczenia usług pranych i zakres zadań wykonywały w danym miesiącu na rzecz Instytutu. Tym samym Kancelaria mogła nie świadczyć usług na rzecz Instytutu w danym miesiącu, a na podstawie umowy Instytut i tak zobowiązany był do wypłaty miesięcznego wynagrodzenia. Umowa została wypowiedziana z dniem 30.06.2024 r.

5. Umowa z [REDAKTOWANE] Sp. k. z 1.06.2023 r., w zakresie świadczenia usług doradztwa podatkowego¹¹⁶, zawarta na okres 12 miesięcy lub do wyczerpania kwoty wynagrodzenia określonego w umowie do kwoty 50.000 zł netto. W umowie postanowiono, że wynagrodzenie za poszczególne zlecenia będzie ustalane każdorazowo z Instytutem, przy czym zleceniobiorca przyjmie, do celów kalkulacji wynagrodzenie za świadczone usługi, średnią stawkę godzinową w wysokości 500 zł netto. Według informacji Instytutu stawka godzinowa wynagrodzenia 500 zł netto została wynegocjowana ze spółką w trakcie rozmów biznesowych i była konkurencyjna w stosunku do innych kancelarii podatkowych o podobnych kompetencjach.

Instytut przedstawił informację¹¹⁷, że zawarcie umowy było poprzedzone rozeznaniem i analizą rynku w zakresie świadczenia doradztwa podatkowego ze szczególnym uwzględnieniem doświadczenia współpracy z instytutami badawczymi. Instytut nie przedstawił jednak dokumentacji z rozeznania rynku, a przekazany wniosek o realizację zamówienia zawierał jedynie ofertę [REDAKTOWANE] Sp. k. mimo, że we wniosku mowa jest o minimum 3 zapytaniach ofertowych skierowanych do wykonawców. W uzasadnieniu wyboru Spółki wskazano, że jest ona uznaną na rynku w zakresie doradztwa podatkowego i prawnego,

¹¹⁴ ul. M. Kasprzaka 49 lok. 112, 01-234 Warszawa, NIP 113-058-49-39.

¹¹⁵ W umowie określono, że obsługa prawna będzie polegała w szczególności na udzielaniu konsultacji i porad prawnych, opiniowaniu umów i problemów prawnych, udziale w negocjacjach oraz zastępowaniu przed sądami, urzędami i innymi organami w sprawach zleconych.

¹¹⁶ W umowie określono, że jej przedmiotem jest świadczenie usług doradztwa podatkowego, obejmujących w szczególności:

- udzielanie porad z zakresu prawa podatkowego,
- opiniowanie umów zawieranych przez Instytut w aspekcie skutków podatkowych,
- przygotowanie wniosków o interpretację przepisów prawa podatkowego,
- asystowanie w kontaktach z przedstawicielami organów skarbowych, tj. przy sporządzaniu pisemnych wniosków o interpretację, a także reprezentowanie Instytutu przed organami skarbowymi we wszystkich kwestiach podatkowych,
- przygotowanie opinii prawnych dot. zagadnień z zakresu prawa podatkowego,
- analizę aspektów podatkowych przedsięwzięć podejmowanych i realizowanych przez Instytut lub przy jego udziale.

¹¹⁷ Pismo Dyrektora Instytutu z 10.02.2025 r., L.dz. 126/Sekr./2025.

a z uwagi na szeroki zakres doradztwa, doświadczenie i kompetencje personelu, także w zakresie konstruowania wniosków o interpretacje dla instytutów badawczych gwarantuje wysoką jakość usług dostosowanych do realiów Instytutu. Z powyższej informacji wynika również, że nie były prowadzone negocjacje z innymi podmiotami i nie były składane inne oferty.

W ocenie kontroli Instytut w celu zawarcia umowy w zakresie doradztwa podatkowego z [REDAKTOWANO] Sp. k. nie przeprowadził rozeznania rynku, w sytuacji gdy wiele podmiotów świadczy takie usługi, tj. w szczególności brak było dokumentów potwierdzających wystanie zapytań ofertowych. Powyższe działanie naruszało zasadę konkurencyjności oraz gospodarnego zarządzania majątkiem Instytutu,

Spółka wystawiła 5 faktur na łączną kwotę 25.500 zł netto. Faktury w opisie zawierały jedynie stwierdzenie „usługi doradztwa podatkowego”. Dokumentacja rozliczenia faktury zawierała potwierdzenie oraz opis głównego księgowego, ze wskazaniem czego wykonane usługi dotyczyły. Instytut przekazał dokumentację czynności wykonanych przez Spółkę w ramach realizacji umowy. W umowie ustalono średnią stawkę godzinową za wykonane usługi, jednakże z przekazanej dokumentacji nie wynika jak została przez Instytut oceniona pracochłonność wykonanych usług. Instytut nie przedstawił również dokumentów dot. szacunkowej wysokości wynagrodzenia przed rozpoczęciem pracy nad poszczególnymi projektami zleceńbiorcy, o których mowa w § 4 ust. 3 umowy.

Umowa nie została przedłużona i nie zawarto innych umów o świadczenie usług doradztwa podatkowego.

Umowy na świadczenie obsługi prawnej i doradztwa podatkowego i przyjęte formuły ich rozliczania oraz dokumentowania świadczonych usług nie zabezpieczały należycie interesów Instytutu, co należy ocenić negatywnie.

5. Zarządzanie nieruchomościami

1. W Instytucie nie zostały opracowane procedury związane z realizacją czynności prawnych dot. zbycia, dzierżawy i najmu majątku jednostki, procedur przetargowych, dot. współdziałania z organem nadzorującym i Prokuratorią Generalną RP¹¹⁸.

W Instytucie sprawy majątkowe były prowadzone w Dziale Administracyjno-Technicznym. W 2022 r. Dyrektor Instytutu zatrudnił doradcę ds. strategii i rozwoju, do którego obowiązków należała analiza stanów prawnych i faktycznych nieruchomości, negocjacje warunków dzierżaw i najmu nieruchomości, optymalizacja kosztowa i przychodowa gospodarowania nieruchomościami, udział w opracowywaniu dokumentów wewnętrznych organizacyjnych.

¹¹⁸ Pismo Dyrektora Instytutu z dnia 10.12.2024 nr L.Dz.33/Sekr./2024

2. Nieruchomości Instytutu.

Stan posiadanych nieruchomości.

Powierzchnia nieruchomości będących w użytkowaniu Instytutu wg stanu na 17.12.2024 r. wynosiła 32 243,19m².

Wykaz nieruchomości IBPRS-PIB - budynki - wg stanu na 17-12-2024							
L.p	Centrala/Oddział/Zakład Doświadczalny/Stacja Badawcza/Spółka/inne	Miejscowość (adres)	Numer KW	Powierzchnia całkowita obiektu (m2)	Tytuł prawny	Uwagi	Obecny użytkownik
1	Warszawa ul. Rakowiecka 36	Warszawa	WA2M/00140859/0	19 091,00	użytkowanie wieczyste	budynek	IBPRS/najem
2	Warszawa ul. Jubilerska 4	Warszawa	WA6M/00148103/0	3 016,90	użytkowanie wieczyste	budynek, pawilon, wiata	IBPRS/najem
3	Łódź Widzew Al.J. Piłsudskiego 84	Łódź	LD1M/00087867/2	4 533,00	użytkowanie wieczyste	budynek wieloczęściowy, garaże, wiata	IBPRS/najem
4	Łódź Widzew ul.Rokicińska 139	Łódź	LD1M/00126730/9	1 304,88	użytkowanie wieczyste	2 budynki, wiata	najem
5	Poznań ul. Starołęcka 40	Poznań	PO2P/00126536/6	2 037,00	użytkowanie wieczyste	budynek wieloczęściowy	IBPRS/najem
6	Poznań ul Głogowska 239	Poznań	PO1P/00032078/4;PO 1P/00032079/1;PO1P/ 00032080/1;PO1P/000 32081/8;PO1P/000320 77/7	407,47	własność	3 budynki	IBPRS
7	Bydgoszcz ul Powstańców Wlkp.17	Bydgoszcz	BY1B/00124527/2	820,94	zarząd i użytkowanie	budynek, budynek magazynowy z garażami garażowa	IBPRS/najem
8	Leszno, ul Inżynierska 4	Leszno	WA1G/00048913/9	1 032,00	użytkowanie wieczyste	budynek główny, budynek portierni, budynek garażowy	nieużytkowana

3. Analizy dotyczące umów najmu, dzierżawy i sprzedaży pod kątem zasadności oraz gospodarności ich zawarcia.

W Instytucie nie sporządzano analiz zasadności zawarcia umów najmu, dzierżawy i sprzedaży¹¹⁹, poza analizą/kalkulacją przychodów i kosztów składanych jako załącznik do zgody Prokuratury Generalnej RP na Aneks nr 1 do umowy z ARiMR dot. powierzchni w Łodzi.

W Instytucie nie wprowadzono regulacji wewnętrznych w zakresie najmu i dzierżawy nieruchomości, co ocenia się za niewłaściwe. Biorąc pod uwagę posiadaną powierzchnię nieruchomości, brak regulacji wewnętrznych dot. najmu i dzierżawy może wpływać na kwestie gospodarnego zarządzania majątkiem Instytutu.

4. W okresie objętym kontrolą Instytut nie przeprowadzał żadnych postępowań w sprawie przetargów mających na celu wyłonienie nabywcy, dzierżawcy lub najemcy.

W okresie objętym kontrolą procedowane było uzyskanie zgody:

¹¹⁹ Pismo Dyrektora Instytutu z dnia 10.12.2024 nr L.Dz.33/Sekr./2024

- Ministra MRiWR na dokonanie przez Instytut czynności prawnej, w zakresie rozporządzenia składnikami aktywów trwałych, polegającej na oddaniu w najem na rzecz firmy NoMagic Sp. z o.o. z siedzibą w Warszawie, ul. Rakowiecka 36, 02-532 Warszawa, na czas nieokreślony, części nieruchomości budynkowej położonej przy ul. Rakowieckiej 36 w Warszawie,
- Ministra MRiRW na dokonanie przez Instytut czynności prawnej, w zakresie rozporządzenia składnikami aktywów trwałych, polegającej na oddaniu w najem na rzecz firmy Agencja Cateringowa PARTY Sp. z o.o. części nieruchomości położonej przy ul. Rakowieckiej 36 w Warszawie,
- Prezesa PGRP na dokonanie czynności prawnej w zakresie oddania do odpłatnego korzystania Agencji Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa z siedzibą w Warszawie, z lokali i powierzchni użytkowych znajdujące się na nieruchomości położonej w Łodzi.

We wszystkich ww. przypadkach uzyskano zgody właściwych organów.

5. W okresie objętym kontrolą zawarte były:

1) w lokalizacji Warszawa ul. Rakowiecka 36

- 58 umowy najmu lokali
- 3 umowy na najem powierzchni dachu
- 2 umowy na najem mieszkania
- 155 umów najmu miejsc postojowych, w tym: 391 miejsc postojowych i 11.miejsc garażowych)

2) w lokalizacji Warszawa ul. Jubilerska 4

- 1 umowa najmu powierzchni – lokali
- 1 umowa najmu miejsc postojowych (50 miejsc)

3) w lokalizacji Łódź ul. Rokicińska 139

- 2 umowy najmu powierzchni – lokali

4) w lokalizacji Łódź ul. Piłsudskiego 84

- 3 umowy najmu powierzchni, w tym: 3 murowane garaże, chłodnia zewnętrzna, powierzchnia dachu,

5) w lokalizacji Poznań ul. Starołęcka 40

- 1 umowa najmu lokalu

6) w lokalizacji Bydgoszcz ul. Powstańców Wlkp. 17

- 2 umowy najmu lokalu

Badaniu poddano próbę:

1) 6 (10%) umów najmu lokali Warszawa, Rakowiecka 36,

2) 14 (ok. 9%) umów najmu miejsc postojowych Warszawa, Rakowiecka 36,

3) 1 (100%) umowę najmu lokalu Warszawa, Jubilerska 4,

- 4) 1 (50%) umowę najmu lokalu Łódź, Rokicińska 139,
- 5) 1 (33%) umowę najmu lokalu Łódź, Al. Marszałka J. Piłsudskiego 84,
- 6) 1 (100%) umowę najmu lokalu Poznań, ul. Starołęcka 40,

w zakresie: regularności wnoszenia czynszu, waloryzacji stawki, windykacji, klauzuli zabezpieczenia w umowach.

Dyrektor poinformował¹²⁰, że „Dla wybranych umów najmu, jak i pozostałych, gdzie nieterminowe płatności zdarzają się sporadycznie i dotyczą pojedynczych faktur, w ramach dobrej współpracy, nie są naliczane odsetki od zaległości. W przypadkach opóźnień w płatnościach Dział Finansowo-Księgowy telefonicznie i/lub mailowo informuje danych kontrahentów o niezapłaconych fakturach, które przeważnie po kilku dniach od powiadomienia zostają opłacone. Raz na jakiś czas DFK przekazuje dane o ew. opóźnieniach w płatnościach i powstałych z tego tytułu zaległościach do Działu Administracyjno-Technicznego, który również podejmuje próby kontaktu – telefonicznego i/lub mailowego w celu windykacji należności. W przypadku braku reakcji na telefoniczne, a następnie mailowe prośby o uregulowanie należności, wysyłane są wezwania do zapłaty i przekazywane są obsłudze prawnej Instytutu do windykacji z wykorzystaniem czynności prawnych i/lub procesowych”. W okresie od 1.01.2023 r. do 31.12.2024 r. łączna kwota należnych Instytutowi odsetek z tytułu nieterminowego regulowania czynszów wyniosła 29 077,61 zł (z tytułu najmu terenu nieruchomości w W-wie przy ul. Rakowieckiej 36 odsetki wynoszą 1 568,28 zł, z tytułu najmu lokali tej nieruchomości 27 483,01 zł oraz 26,32 zł z tytułu najmu lokalu w W-wie przy ul. Jubilerskiej 4). Główne występowanie należności z tytułu odsetek od nieterminowego wnoszenia czynszu stwierdzono w przypadku nieruchomości położonej w Warszawie ul. Rakowiecka 36, gdzie, zgodnie z wpisem w księdze wieczystej nr WA2M/00140859/0 Instytut jest użytkownikiem wieczystym gruntu, oraz właścicielem budynku. Dyrektor poinformował, że w odniesieniu do niektórych umów, przede wszystkim w odniesieniu do umów wieloletnich lub przynoszących regularnie przychody nie są na bieżąco naliczane odsetki co nie oznacza, że Instytut nie podejmuje działań zmierzających do ich egzekwowania. W szczególności takie czynności są podejmowane w przypadku rozwiązywania umów, wtedy odsetki są dochodzone jako roszczenie uboczne wraz z należnością główną. W bieżącej działalności Instytut musi się kierować celem nadrzędnym utrzymania trwałości stosunków najmu, aby nie generować zwiększonych kosztów utrzymania przewyższających wartość należności tytułem odsetek. Odnosząc się do wyjaśnień dyrektora wskazać należy, że Instytut powinien podejmować skuteczne działania służące egzekwowaniu odsetek, nie tylko w sytuacjach rozwiązywania

¹²⁰ Pismo nr L.dz. 64/Sekr./2025 z dnia 27.01.2024

umów, ale również bieżącego okresu ich trwania. Niedochodzenie tych odsetek świadczy o niegospodarności zarządzania nieruchomościami Instytutu.

Poniższa tabela przedstawia wyniki analizy umów: najmu powierzchni nieruchomości poddanych próbie:

LP	Najemca	DATA ZAWARCIA UMOWY	POW.(M ²) 17.12.24	Czy czynsz wnoszono regularnie TAK / NIE	Waloryzacja	Kary umowne	Zabezpieczenia rozliczenia
1.	NO MAGIC	28.07.2023	1 176,750	Pojedyncze przypadki opóźnień	TAK	Brak/samodzielnie odsetki ustawowe	TAK/kaucja
2.	INVIMED - T	10.12.2001	852,500	NIE	TAK	Brak/samodzielnie odsetki ustawowe	TAK/weksel in blanco
3.	PARTY SP. Z O.O. Agencja Cateringowa	21.05.2024	644,500	Pojedyncze przypadki opóźnień	TAK	Brak/samodzielnie odsetki ustawowe	TAK/kaucja
4.	CENTRUM DORADZTWA ROLNICZEGO	19.07.2021	377,300	TAK	TAK	Brak/samodzielnie odsetki ustawowe	BRAK
5.	NANOVELOS (NANO GROUP)	02.11.2015	357,000	TAK	TAK	Brak/samodzielnie odsetki ustawowe	TAK/kaucja
6.	CC OTWARTE SYSTEMY KOMPUTEROWE	11.12.2000	304,000	TAK	TAK	BRAK	TAK/kaucja
7.	Comfortcar Sp. z o.o.	23.04.2019	90,000	Pojedyncze przypadki opóźnień	TAK	Brak/samodzielnie odsetki od zobowiązań podatkowych	TAK/kaucja
8.	PHU Prestige	01.03.2004	130,000	TAK	TAK*	BRAK	NIE
9.	ARiMR	25.03.2022	2 519,300	TAK	TAK	BRAK	NIE
10.	CHEMET Sp. z o.o.	01.12.2016	77,000	Pojedyncze przypadki opóźnień	TAK	TAK	TAK

W przypadku zbadanych umów dotyczących miejsc postojowych w 6 przypadkach na 15 występowały pojedyncze przypadki opóźnień w zapłacie czynszu. W umowach tych nie było regulacji dotyczących waloryzacji stawek. We wszystkich 15 przypadkach naliczanie i stwierdzenie występowania odsetek od zaległości scedowane zostało na najemcę. We wszystkich umowach nie było zabezpieczenia ewentualnych rozliczeń poprzez np. pobranie kaucji.

W odniesieniu do badanych umów należy stwierdzić, że w 10 przypadkach na 25 występowały przypadki opóźnień we wnoszeniu czynszu. Instytut podejmował działania polegające na telefonach do najemców i wystawianiu duplikatów faktur, co powodowało zapłatę zaległości.

W zawartych umowach najmu powierzchni, przewidziano coroczną waloryzację czynszu o średnioroczny wskaźnik inflacji GUS, którą w badanym okresie Instytut dokonywał.

W umowach najmu miejsc postojowych waloryzacja nie była przewidziana.

W badanych umowach najmu powierzchni zawartych z podmiotami prowadzącymi działalność gospodarczą stosowano zabezpieczenia ewentualnych roszczeń wynajmującego w stosunku do najemcy, poprzez pobranie kaucji zwrotnej lub w jednym przypadku weksel in blanco. W umowach tych brak jest jasnego sprecyzowania okoliczności w jakich kaucja ta może być wykorzystana. Może to rodzić ewentualne trudności w rozliczeniach pomiędzy stronami. W przypadku 3 umów zawartych z podmiotami publicznymi kaucja nie była przewidziana.

W przypadku umów najmu miejsc postojowych kaucji nie pobierano.

Gospodarowanie nieruchomościami ocenia się negatywnie, w szczególności nie egzekwowano należnych odsetek od nieterminowego wnoszenia czynszu. Łączna kwota należnych Instytutowi odsetek z tego tytułu wyniosła 29 077,61 zł, co świadczy o niegospodarności zarządzania nieruchomościami Instytutu.

Poddane próbie umowy nie są zabezpieczone w należyty sposób w zakresie naliczania kar umownych pozwalających na egzekwowanie postanowień umowy, tylko w niektórych przypadkach pobierano kaucję w celu zabezpieczenia ew. roszczeń wynajmującego w stosunku do najemcy. Brak jest też jasnego sprecyzowania okoliczności w jakich kaucja ta może być wykorzystana, co może rodzić ew. trudności w rozliczeniach pomiędzy stronami.

Ponadto należy wskazać, że w Instytucie nie zostały opracowane procedury związane z realizacją czynności prawych dot. zbycia, dzierżawy i najmu majątku jednostki (w tym procedury przetargowe), dot. współdziałania z organem nadzorującym i Prokuratorią Generalną RP.

6. Polityka kadrowa

6.1. Wprowadzone regulacje wewnętrzne w zakresie polityki kadrowej Instytutu.

Zasadniczymi dokumentami kształtującymi politykę kadrową w Instytucie są Regulamin pracy¹²¹ oraz Regulamin wynagradzania¹²².

Obecnie w Instytucie trwają prace nad wprowadzeniem nowego regulaminu wynagradzania¹²³.

6.2. Opiniowanie przez Radę Naukową kandydatów na stanowiska kierowników komórek organizacyjnych odpowiedzialnych za prowadzenie badań naukowych.

¹²¹ Regulamin pracy obowiązujący do 31.12.2024 r. wprowadzony zarządzeniem nr 4/2004 z 1.06.2004 r., zmieniony zarządzeniem nr 23/2020 w sprawie wprowadzenia zmian w zarządzeniu nr 4/2004 dot. regulaminu pracy pracowników Instytutu z 6.11.2020 r. Zarządzeniem Dyrektora nr 22/2024 z 4.11.2024 r. wprowadzono nowy regulamin pracy obowiązujący od 1.01.2025 r.

¹²² Regulamin wynagradzania wprowadzony zarządzeniem nr 20/2021 z 6.09.2021 r., zmieniony zarządzeniem nr 15/2023 w sprawie regulaminu wynagradzania pracowników IBPRS-PIB z 31.05.2023 r.

¹²³ Jak wyjaśnił dyrektor Instytutu w piśmie z 20.02.2025 r.: „W dniu 11.02.2025 r. został wystany do uzgodnień projekt Regulaminu Wynagradzania do działających w Instytucie zakładowych organizacji związkowych, które zgodnie z art. 30 ust 5 i 6 w terminie 30 dni powinny przekazać wspólne stanowisko lub stanowiska odrębne. Wpłynęło stanowisko jednej z organizacji związkowych. Ustawowy termin upłyne 13.03.2025 r.”

W okresie objętym kontrolą Rada Naukowa opiniowała trzech kandydatów na stanowiska kierowników zakładów merytorycznych¹²⁴.

6.3. Zatrudnianie oraz rozwiązywanie umów o pracę w Instytucie z pracownikami naukowymi i badawczo-technicznymi.

W 2023 r. zatrudniono 3 pracowników naukowych i 5 pracowników badawczo-technicznych, zwolniono 3 pracowników naukowych, natomiast w roku 2024 r. zatrudniono 10 pracowników naukowych i jednego badawczo-technicznego, a zwolniono 6 pracowników naukowych i 5 pracowników badawczo-technicznych.

Liczba pracowników wg grup stanowisk

Wyszczególnienie	2022 r.	2023 r.	2024 r.
Pracownicy naukowci	43	43	46
Profesor	9	10	10
Adiunkt	21	22	26
Asystent	13	11	10
Pracownicy badawczo-techniczni	18	23	19
Pracownicy inż.-techn.	89	89	96
Pracownicy administracyjno-ekonomiczni	40	39	46
Biblioteka	1	1	1
Pozostali (rzemieślnicy, robotnicy, sprzątaczk)	21	20	20
Kierownicy administracyjni	2	2	2
Pracownicy ogółem zatrudnieni w Instytucie	221	222	233

Przyczyny rozwiązania stosunku pracy w latach 2023-2024

Pracownicy, z którymi rozwiązano stosunek pracy w okresie 2023-2024 ¹²⁵		
Tryb rozwiązania	2023	2024
Porozumienie stron	5	5
Porozumienie stron – przejście na emeryturę	3	3
Zakończenie czasu trwania umowy	10	11
Wypowiedzenie przez pracownika	8	15
Wypowiedzenie przez pracodawcę (umowa na czas określony)	1	0
Wypowiedzenie przez pracodawcę (umowa na czas nieokreślony)	1	3
Ogółem	28	38

¹²⁴ Uchwała nr X/79/2023 z 08.09.2023 r., uchwała nr X/153/2024 z 29.11.2024 r., uchwała nr X/165/2024 z 17.12.2024 r.

¹²⁵ Dane dotyczą wszystkich pracowników Instytutu, w tym naukowych i badawczo technicznych.

W roku 2024 rozwiązano umowę z dyrektorem Instytutu i jego zastępcą, 8 osobom nie zostały przedłużone umowy zawarte na okres próbny.

6.4. Tytuły i stopnie naukowe przyznawane w Instytucie oraz struktura wiekowa

W 2023 roku żaden z pracowników nie ubiegał się o tytuł naukowy. W roku 2024 dwóm pracownikom Instytutu nadano tytuł profesora.

W latach 2023-24 łącznie nadano stopień doktora 7 osobom, a stopień doktora habilitowanego jednemu pracownikowi. Ponadto w roku 2024 wszczęto procedurę w sprawie nadania stopnia doktora habilitowanego dla jednego pracownika Instytutu.

Zmiany na stanowiskach naukowych:

- 1) 2023 r.: adiunkt → profesor – 1 osoba, asystent → adiunkt – 2 osoby, specjalista → asystent – 1 osoba, chemik → asystent – 1 osoba, starszy specjalista → adiunkt – 1 osoba,
- 2) 2024 r.: asystent → adiunkt – 4 osoby, starszy specjalista badawczo – techniczny → asystent – 1 osoba, specjalista badawczo – techniczny → asystent – 2 osoby, starszy specjalista → profesor – 1 osoba, specjalista → profesor instytutu – 1 osoba.

Struktura wiekowa pracowników naukowych (w osobach)

Lp.	Grupy pracowników	<35 lat	36-50 lat	51-60 lat	61-65 lat	Pow. 65 lat
1.	Profesorowie	0	0	0	0	0
2.	Profesorowie Instytutu Doktorzy habilitowani	0	5	1	0	4
3.	Doktorzy	6	16	1	4	1
Ogółem 2023 r.		6	20	2	4	5
Lp.	Grupy pracowników	<35 lat	36-50 lat	51-60 lat	61-65 lat	Pow. 65 lat
1.	Profesorowie	0	1	0	0	2
2.	Profesorowie Instytutu Doktorzy habilitowani	0	3	3	0	1
3.	Doktorzy	6	17	2	3	1
Ogółem 2024 r.		6	21	5	3	4

W odniesieniu do struktury wiekowej, największą grupę pracowników naukowych w latach 2023-2024 stanowiły osoby w wieku 36-50 lat. W stosunku do wszystkich pracowników naukowych osoby, w tym przedziale wiekowym stanowiły: w 2023 r. 54,05%, w 2024 r. 53,85%.

Dyrektor wskazał na zagrożenia związane z wystąpieniem luki kadrowej w Instytucie. Określił zasoby kadrowe jako niewystarczające w odniesieniu do realizowanych zadań i potrzeb w zakresie rozwoju kompetencji Instytutu.

W kontekście przekazanych wyjaśnień niezbędne jest monitorowanie i właściwe zarządzanie przez Instytut ryzykiem wystąpienia luki kadrowej.

6.5. Weryfikacja akt osobowych wybranych pracowników Instytutu¹²⁶.

W wyniku weryfikacji wybranych akt osobowych (w tym także pracowników naukowych) stwierdzono, że:

- pracownicy naukowcy wybrani do kontroli spełniali wymagania określone w art. 43 ustawy o instytutach badawczych dot. zatrudnienia na stanowiskach naukowych,
- pracownicy zapoznali się z regulaminem pracy,
- 3 pracowników nie posiadało zaktualizowanych zakresów obowiązków, tj. w aktach osobowych znajdowały się zakresy obowiązków dot. poprzednio zajmowanych stanowisk, i nie zostały zmienione pomimo przeszeregowania pracowników, a w innych 3 przypadkach zakresy zostały zaktualizowane, ale nie dołączono ich do akt osobowych,
- w przypadku 4 pracowników nie dołączono do akt pisma informującego o przyznaniu nagrody z funduszu nagród,
- w jednym przypadku nie dołączono zgody na podjęcie dodatkowego zatrudnienia.

Instytut obecnie nie ma wdrożonych regulacji dotyczących podejmowania przez pracowników dodatkowego zatrudnienia. Wprost stosowane są przepisy ustawy o instytutach badawczych. Każdy przypadek jest traktowany indywidualnie, a podjęcie dodatkowego zatrudnienia wymaga zgody dyrektora Instytutu¹²⁷.

Dyrektor Instytutu otrzymał zgodę od Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi na prowadzenie działalności gospodarczej w formie osobistego prowadzenia gospodarstwa rolnego¹²⁸.

13 pracowników naukowych spośród 17¹²⁹, których akta osobowe podlegały kontroli podpisało z Instytutem umowy o zakazie konkurencji w czasie trwania stosunku pracy, zgodnie z art. 47 ust. 5 ustawy o instytutach badawczych¹³⁰, jednakże w przypadku 2 z 13 pracowników do akt

¹²⁶ Badaniu poddano łącznie 20 akt osobowych pracowników, w tym akta osobowe 17 pracowników naukowych (tj. 36,96% z 46 pracowników naukowych, wliczając w to dyrektora Instytutu i zastępcę dyrektora ds. naukowych). Doboru próby dokonano typując akta pracowników naukowych zatrudnionych na podstawie wyników konkursów rozstrzygniętych w 2023 r. i 2024 r., posłużono się także kryterium stanowiskowym, włączając do próby akta zastępcy dyrektora ds. administracyjno-technicznych, kierownika działu płac i spraw pracowniczych i głównego księgowego. Notatka z doboru próby w aktach sprawy.

¹²⁷ Spośród pracowników naukowych wytypowanych do próby w latach 2023-2024 trzech podejmowało dodatkowe zatrudnienie. Dwoje z nich nie złożyło do dyrektora pisemnych wniosków z prośbą o wyrażenie zgody – z udzielonych wyjaśnień wynika, że mieli zawarte stosunki pracy u innych pracodawców w momencie zatrudnienia w Instytucie o czym informowali pracodawcę na etapie zatrudnienia, dostarczyli zaświadczenia lub oświadczenia, a wnioski złożyli ustnie. Trzeci z pracowników złożył wniosek i otrzymał zgodę. Dodatkowe zatrudnienie ustało 30.09.2023 r.

¹²⁸ Pismo z 25.09.2024 r., BDG.os.122.238.2024.

¹²⁹ Nie wliczając dyrektora Instytutu oraz zastępcy dyrektora do spraw naukowych, którzy również zajmują stanowiska naukowe.

¹³⁰ Według udzielonych wyjaśnień, w chwili zajmowania stanowiska przez obecnego dyrektora, tj. w marcu 2024 z żadnym z pracowników nie było zawartej umowy o zakazie prowadzenia działalności konkurencyjnej wobec Instytutu o której mowa w art. 47 ust 5 ustawy o instytutach badawczych. Analogiczna sytuacja miała miejsce w przypadku pracowników, do których zakaz konkurencji stosuje się odpowiednio na podstawie art. 47 ust 7 ustawy o instytutach badawczych. W czerwcu 2024 r.

osobowych nie zostały one dołączone. Odnosnie pozostałych 4 pracowników wskazać należy, że w trzech przypadkach pracownicy podjęli negocjacje dotyczące treści umowy¹³¹. Dodatkowo jeden pracownik nie miał podpisanej umowy o zakazie konkurencji, ponieważ nie był zatrudniony na stanowisku naukowym, a po zmianie stanowiska na naukowe złożył wypowiedzenie.

Dyrektor Instytutu oraz jego zastępcy mają podpisane umowy o zakazie konkurencji¹³².

Dokumentacja pracownicza prowadzona była w okresie objętym kontrolą w sposób nieuporządkowany i niestaranny. W aktach osobowych poddanych weryfikacji stwierdzono braki. W 2 przypadkach do akt osobowych nie załączono umów o zakazie konkurencji. Z kolejnymi trzema pracownikami nie zawarto takich umów, bowiem prowadzono negocjacje ich warunków. Z jednym z pracowników umowa nie została zawarta, ponieważ nie był zatrudniony na stanowisku naukowym, a po zmianie stanowiska na naukowe złożył wypowiedzenie. Aktualne zakresy obowiązków 3 osób zostały przygotowane, ale nie dołączono ich do akt, 3 innych pracowników miało w aktach zakresy nieaktualne, ponieważ pomimo przeszeregowania nie przygotowano nowych, odpowiadających ich obecnym stanowiskom. W jednym przypadku nie dołączono do akt wyrażonej przez dyrektora zgody na podjęcie dodatkowego zatrudnienia. W aktach 4 pracowników brakowało pisma informującego o przyznaniu nagrody z funduszu nagród.

6.6. Zatrudnianie pracowników na stanowiskach naukowych i badawczo-technicznych.

Zatrudnianie pracowników na stanowiskach naukowych odbywało się zgodnie z przepisami ustawy o instytutach badawczych. W Instytucie przeprowadzano konkursy na stanowiska naukowe. Awanse (asystent na adiunkta, adiunkt na profesora Instytutu oraz profesor Instytutu na profesora) odbywały się na podstawie weryfikacji kwalifikacji. Powyższe było zgodne z art. 43 ustawy o instytutach badawczych. Wymagania szczegółowe, związane z posiadaniem dorobkiem i aktywnością naukową, określone są w Regulaminie zatrudniania pracowników na stanowiska naukowe w IBPRS-PIB¹³³.

W okresie objętym kontrolą przeprowadzono 21 konkursów na stanowiska naukowe.

Do kontroli wybrano konkursy na stanowiska:

- adiunkta, w Zakładzie Technologii Mięsa i Tłuszczu - luty 2023 ,

przygotowano projekty umów i przekazano pracownikom do podpisu. Do dwóch spośród weryfikowanych akt umowy nie zostały dołączone, dosłano skany na potwierdzenie, że zostały zawarte (datowane na 23.01.2025 r. oraz 11.02.2025 r.).

¹³¹ Wyjaśnienia dyrektora Instytutu: „KM odmówił podpisania umowy w kształcie zaproponowanym przez Instytut, przekazał swoje uwagi i zaproponował swój projekt, którego jako pracodawca nie jestem w stanie zaakceptować. KM wystąpił jako pełnomocnik swoich pracowników, w tym ZC oraz MCA. Niezależnie od powyższego doszło do spotkania radców prawnych Instytutu z MCA z pominięciem umocowania z inicjatywy pracownika. Podczas spotkania doszło do wstępnych ustaleń treści umowy, która obecnie w odniesieniu do MCA oraz dwóch innych pracowników jest przygotowywana przez radców prawnych. Ustalenia z KM oraz reprezentowanym przez niego ZC trwają, w tym przypadku również radcowie prawni opracowują projekt. Pewnym utrudnieniem jest również fakt, że ZC jest obcokrajowcem (chińczykiem) i całość umów wymaga tłumaczeń.”

¹³² Umowa z 18.04.2024 r., umowa z 28.04.2024 r., umowa z 28.04.2024 r.

¹³³ Zarządzenie nr 7/2022, zarządzenie nr 19/2024.

- kierownika Zakładu Technologii Przetworów Owocowych i Warzywnych - lipiec 2023 ,
- adiunkta w Zakładzie Technologii Fermentacji (konkurs nierozstrzygnięty) - styczeń 2024¹³⁴,
- asystenta w Zakładzie Bezpieczeństwa i Analizy Chemicznej Żywności (konkurs nierozstrzygnięty) - maj 2024¹³⁵,
- asystenta w Zakładzie Mikrobiologii - czerwiec 2024,
- asystenta w Zakładzie Technologii Zbóż i Piekarstwa - październik 2024,
- asystenta w Zakładzie Technologii i Techniki Chłodnictwa (konkurs w chwili weryfikacji był w toku) - grudzień 2024.

W wyniku analizy 7 konkursów stwierdzono, że:

- 5 konkursów zostało poprzedzonych wnioskami odpowiednich komórek organizacyjnych Instytutu, brak 2 wniosków (dot. konkursu na stanowisko adiunkta w Zakładzie Technologii Mięsa i Tłuszczu z lutego 2023 r. oraz konkursu na stanowisko adiunkta w Zakładzie Technologii Fermentacji ze stycznia 2024 r.),
- wszystkie konkursy na ww. stanowiska zostały ogłoszone, jednakże nie zawierały one wszystkich obligatoryjnych elementów określonych w regulacjach wewnętrznych. Nie podano w nich terminów ogłoszenia wyników konkursu¹³⁶. Ponadto, ogłoszenia opublikowane po wejściu w życie nowego regulaminu¹³⁷ nie zawierały informacji o rodzaju umowy i wymiarze czasu pracy oraz o zasadach przetwarzania danych osobowych¹³⁸,
- postępowanie przeprowadziła komisja konkursowa w składzie 5-osobowym¹³⁹, sporządziła protokoły z prac wraz z rekomendacjami zatrudnienia,
- 2 konkursy zakończyły się brakiem rozstrzygnięcia ze względu na niespełnianie wymogów formalnych przez kandydatów, 1 w chwili weryfikacji był w toku, w 4 pozostałych kandydaci spełniali wymogi dot. zatrudnienia i złożyli wymagane dokumenty,
- uchwały RN pozytywnie zaopiniowały zatrudnionych pracowników¹⁴⁰,
- wyniki konkursu nie zostały opublikowane na stronie Instytutu, pomimo wymogów regulaminu¹⁴¹.

Przebieg posiedzeń komisji konkursowej oraz głosowania nad rekomendacją, a także przebieg głosowania komisji kwalifikacyjnej RN został udokumentowany w protokołach. W przypadku konkursu na stanowisko adiunkta w Zakładzie Technologii Mięsa i Tłuszczu z lutego 2023 r.

¹³⁴ Konkurs na stanowisko adiunkta w Zakładzie Technologii Fermentacji ze stycznia 2024 r. zakończył się po wstępnej weryfikacji i ustaleniu, że żaden z kandydatów nie spełnia wymogów formalnych. Protokół z prac komisji konkursowej nie został spisany.

¹³⁵ Konkurs na stanowisko adiunkta w Zakładzie Bezpieczeństwa i Analizy Chemicznej Żywności z maja 2024 r. zakończył się po weryfikacji spełniania wymogów formalnych przez kandydatów. Komisja konkursowa spisała protokół, w którym uzasadniła, dlaczego kandydaci nie zostali dopuszczeni do konkursu.

¹³⁶ Par. 1 ust. 7 regulaminu zatrudniania na stanowiska naukowe w IBPRS-PIB (zarządzenie nr 7/200 i zarządzenie nr 19/2024).

¹³⁷ Do 9.10.2024 r. w Instytucie obowiązywał regulamin zatrudniania pracowników na stanowiska naukowe wprowadzony zarządzeniem nr 7/2022. Nowy regulamin obowiązuje od wskazanej daty, na mocy zarządzenia nr 19/2024.

¹³⁸ Par. 1 ust. 7 regulaminu zatrudniania na stanowiska naukowe w IBPRS-PIB (zarządzenie nr 19/2024).

¹³⁹ Zarządzenie nr 7/2022, zarządzenie nr 1/2024.

¹⁴⁰ Uchwała RN nr X 48/2023, uchwała RN nr X 118/2024, uchwała RN nr X 135/2024, uchwała RN nr X 152/2024.

¹⁴¹ Par. 4 ust. 2 regulaminu zatrudniania pracowników na stanowiska naukowe wprowadzonego zarządzeniem nr 7/2022.

kandydaturę od razu przedstawiono do rekomendacji komisji kwalifikacyjnej RN, z pominięciem etapu przeprowadzenia szczegółowej oceny kandydata przez komisję konkursową, co stanowiło naruszenie par. 1 ust. 3 obowiązującego wówczas regulaminu zatrudniania pracowników na stanowiska naukowe stanowiącego załącznik nr 1 do zarządzenia nr 7/22

Na stanowiska badawczo – techniczne, według wyjaśnień dyrektora, nie prowadzono w okresie objętym kontrolą rekrutacji zewnętrznych. Były obsadzone osobami zatrudnionymi w Instytucie, poprzez wewnętrzną zmianę stanowiskową (w sumie było ich 6). Do próby wytypowano:

- dwóch pracowników badawczo-technicznych zatrudnionych w 2023 r. ,
- jednego pracownika zatrudnionego w 2024 r.

Zmiany stanowiskowe w Instytucie, zgodnie z udzielonymi wyjaśnieniami¹⁴² wyglądały następująco: „Komórka kadrowa realizuje czynności formalne związane z zatrudnianiem i zwalnianiem pracowników, w tym również związane z przeszeregowaniem. Wniosek o przeszeregowanie kierowany jest do dyrektora przez kierownika komórki organizacyjnej w której zatrudniony jest pracownik. Dyrektor w razie przychylenia się do wniosku kierownika kieruje wniosek o zaopiniowanie do Rady Naukowej. Po pozytywnej opinii RN komórka właściwa do spraw pracowniczych przygotowuje dokumenty niezbędne do przeszeregowania.”

W ocenie kontrolujących wskazanym byłoby wdrożenie w Instytucie procedury regulującej nabór wewnętrzny, co zapewniłoby przejrzysty proces naborów.

W Instytucie zostały wprowadzone i funkcjonują regulacje wewnętrzne w zakresie zatrudniania pracowników naukowych. W regulacjach określono kryteria kwalifikacji na stanowiska pracowników naukowych, zasady przeprowadzania konkursów na stanowiska naukowe, co ocenia się pozytywnie. Na podstawie wybranej do kontroli dokumentacji stwierdzono uchybienia związane z nieprzestrzeganiem regulacji wewnętrznych – w dwóch przypadkach brakowało wniosków inicjujących postępowania konkursowe. Ogłoszenia o naborach nie zawierały elementów przewidzianych w przepisach wewnętrznych – nie określono w nich terminów ogłoszenia wyników, a w przypadku ogłoszeń opublikowanych po wprowadzeniu nowego regulaminu zatrudniania pracowników na stanowiska naukowe - informacji o rodzaju umowy i wymiarze czasu pracy oraz o zasadach przetwarzania danych osobowych. Wyniki naborów, pomimo wymogów stawianych przez regulacje obowiązujące w Instytucie, nie były publikowane na stronie Instytutu.

¹⁴² Pismo nr L.dz. 199/Sekr./2025 z 13.02.2025 r.

6.7. Ocena dorobku naukowego

Oceny okresowe dorobku naukowego pracowników naukowych przeprowadzane były na podstawie regulaminu oceny dorobku naukowego i technicznego pracowników naukowych i badawczo-technicznych Instytutu wprowadzonego zarządzeniem nr 3/2023 z 01.02.2023 r. oraz zarządzenia nr 14/2023 z 31.05.2023 r. w sprawie kryteriów oceny. W badanym okresie została przeprowadzona ocena dorobku naukowego pracowników na stanowiskach profesora, adiunkta, asystenta i specjalisty badawczo-technicznego za lata 2021-2022. Ocena została wykonana dla: 9 profesorów, 19 adiunktów, 14 asystentów, 13 pracowników badawczo-technicznych¹⁴³. Zgodnie z regulaminem oceny dokonała komisja powołana przez Radę Naukową spośród jej członków. Komisja pracowała od kwietnia 2023 r., a w sierpniu przekazała dyrektorowi ostateczną wersję protokołu. Powyższe działanie było niezgodne z regulaminem oceny dorobku naukowego i technicznego, według którego (par. 3 pkt. 4 i 6), weryfikacja i ocena powinna odbyć się do końca kwietnia, natomiast przekazanie wyników dyrektorowi do końca maja. Zastępca dyrektora ds. naukowych wyjaśnił¹⁴⁴, że nałożyły się na to liczne powody organizacyjne, w tym sezon urlopowy.

Dokonano oceny 55 pracowników, w tym sformułowano:

- 17 ocen wyróżniających (3 profesorów, 7 adiunktów, 3 asystentów, 4 specjalistów badawczo-technicznych),
- 8 ocen negatywnych (2 profesorów, 5 adiunktów, 1 pracownik badawczo techniczny).

Pozostałym wystawiono oceny pozytywne¹⁴⁵.

Nie było ocen negatywnych wystawionych po raz drugi.

W Instytucie zgodnie z art. 44 ust. 4 i art. 50 ustawy o instytutach badawczych została przeprowadzona ocena okresowa pracowników naukowych i badawczo-technicznych oraz wprowadzony został przez dyrektora regulamin przeprowadzania oceny. Stwierdzono uchybienie terminu przeprowadzenia oceny dorobku naukowego i technicznego określonego przez wewnętrzne regulacje, tj. weryfikacja i ocena powinna odbyć się do końca kwietnia, a przekazanie dyrektorowi wyników do końca maja, natomiast protokół z prac komisji wraz z wynikami został przedstawiony dyrektorowi Instytutu w sierpniu 2023 r.

6.8. System motywacyjny pracowników (finansowy i pozafinansowy)

Finansowy system motywowania pracowników opisany jest w regulaminie premiowania pracowników Instytutu wprowadzonego zarządzeniem nr 26/2020 z 30.11.2020 r. oraz

¹⁴³ Badaniu poddano 12 kart ocen podlegających ocenie w tym: z grupy profesorów - 2 karty (4 i 8 pozycja wskazana w protokole komisji ds. oceny dorobku naukowego i technicznego) , z grupy adiunktów - 4 karty (pozycja 4, 8, 12 i 16), z grupy asystentów - 3 karty (pozycja 4, 8 i 12) z grupy pracowników badawczo-technicznych – 3 karty (pozycja 4, 8 i 12).

¹⁴⁴ Mail z 30.01.2025 r.

¹⁴⁵ Jeden z pracowników ocenionych negatywnie złożył odwołanie. Pismem z 1.08.2023 r. dyrektor Instytutu zmienił ocenę na pozytywną. W innym przypadku ze względu na długi urlop macierzyński pracownika zaniechano wystawienia oceny negatywnej.

regulaminie przyznawania nagród z 26.11.2021 r. stanowiących załączniki do regulaminu wynagradzania pracowników Instytutu obowiązującego na mocy zarządzenia nr 20/2021 z 6.09.2021 r.

Wypłata nagród z funduszu nagród została dokonana 14.12.2023 r., tj. w terminie niezgodnym z regulaminem przyznawania nagród Zgodnie z par. 2 ust. 3 regulaminu, wypłaty powinny nastąpić raz na pół roku, w ostatnim dniu miesiąca przypadającego po zakończeniu półrocza.. Dyrektor wyjaśnił¹⁴⁶, że trudności z jego dotrzymaniem były związane z nierealnym określeniem terminu przez przepisy wewnętrzne, tym samym regulacja w tym zakresie wymaga zmiany.

Premie komercyjne zostały wypłacone w terminach późniejszych, niż przewidziane postanowieniami regulaminu Zgodnie z pkt. 5.1.4. regulaminu premiowania powinna być wypłacona do końca miesiąca następującego po półroczu, za które wypracowano zysk. Wypłaty nastąpiły: 6.03.2023 za II półrocze 2022 r., 29.09.2023 za I półrocze 2023 r., 21.03.2024 za II półrocze 2023 r. i 28.08.2024 za I półrocze 2024 r. Premie naukowe, zgodnie z ww. regulaminem powinny być wypłacane w grudniu danego roku kalendarzowego, na podstawie zarządzenia dyrektora. Zarządzenie dot. premii naukowych za 2022 r. zostało wydane 5.07.2023 r., zaś za 2023 r. – 19.04.2024 r. (z korektą 22.04.2024 r.), co uniemożliwiło dotrzymanie terminu wskazanego w przepisach. Regulamin premiowania obowiązujący w okresie objętym kontrolą określał nierealistyczne terminy wypłaty tych premii.

W pismach informujących pracowników o przyznaniu nagrody za podnoszenie kwalifikacji jako podstawa przyznania gratyfikacji wskazywany jest "Regulamin nagradzania pracowników Instytutu za podnoszenie kwalifikacji" z 2012 r., który zgodnie z uzyskanymi wyjaśnieniami nie jest już stosowany. Obowiązujące w Instytucie obecnie warunki wynagradzania pracowników zostały uzgodnione i wdrożone w 2021 roku, a zakres regulacji uwzględnił tego rodzaju gratyfikacje, jednak nie potwierdził wprost utraty mocy wcześniejszego regulaminu¹⁴⁷. Tym samym w obrocie prawnym w Instytucie obowiązywały dwie regulacje określające ten sam zakres.

W ramach pozafinansowego systemu motywowania, Instytut oferuje pracownikom możliwość udziału w konferencjach, kursach i szkoleniach. Współfinansuje kształcenie pracowników (studia i studia podyplomowe) oraz możliwość rozwoju naukowego w szkole doktorskiej. Daje

¹⁴⁶ Pismo nr L.dz. 363/Sekr./2025 z 24.02.2025 r. Regulamin przyznawania nagród pracownikom IBPRS-PIB był uzgodniony w 2021 roku w wyniku porozumienia z organizacjami związkowymi. Wskazane w regulaminie terminy nie mogą być dochowane z uwagi na brak możliwości ustalenia podstawy naliczenia świadczeń w tych Po wprowadzeniu zarządzenia zostały zauważone błędne zapisy w paragrafach dotyczących przede wszystkim terminu wypłaty nagród, które miały zostać poprawione, jednak nie zostało to zrealizowane. W odniesieniu do roku 2023 wniosek głównej księgowej o wypłatę nagród z 28.11.2023 został zaakceptowany przez dyrektora. Kierownicy komórek organizacyjnych mieli czas do 8.12.2023 r. na składanie wniosków, następnie nastąpiła weryfikacja wniosków przez dyrektora i po akceptacji 13.12.2023 została niezwłocznie przygotowana lista wypłat, którą zrealizowano (wypłacono) 14.12.2023."

¹⁴⁷ Pismo nr L.dz. 363/Sekr./2025 z 24.02.2025 r. Dyrektor Instytutu w wyjaśnieniach powołał się na regułę kolizyjną *lex posteriori derogat legi priori* wysnuwając na jej podstawie wniosek, że regulacja tej samej materii późniejszym aktem prawnym wydanym na tym samym poziomie powoduje wygaśnięcie regulacji wcześniejszych. Przyznał także, że podstawa prawna wskazana w pismach jest, jego zdaniem, niepoprawna.

pracownikom naukowym możliwość realizowania badań naukowych ukierunkowanych w dużym stopniu na ich zainteresowania naukowe.

W Instytucie został wprowadzony i funkcjonuje system motywacyjny pracowników finansowy oraz pozafinansowy. Podejmowane w tym zakresie działania ocenia się pozytywnie. Terminy wypłaty nagród z funduszu nagród oraz premii zostały określone w regulacjach wewnętrznych w sposób nierealny, co wymaga zmiany.

6.9. Doniesienia medialne

W „Gazecie Wyborczej” 22.01.2025 r. ukazał się artykuł pt. „Bunt pracowników i donosy na dyrektora. Co się dzieje w rządowym instytucie”. Opisano w nim zarzuty, jakie pod adresem dyrekcji Instytutu sformułowali „przedstawiciele pracowników” skarżących się na warunki pracy.

W celu weryfikacji doniesień dot. dyskryminacji ze względu na wynagrodzenie oraz nieprowadzenia ewidencji czasu pracy dokonano analizy wybranych dokumentów 7 pracowników¹⁴⁸. W wyniku kontroli stwierdzono, że:

- pracownicy mieli prowadzoną ewidencję czasu pracy, w przypadku zatrudnionych na część etatu świadczenie pracy było rozpisane co do godziny,
- wynagrodzenia specjalistów i osób zajmujących się IT mieściły się w granicach wynagrodzeń określonych w wykazie stanowisk stanowiącym załącznik nr 3 do regulaminu wynagradzania,
- w przypadku starszych specjalistów (zatrudnionych na część etatu) po przeliczeniu na cały etat były wyższe, niż przewidziane przez regulamin wynagradzania,
- różnice w wysokości zarobków spowodowane były zróżnicowanymi zakresami obowiązków oraz odpowiedzialności pracowników,
- premie komercyjne wypłacone zostały później, niż nakazuje regulamin premiowania (kwestia wypłaty premii poruszona została w pkt. 6.8.).

Temat analizy rotacji pracowników był poruszony na posiedzeniu Rady Naukowej 4.06.2024 r. Jako główny powód zaistnienia tego zjawiska określono przede wszystkim małą konkurencyjność Instytutu na rynku pracy pod względem oferowanych wynagrodzeń oraz zakończenie umów terminowych. Dyrektor wyjaśnił¹⁴⁹, że w wielu przypadkach obie strony nie były zainteresowane dalszą współpracą. Od marca 2024 Instytut nie stracił wartościowych pracowników. Podjęto również działania mające na celu waloryzację wynagrodzeń.

Wśród pracowników nienaukowych zatrudnionych w 2024 roku nie było przedstawiciela handlowego lub pracownika z podobnym zakresem obowiązków. Dyrektor wskazał,

¹⁴⁸ Do próby zostało wytypowanych 7 osób: spośród pracowników nienaukowych – 2 zajmujących się IT, 3 starszych specjalistów oraz 2 specjalistów.

¹⁴⁹ Pismo nr L.dz. 127/Sekr./2025 z 10.02.2025 r.

że prawdopodobnie chodziło o jedną z osób zatrudnionej na stanowisku specjalisty. Wysokość wynagrodzenia uzasadniono *charakterem i wartością jego pracy na rzecz Instytutu*. Przedstawione zostały również raporty z wykonywania zadań przez pracownika za okres od marca do grudnia 2024 r. Dyrekcja nie ma wiedzy odnośnie raportowania w okresach wcześniejszych.

Przepisy wewnętrzne nie przewidują stanowiska informatyka. Wykonywaniem zadań w tym zakresie zajmuje się pracownik zatrudniony jako starszy specjalista ds. IT. Kwota wynagrodzenia mieściła się w ramach wskazanych w wykazie¹⁵⁰. Wynagrodzenie takie ustalono, by zachęcić pracownika do pracy w Instytucie – tyle otrzymywał od poprzedniego pracodawcy¹⁵¹.

Obaj ww. pracownicy zostali zatrudnieni bez przeprowadzenia konkursu. W otrzymanych wyjaśnieniach dyrektor powołał się na ich wysokie kompetencje i odpowiednie doświadczenie¹⁵². Wyjaśnił również, że przepisy wewnętrzne przewidują możliwość, aby w szczególnie uzasadnionych przypadkach dyrektor odstąpił od przeprowadzania konkursu¹⁵³.

W powyższym zakresie nie sformułowano uwag.

7. Realizacja zaleceń pokontrolnych Ministra RiRW oraz innych podmiotów zewnętrznych

Minister RiRW w wyniku 2 kontroli sformułował 15 zaleceń pokontrolnych dla Instytutu (w wystąpieniu pokontrolnym z 24.10.2022 r. – 9 zaleceń, w sprawozdaniu z kontroli z 9.05.2024 r. – 6 zaleceń)¹⁵⁴. W wyniku analizy ich realizacji na podstawie wyjaśnień

¹⁵⁰ Wykaz stawek i stanowisk zasadniczych przewiduje dla stanowiska starszego specjalisty wynagrodzenie w wysokości od stawki minimalnej do 9500 zł brutto.

¹⁵¹ Mail z 28.02.2025 r.

¹⁵² Mail z 28.02.2025 r. Wyjaśnienia dyrektora odnośnie rekrutacji na stanowisko [pracownika 4]: [Pracownik 4] był pracownikiem firmy, która była związana historycznie z Instytutem w zakresie dystrybucji preparatów biotechnologicznych. [Pracownik 4] wielokrotnie spotykał się z przedstawicielami Instytutu na targach i wystawach, posiadał bardzo dużą wiedzę merytoryczną i rynkową w zakresie rynku biotechnologicznego, rolnictwa, jego potrzeb i kierunków rozwoju. Z uwagi na plany rozwoju działalności Instytutu w obszarze preparatów mikrobiologicznych w tym wdrażania i komercjalizacji wyników badań, dyrektor Instytutu wykorzystał możliwość zatrudnienia specjalisty o dużej wiedzy, kompetencji i rozeznania branży. Wg mojej wiedzy [pracownik 4] sam zwrócił się do dyrektora Instytutu z możliwością podjęcia pracy i wsparcia działań Instytutu w tym obszarze. Fundamentalne znaczenie ma też okoliczność, że [pracownik 4] legitymował się wiedzą i doświadczeniem w zakresie struktur spółek Skarbu Państwa oraz agencji rządowych.

Wyjaśnienia dyrektora odnośnie rekrutacji na stanowisko [pracownika 5]: Rekrutacja nie była przeprowadzana, ponieważ w dobre pojętym interesie Instytutu leżało zatrudnienie tego konkretnego pracownika. [Pracownik 5] był pracownikiem firmy, z którą Instytut łączyła umowa obsługi informatycznej. Na podstawie tej umowy został zbudowany cały system informatyczny Instytutu. [Pracownik 5] od 2012 roku był pracownikiem dedykowanym do prowadzenia prac dla Instytutu oraz obsługi w siedzibie. Z ramienia tej firmy [pracownik 5] był osobą, która konfigurowała cały sprzęt serwerowy zakupiony w ramach restrukturyzacji, wdrażał i wspierał systemy ERP (finansowo-księgowe). Od 2014 roku został przez firmę na stałe przypisany tylko obsługi Instytutu. Był jedyną osobą, która doskonale znała całą strukturę serwerową i informatyczną Instytutu. Po rozwiązaniu stosunku pracy [pracownika 5] z firmą w której był zatrudniony uzasadnione było przejęcie jej pracownika posiadającego know – how firmy oraz znającego infrastrukturę Instytutu, który z dnia na dzień mógłby przejść i prowadzić obsługę w tym zakresie. Żaden inny pracownik nie byłby w stanie obsłużyć sieci i systemów informatycznych.

¹⁵³ Par. 1 ust. 3 regulaminu zatrudniania pracowników na stanowiska inne niż naukowe wprowadzonego zarządzeniem nr 10/2024.

¹⁵⁴ Zalecenia zawarte w wystąpieniu pokontrolnym z 24.10.2022 r., znak: DKA.ki.092.11.2021:

1. Podejmowanie z odpowiednim wyprzedzeniem, we współdziałaniu z Radą Naukową Instytutu, prac dotyczących przygotowania i procedowania na kolejny rok planów finansowych, w terminie, który pozwoli na gospodarowanie środkami na podstawie zatwierdzonego planu.

2. Podjęcie skutecznych działań w celu wykonania zaleceń pokontrolnych wydanych przez Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi (dalej: Ministra RiRW) w 2018 r., w szczególności poprzez:

- opracowanie dokumentów dotyczących strategii rozwoju oraz perspektywicznych kierunków rozwoju działalności naukowej, wdrożeniowej i rozwojowej Instytutu oraz uzgodnienie ich treści z MRiRW;
- nawiązanie współpracy ze średnimi szkołami rolniczymi (w tym także z prowadzonymi i nadzorowanymi przez Ministra RiRW) oraz z Krajowym Centrum Edukacji Rolniczej, w celu upowszechniania wiedzy oraz jej transferu do praktyki.

3. Kontynuowanie działań mających na celu wzmocnienie udziału Instytutu w realizacji projektów w ramach programów badawczych Unii Europejskiej.

i dokumentacji przedłożonej przez Instytut o aktualnym stanie ich wdrożenia¹⁵⁵ stwierdzono, że w przypadku wszystkich 15 zaleceń podjęto działania w celu ich wykonania, 13 zostało wykonanych, natomiast zalecenie:

- kontynuowania działań mających na celu zwiększenie liczby samodzielnych pracowników naukowych oraz ograniczania luki kadrowo-pokoleniowej, z uwagi na ryzyko zaistnienia takiej luki, wymaga stałego monitorowania przez kierownictwo Instytutu,
- dokumentowania działań związanych z wyborem partnerów do współpracy w zakresie działalności objętej zezwoleniem GIF, nie zostało dotychczas wykonane i jest w trakcie realizacji.

2. Realizacja zaleceń pokontrolnych sformułowanych w wyniku kontroli przeprowadzonych w Instytucie przez podmioty zewnętrzne¹⁵⁶:

- Narodowy Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej - nie sformułowano zaleceń pokontrolnych,
- Państwowy Powiatowy Inspektor Sanitarny w Poznaniu - zalecenia wykonano,
- Archiwum Akt Nowych - AAN wyraziło zgodę na prośbę Instytutu na wydłużenie terminów realizacji zaleceń, wskazane zalecenia są sukcesywnie realizowane zgodnie z harmonogramem uwzględniającym zmienione terminy,
- Wielkopolski Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska - zalecenie wykonano.

IV. Zalecenia pokontrolne

Biorąc pod uwagę ustalenia i oceny przedstawione w Wystąpieniu pokontrolnym, zalecam Panu Dyrektorowi:

- 1) podjęcie działań mających na celu poprawę wyniku finansowego Instytutu; przy realizacji zalecenia należy zastosować podejście strategiczne, długofalowe;
- 2) ustalanie rocznych planów finansowych Instytutu z zachowaniem:
 - szczegółowości określonej w art. 18 ust. 11 ustawy o instytutach badawczych,

4. Dokonanie przeglądu i aktualizacji wewnętrznych regulacji, w szczególności służących jako narzędzia do monitorowania realizacji celów i zadań zakładów merytorycznych i dostosowanie ich do potrzeb Instytutu.

5. Kontynuowanie działań mających na celu zwiększenie liczby samodzielnych pracowników naukowych oraz ograniczania luki kadrowo-pokoleniowej.

6. Podejmowanie działań mających na celu:

- utrzymanie uzyskanej kategorii A, wynikającej z oceny parametrycznej jednostek naukowych,

- optymalizację wskaźników finansowych, w szczególności dotyczących prowadzonej działalności gospodarczej.

Zalecenia zawarte w sprawozdaniu z kontroli z 9.05.2024 r., znak: DKA.kj.092.2.2024:

1. Dokumentowanie działań związanych z wyborem partnerów do współpracy w zakresie działalności objętej zezwoleniem GIF.

2. Wprowadzenie konkurencyjnych zasad wyboru współpracujących podmiotów.

3. Przeprowadzanie konkurencyjnego naboru na stanowiska realizujące zadania związane z uprawą konopi innych niż włókniste.

4. Zapewnienie realizacji powyższych zadań w sposób gwarantujący bezstronność i brak konfliktu interesów.

5. Wdrożenie mechanizmów rozliczania czasu pracy pracowników.

6. Wzmocnienie nadzoru nad realizacją zadań przez pracowników.

7. Zaktualizowanie struktury organizacyjnej Instytutu.

¹⁵⁵ Informacje i dokumenty zawarte w pismach dyrektora Instytutu z: 31.12.2024 r., L.Dz.1461/Sekr./2024 oraz 24.02.2025 r., L.dz.365/Sekr./2025.

¹⁵⁶ Informacje i dokumenty zawarte w pismach dyrektora Instytutu z: 31.12.2024 r., L.Dz.1461/Sekr./2024 oraz 24.02.2025 r., L.dz.365/Sekr./2025.

- ustawowych zadań Rady Naukowej dot. ich zaopiniowania, w myśl art. 29 ust. 2 pkt 9 w związku z ust. 6 ustawy o instytutach badawczych;
- 3) dokonywanie korekty planu finansowego w przypadku przewidywanego wzrostu kosztów wskazanych w planie, mając na względzie, że plan finansowy stanowi podstawę gospodarowania środkami finansowymi Instytutu;
- 4) wprowadzenie procedury regulującej proces windykacji należności od podmiotów zalegających z płatnościami;
- 5) bieżące aktualizowanie regulaminu organizacyjnego Instytutu, w zakresie zmian związanych ze strukturą organizacyjną Instytutu;
- 6) dochowanie przez Przewodniczącego Rady Naukowej ustawowego terminu na przekazywanie do Ministra nadzorującego podjętych uchwał (zgodnie z art.35a ustawy o instytutach badawczych);
- 7) podejmowanie przez Radę Naukową IBPRS-PIB każdorazowo odrębnych uchwał w sprawach, o których mowa w art. 29. Ust. 2 pkt 5-11 i 17-19 ustawy o instytutach badawczych.
- 8) monitorowanie i podejmowanie działań mających na celu przeciwdziałanie sytuacji wystąpienia „luki kadrowej”.
- 9) aktualizacja regulaminu wypłaty nagród z funduszu nagród i regulaminu premiowania poprzez określenie realistycznych terminów wypłaty nagród i premii.

IV. Zalecenia pokontrolne

Biorąc pod uwagę ustalenia i oceny przedstawione w Wystąpieniu pokontrolnym, zalecam Panu Dyrektorowi w następujących zagadnieniach objętych kontrolą:

Działalność finansowa Instytutu

W zakresie działalności finansowej Instytutu:

- 1) podjęcie działań mających na celu poprawę wyniku finansowego Instytutu; przy realizacji zalecenia należy zastosować podejście strategiczne, długofalowe;
- 2) ustalanie rocznych planów finansowych Instytutu z zachowaniem:
 - szczegółowości określonej w art. 18 ust. 11 ustawy o instytutach badawczych,
 - ustawowych zadań Rady Naukowej dot. ich zaopiniowania, w myśl art. 29 ust. 2 pkt 9 w związku z ust. 6 ustawy o instytutach badawczych;
- 3) dokonywanie korekty planu finansowego w przypadku przewidywanego wzrostu kosztów wskazanych w planie, mając na względzie, że plan finansowy stanowi podstawę gospodarowania środkami finansowymi Instytutu;
- 4) wprowadzenie procedury regulującej proces windykacji należności od podmiotów zalegających z płatnościami.

W zakresie umów cywilnoprawnych:

1) wprowadzenie w Instytucie wewnętrznych regulacji określających zasady zawierania i rejestrowania umów cywilnoprawnych oraz określenie w regulaminie organizacji wewnętrznej Instytutu komórki organizacyjnej, w której kompetencji przypisane będzie prowadzenie rejestru umów cywilnoprawnych;

2) w przypadku zawierania umów cywilnoprawnych z pracownikami Instytutu wprowadzenie w regulacjach wewnętrznych:

- wzoru rejestru godzin zawierającego konkretne przedziały czasowe (od godziny do godziny), w których pracownik realizował przedmiot umowy,
- wzoru umowy zawierającego postanowienia o zakazie jej wykonywania w czasie godzin pracy wynikających z umowy o pracę oraz postanowienia zobowiązujące pracownika do realizacji przedmiotu umowy poza godzinami pracy wynikającymi z umowy o pracę,
- wzoru rachunku oświadczenia bezpośredniego przełożonego pracownika, zawierającego oświadczenie, że przedmiot umowy cywilnoprawnej został wykonany poza godzinami umowy o pracę;

3) zapewnienie, aby każda umowa zlecenia była poprzedzona:

- wnioskiem zawierającym uzasadnienie zawarcia umowy,
- przeprowadzeniem udokumentowanego rozeznania rynku;

4) ściśle egzekwowanie, aby przyjęta do rozliczenia liczba godzin była zgodna z umową zlecenia i nie przekraczała maksymalnej ich liczby określonej w umowie;

5) zapewnienie, aby zasadą było wykonywanie przez pracowników zadań na podstawie i w ramach stosunku pracy, mając na względzie, że Instytut zawierał umowy zlecenia na zadania zbieżne z zadaniami statutowymi lub wynikającymi z zakresu obowiązków, uprawnień i odpowiedzialności pracowników; zakresy powierzanych pracownikom obowiązków powinny być określone, a w razie potrzeby modyfikowane w taki sposób, aby jak najlepiej realizować zadania Instytutu, natomiast w przypadku zaistnienia uzasadnionych okoliczności, należy w szczególności wziąć pod uwagę inne formy wynagradzania pracowników za wykonywanie dodatkowych zadań;

6) rzetelne i staranne prowadzenie ewidencji godzin wykonywania umowy zlecenia, w szczególności egzekwowanie:

- podpisu zleceniodawcy na ewidencji godzin wykonywania umowy zlecenia,
- umieszczania na ewidencji godzin wykonywania umowy zlecenia czytelnych podpisów imiennych umożliwiających identyfikację, kto podpisywał ewidencję lub umieszczanie pieczętki imiennej tej osoby;

7) zapewnienie, aby każda umowa o dzieło była poprzedzona:

- wnioskiem zawierającym uzasadnienie zawarcia umowy,

- przeprowadzeniem udokumentowanego rozeznania rynku;

8) ścisłe egzekwowanie, aby odbiór umowy o dzieło następował na podstawie terminowo sporządzonego protokołu zdawczo-odbiorczego, a w przypadku zwłoki w sporządzeniu przedmiotu umowy o dzieło dochodzenie od wykonawcy kary umownej za zwłokę określonej w umowie;

9) w przypadku umów zlecenia z pracownikami Instytutu, które dot. mycia naczyń laboratoryjnych i utrzymania czystości zapewnienie, aby:

- umowa była poprzedzona wnioskiem zawierającym uzasadnienie jej zawarcia,
- przyjęta do rozliczenia liczba godzin była zgodna z umową zlecenia i nie przekraczała maksymalnej ich liczby określonej w umowie
- wpisywano maksymalną liczbę godzin świadczenia usługi miesięcznie, zgodnie z określonym wzorem umowy,
- ewidencja godzin wykonywania umowy zlecenia była podpisywana przez zleceniobiorcę;

10) zapewnienie, aby w dniach, w których pracownicy świadczą pracę w ramach umowy o pracę, a także usługi na podstawie umowy zlecenia, łączny czas pracy wynikający z obu umów wraz z niezbędnymi przerwami regeneracyjnymi nie przekraczał 13 godzin, mając na względzie konieczność zapewnienia pracownikowi odpoczynku, zapewniającego efektywność i jakość wykonywania przez niego zadań;

11) zapewnienie, aby pracownicy nie świadczyli w czasie podróży służbowej usług w ramach umowy zlecenia zawartej z Instytutem, ponieważ budzi to wątpliwości w zakresie efektywnego wykonywania zadań w ramach podróży służbowej i przedmiotu umowy oraz prawidłowego ich rozliczenia;

12) dokonanie przeglądu zarządzenia w sprawie umów pod kątem uaktualnienia i wyeliminowania nieprawidłowych informacji w nim zawartych.

W zakresie zarządzania gospodarką transportową:

1) opracowanie regulaminu wykorzystania samochodów służbowych w taki sposób, aby wyeliminować stwierdzone w nim słabości i zapewnić sprawowanie efektywnego nadzoru nad gospodarką transportową w Instytucie, w szczególności poprzez:

- wprowadzenie i egzekwowanie zasad rozliczenia wykorzystania samochodu, w tym wymogu prowadzenia karty wykorzystania pojazdu, która zawierałaby informacje, w szczególności w jakim dniu, w jakim celu, na jakiej długości trasy, kto wykorzystywał samochód służbowy; dane te są niezbędne do prawidłowego nadzoru celowości wykorzystywania samochodów oraz monitorowania zużycia paliwa;
- wskazanie konieczności weryfikacji takich kart przez osobę uprawnioną, np. po upływie danego okresu czasu, w celu prawidłowego rozliczenia wykorzystania samochodu;

- zawarcie postanowień o sposobie rozliczenia podróży, w sytuacji gdy urządzenie lokalizacyjne GPS nie zostanie włączone i podróż zgodnie z regulaminem będzie traktowana jako przejazd prywatny pracownika,
- określenie w regulaminie w jaki sposób urządzenia lokalizacyjne GPS wykorzystywane są do monitorowania wykorzystania samochodów i jakie dane z tych urządzeń są gromadzone;

2) w przypadku samochodów powierzonych pracownikom na podstawie umowy prowadzenie kartotek używania pojazdów, mając na względzie możliwe wykorzystywanie samochodów służbowych również do celów prywatnych;

3) rzetelne i staranne prowadzenie kartotek używania pojazdów, w szczególności określanie celu i miejsca wyjazdu, aby zapewnić monitoring celowości dokonywanych podróży i nadzoru nad efektywnym i oszczędnym gospodarowaniem środkami transportu;

4) ścisłe egzekwowanie, aby faktury za zakupione paliwo zawierały ich rozliczenia przez osoby zobowiązane do rozliczania - zatwierdzenia pod względem formalno-rachunkowym i potwierdzenia zgodności pod względem merytorycznym przez kierownika Jednostki.

Organizacja i jakość pracy Instytutu

1) bieżące aktualizowanie regulaminu organizacyjnego Instytutu, w zakresie zmian związanych ze strukturą organizacyjną Instytutu;

2) dochowanie przez Przewodniczącego Rady Naukowej ustawowego terminu na przekazywanie do Ministra nadzorującego podjętych uchwał (zgodnie z art.35a ustawy o instytutach badawczych);

3) podejmowanie przez Radę Naukową IBPRS-PIB każdorazowo odrębnych uchwał w sprawach, o których mowa w art. 29. Ust. 2 pkt 5-11 i 17-19 ustawy o instytutach badawczych.

Jakość zarządzania Instytutem

1) w zakresie sporów i postępowań sądowych egzekwowanie pisemnego uzasadnienia zawarcia ugody, a także kontynuowanie działań w celu zminimalizowania potencjalnych pozwów i optymalizacji kosztów sporów;

2) w przypadku zawierania przez Instytut umów na świadczenie obsługi prawnej, doradztwa podatkowego, itp. zapewnienie, żeby przyjęte formuły ich rozliczania oraz dokumentowania świadczonych usług należycie zabezpieczały interesy Instytutu, w szczególności mając na względzie:

- aby wynagrodzenie nie było określone bez względu na liczbę godzin świadczenia usług z zakresu pomocy prawnej i zakresu zadań wykonywanych w danym miesiącu na rzecz Instytutu, bądź bez wskazania konkretnych spraw do reprezentacji, tak by uniknąć sytuacji, w której Kancelarie mogą nie świadczyć usług na rzecz Instytutu w danym miesiącu, a Instytut jest zobowiązany do wypłaty miesięcznego wynagrodzenia,

- przestrzeganie przez Instytut i zleceniobiorcę postanowień umowy w zakresie rzetelnego i starannego rozliczenia przedmiotu umowy, w tym przedłożenia wymaganej dokumentacji przez zleceniobiorcę i jej akceptacji, w celu weryfikacji gospodarnego poniesienia wydatków,
- przestrzeganie zasady konkurencyjności oraz gospodarnego zarządzania majątkiem Instytutu poprzez zapewnienie każdorazowo przeprowadzenia rozeznania rynku przed zawarciem umowy, a także dokonywanie ocen pracochłonności wykonania usług objętych umową i określanie szacunkowej wysokości wynagrodzenia przed rozpoczęciem prac nad poszczególnymi usługami zleceniobiorcy;

3) w zakresie zarządzania nieruchomościami:

- ściśle egzekwowanie należnych odsetek od nieterminowego wnoszenia czynszu, mając na względzie gospodarność zarządzania nieruchomościami Instytutu,
- zapewnienie zabezpieczenia zawieranych przez Instytut umów w należyty sposób w zakresie:
 - a) naliczania kar umownych pozwalających na egzekwowanie postanowień umowy, w tym pobieranie kaucji w celu zabezpieczenia ew. roszczeń wynajmującego w stosunku do najemcy, sprecyzowania okoliczności w jakich kaucja może być wykorzystana,
 - b) określenia w umowach dot. miejsc postojowych postanowień o waloryzacji stawek czynszów,
- opracowanie regulacji wewnętrznych związanych z realizacją czynności prawnych dot. zbycia, dzierżawy i najmu majątku Instytutu (w tym procedur przetargowych), a także dot. współdziałania z organem nadzorującym i Prokuratorią Generalną RP;

4) w zakresie polityki kadrowej:

- monitorowanie i podejmowanie działań mających na celu przeciwdziałanie sytuacji wystąpienia „luki kadrowej”,
- aktualizacja regulaminu wypłaty nagród z funduszu nagród i regulaminu premiowania poprzez określenie realistycznych terminów wypłaty nagród i premii.

Proszę Pana Dyrektora o przedstawienie, w terminie miesiąca od otrzymania Wystąpienia pokontrolnego, informacji o sposobie wykonania zaleceń lub o przyczynach ich niewykorzystania albo o innym sposobie usunięcia stwierdzonych nieprawidłowości i uchybień. Ponadto informuję, że od Wystąpienia pokontrolnego nie przysługują środki odwoławcze.

z up. Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi
Bogusław Wijatyk
Dyrektor Generalny
/podpisano elektronicznie/